

563

KONWENCJA

NARODÓW ZJEDNOCZONYCH PRZECIWKO KORUPCJI,

przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 31 października 2003 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 31 października 2003 r. została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, w następującym brzmieniu:

Przekład

Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji

Preambuła

Państwa Strony niniejszej Konwencji

Zaniepokojone powagą problemów i zagrożeń, jakie stanowi korupcja dla stabilności i bezpieczeństwa społeczeństw, przynosząc szkodę instytucjom i wartościom demokratycznym, wartościom etycznym i sprawiedliwości oraz zagrażając trwałemu rozwojowi i rządowi prawa,

Zaniepokojone również powiązaniem korupcji z innymi formami przestępczości, w szczególności przestępczości zorganizowanej i gospodarczej, włączając w to pranie pieniędzy,

Zaniepokojone ponadto przypadkami korupcji, w które zaangażowane są znaczne ilości środków mogących stanowić poważną część dochodów Państw, które to przypadki zagrażają stabilności politycznej i trwałemu rozwojowi tych Państw,

Przekonane, że korupcja nie jest już kwestią lokalną, lecz zjawiskiem międzynarodowym, które dotyka wszystkie społeczeństwa i gospodarki, pociągającym za sobą konieczność międzynarodowej współpracy w celu jego zapobiegania i kontroli,

Przekonane również, że aby efektywnie zapobiegać i zwalczać korupcję wymagane jest wszechstronne i wielopłaszczyznowe podejście do tego zjawiska,

Przekonane ponadto, że dostępność pomocy technicznej może odegrać ważną rolę w zwiększeniu możliwości Państw, w tym między innymi poprzez wzmocnienie ich zdolności prawnej i budowanie instytucji, efektywnego zapobiegania i zwalczania korupcji,

Przekonane, że nielegalne wzbogacanie się jednostek może być szczególnie szkodliwe dla instytucji demokratycznych, gospodarek narodowych i rządów prawa,

Zdecydowane w bardziej efektywny sposób zapobiegać, wykrywać i powstrzymywać międzynarodowy przepływ bezprawnie pozyskanych środków i wzmocnić międzynarodową współpracę w zakresie zwrotu korzyści z korupcji,

Uznając podstawowe zasady rzetelnego procesu w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu cywilnym lub administracyjnym dla orzekania o prawach własności,

Mając na uwadze, że zapobieganie i wyeliminowanie korupcji stanowi obowiązek wszystkich Państw oraz że w celu zagwarantowania skuteczności wysiłków podejmowanych przez nie w tej sferze muszą one współpracować ze sobą przy wsparciu i zaangażowaniu jednostek oraz grup spoza sektora publicznego, takich jak społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe i organizacje oparte na lokalnej wspólnotce,

Mając również na uwadze zasady właściwego zarządzania sprawami publicznymi i mieniem publicznym, zasadę sprawiedliwości, odpowiedzialności i równości wobec prawa oraz potrzebę ochrony uczciwości i krzewienia kultury nieakceptowania korupcji,

Pochwalając pracę Komisji ds. Zapobiegania Przestępczości i Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych oraz Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości w zakresie zapobiegania i zwalczania korupcji,

Przywołując prace poczynione na tym polu przez inne organizacje międzynarodowe i regionalne, działalność Związku Afrykańskiego, Rady Europy, Rady Współpracy Celnej (znanej również jako Światowa Organizacja Celna), Unii Europejskiej, Ligi Państw Arabskich, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz Organizacji Państw Amerykańskich,

Odnotowując z uznaniem umowy wielostronne mające na celu zapobieganie i zwalczanie korupcji, między innymi Amerykańską Konwencję przeciwko Korupcji, przyjętą przez Organizację Państw Amerykańskich w dniu 29 marca 1996 roku, Konwencję w sprawie zwalczania korupcji funkcjonariuszy Wspólnot Europejskich i funkcjonariuszy Państw Członkowskich Unii Europejskiej, przyjętą przez Radę Unii Europejskiej w dniu 26 maja 1997 roku, Konwencję o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych, przyjętą przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju w dniu 21 listopada 1997 roku, Prawnokarną Konwencję o korupcji przyjętą przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 27 stycznia 1999 roku, Cywilnoprawną Konwencję o korupcji przyjętą przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 4 listopada 1999 roku oraz Konwencję Unii Afrykańskiej o zapobieganiu i zwalczaniu korupcji, przyjętą przez Szefów Państw i Rządów Unii Afrykańskiej w dniu 12 lipca 2003 roku,

Z radością przyjmując wejście w życie w dniu 29 września 2003 roku Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej,

Uzgodniły, co następuje:

Rozdział I Przepisy ogólne

Artykuł 1 Określenie celu

Celem niniejszej Konwencji jest:

- (a) Popieranie i wzmocnianie środków w celu skuteczniejszego i efektywniejszego zapobiegania i zwalczania korupcji;
- (b) Popieranie, ułatwianie i wspieranie międzynarodowej współpracy i pomocy technicznej w celu zapobiegania i zwalczania korupcji, w tym zwrotu korzyści;
- (c) Popieranie uczciwości, odpowiedzialności i właściwego zarządzania sprawami publicznymi i mieniem publicznym.

Artykuł 2 Definicje

Dla celów niniejszej Konwencji :

(a) „Funkcjonariusz publiczny” oznacza: (i) każdą osobę sprawującą stanowisko ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub sądowe w Państwie Stronie, na jakimkolwiek szczeblu, zarówno z powołania, jak i z wyboru, zarówno stale, jak i tymczasowo, zarówno za wynagrodzeniem, jak i bez wynagrodzenia; (ii) każdą inną osobę pełniącą funkcję publiczną, w tym w instytucji publicznej lub przedsiębiorstwie publicznym, bądź też pełniącą służbę publiczną w rozumieniu prawa wewnętrznego Państwa Strony i stosownie do właściwego obszaru prawa Państwa Strony; (iii) każdą inną osobę określoną jako „funkcjonariusz publiczny” w prawie wewnętrznym Państwa Strony. Jednakże dla celów pewnych szczególnych środków, o których mowa w Rozdziale II niniejszej Konwencji, „funkcjonariusz publiczny” może oznaczać każdą osobę pełniącą funkcję publiczną lub służbę publiczną w rozumieniu prawa wewnętrznego Państwa Strony i stosownie do właściwego obszaru prawa Państwa Strony;

(b) „Zagraniczny funkcjonariusz publiczny” oznacza każdą osobę sprawującą stanowisko ustawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub sądowe w obcym państwie, zarówno z powołania, jak i z wyboru; oraz każdą osobę pełniącą funkcję publiczną w państwie obcym zarówno w instytucji publicznej, jak i przedsiębiorstwie publicznym;

(c) „Funkcjonariusz publicznej organizacji międzynarodowej” oznacza międzynarodowego urzędnika służby cywilnej lub każdą osobę upoważnioną przez taką organizację do działania w jej imieniu;

(d) „Mienie” oznacza wszelkiego rodzaju korzyści, zarówno materialne, jak i niematerialne, ruchome i nieruchome, trwałe i nietrwałe, a także dokumenty prawne lub instrumenty stanowiące o istnieniu tytułu własności lub uprawnieniach do tych korzyści;

(e) „Dochody z przestępstwa” oznaczają każde mienie pochodzące lub uzyskane, bezpośrednio lub pośrednio z popełnienia przestępstwa ;

(f) „Zakaz obrotu lub zajęcie” oznacza czasowy zakaz transferu, przekształcania, rozporządzania lub przemieszczania mienia lub czasowy nadzór lub kontrolę nad mieniem na podstawie nakazu wydanego przez sąd lub inny właściwy organ;

(g) „Konfiskata”, co obejmuje odpowiednio również przepadek, oznacza trwałe pozbawienie mienia na mocy decyzji sądu lub innego właściwego organu;

(h) „Przestępstwo źródłowe” oznacza każde przestępstwo, w wyniku którego uzyskano dochody mogące być przedmiotem przestępstwa określonego w artykule 23 niniejszej Konwencji;

(i) „Dostawa niejawnie nadzorowana” oznacza postępowanie, w którym zezwala się, aby nielegalne bądź podejrzane przesyłki były wywożone, przewożone lub wwożone na terytorium jednego lub więcej Państw za wiedzą i pod nadzorem właściwych organów w celu przeprowadzenia śledztwa lub zidentyfikowania osób zaangażowanych w popełnienie przestępstwa.

Artykuł 3 *Zakres stosowania*

1. Konwencję niniejszą stosuje się zgodnie z jej postanowieniami do zapobiegania, wykrywania i ścigania korupcji oraz do zakazu obrotu, zajęcia, konfiskaty i zwrotu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.

2. Dla celów implementacji niniejszej Konwencji, o ile jej postanowienia nie stanowią inaczej, nie będzie konieczne, by skutkiem przestępstw tu określonych był uszczerbek lub szkoda w mieniu państwowym.

Artykuł 4 *Ochrona suwerenności*

1. Państwa Strony będą wypełniać zobowiązania wynikające z niniejszej Konwencji w sposób zgodny z zasadami suwerennej równości oraz terytorialnej integralności Państw i zgodny z zasadą nieingerencji w sprawy wewnętrzne innych Państw.

2. Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie upoważniało Państwa Strony do wykonywania na terytorium innego Państwa jurysdykcji oraz wykonywania czynności, które na mocy prawa wewnętrznego drugiego Państwa są zastrzeżone wyłącznie dla organów tego Państwa.

Rozdział II **Środki prewencyjne**

Artykuł 5 *Polityka i praktyki zapobiegające korupcji*

1. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, wypracuje i wprowadzi w życie lub utrzyma istniejącą skoordynowaną politykę antykorupcyjną, która będzie popierała udział społeczeństwa oraz odzwierciedla podstawowe zasady rządów prawa, właściwe zarządzanie sprawami publicznymi i mieniem publicznym, uczciwość, przejrzystość i odpowiedzialność.

2. Każde Państwo Strona podejmie starania w celu ustanowienia i wspierania skutecznych praktyk zapobiegających korupcji.

3. Każde Państwo Strona podejmie starania, by przeprowadzać okresową ocenę odpowiednich instrumentów prawnych i środków administracyjnych w celu ustalenia ich przydatności w zapobieganiu i walce z korupcją.

4. Państwa Strony, zgodnie z podstawowymi zasadami swoich systemów prawnych, będą współpracowały ze sobą oraz z właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami w celu popierania i rozwoju środków wskazanych w niniejszym artykule. Współpraca ta może obejmować udział w międzynarodowych programach i projektach mających na celu zapobieganie korupcji.

Artykuł 6 *Organy antykorupcyjne*

1. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, zapewni istnienie, odpowiednio, organu lub organów, które będą zapobiegać korupcji poprzez:

- (a) wdrażanie założeń polityki określonej w artykule 5 Konwencji i, odpowiednio, nadzór oraz koordynację wdrażania tych założeń;
- (b) podnoszenie i rozpowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania korupcji.

2. Każde Państwo Strona przyzna organowi bądź organom, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, konieczną niezależność, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, w celu umożliwienia im skutecznego i wolnego od jakichkolwiek nacisków wykonywania swoich funkcji. Zapewnione zostaną niezbędne środki materialne i wyspecjalizowany personel, jak również szkolenie takiego personelu w zakresie, w jakim będzie to wymagane dla wykonywania przez niego funkcji.

3. Każde Państwo Strona poinformuje Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych o nazwie i adresie organu lub organów, które mogą pomóc pozostałym Państwom Stronom Konwencji w rozwoju i implementacji specyficznych środków zapobiegania korupcji.

Artykuł 7
Sektor publiczny

1. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, podejmie starania w celu przyjęcia, utrzymania i wzmocnienia systemów rekrutacji, zatrudniania, utrzymania, awansowania i przechodzenia na emeryturę urzędników służby cywilnej i, w odpowiednim zakresie, innych niewybieralnych funkcjonariuszy publicznych:

(a) opartych na zasadach skuteczności, przejrzystości i obiektywnych kryteriach, takich jak zasługi, celowość i przydatność;

(b) obejmujących właściwe procedury wyłaniania i szkolenia osób indywidualnych na publiczne stanowiska uznawane za szczególnie podatne na korupcję oraz, gdzie to celowe, przesunięcie takich osób na inne stanowiska;

(c) popierających adekwatne wynagrodzenie i sprawiedliwą skalę zarobków, biorąc pod uwagę poziom rozwoju gospodarczego danego Państwa Strony;

(d) popierających programy edukacyjne i szkoleniowe mające na celu umożliwienie sprostania wymogom poprawnego, uczciwego i właściwego wykonywania funkcji publicznych oraz zapewnienie im odpowiedniego specjalistycznego szkolenia w celu poszerzenia ich świadomości o ryzyku korupcji nieodłącznie występującym przy pełnieniu ich funkcji. Takie programy mogą odnosić się do kodeksów lub standardów postępowania w odpowiednich dziedzinach.

2. Każde Państwo Strona rozważy ponadto przyjęcie odpowiednich środków ustawodawczych i administracyjnych, zgodnych z celami niniejszej Konwencji i zgodnych z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, w celu określenia kryteriów dotyczących kandydatury i wyboru na urząd publiczny.

3. Każde Państwo Strona rozważy ponadto podjęcie odpowiednich środków ustawodawczych i administracyjnych, zgodnych z celami niniejszej Konwencji i zgodnych z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, mających na celu zwiększenie przejrzystości finansowania kandydatów na wybieralne urzędy publiczne oraz, w odpowiednim zakresie, finansowania partii politycznych.

4. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, doloży starań, by przyjąć, utrzymać i wzmocnić systemy, które popierają przejrzystość i zapobieganie konfliktom interesów.

Artykuł 8
Kodeksy postępowania funkcjonariuszy publicznych

1. W celu zwalczania korupcji każde Państwo Strona będzie popierać między innymi integralność, uczciwość i odpowiedzialność wśród funkcjonariuszy publicznych, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego.
2. W szczególności każde Państwo Strona dołoży starań, by stworzyć, w ramach swoich własnych systemów instytucjonalnych i prawnych, kodeksy lub standardy postępowania w celu prawidłowego, honorowego i właściwego pełnienia funkcji publicznych.
3. Dla celów implementacji postanowień niniejszego artykułu każde Państwo Strona, w odpowiednim zakresie i zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, weźmie pod uwagę stosowne inicjatywy organizacji regionalnych, międzyregionalnych i wielostronnych, jak np. Międzynarodowy Kodeks Postępowania Funkcjonariuszy Publicznych stanowiący aneks do rezolucji 51/59 Zgromadzenia Ogólnego z 12 grudnia 1996 r.
4. Każde Państwo Strona rozważy ponadto, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, ustanowienie środków i systemów ułatwiających powiadamianie właściwych organów przez funkcjonariuszy publicznych o aktach korupcji, gdy takie akty zostaną przez nich dostrzeżone w trakcie pełnienia funkcji.
5. Każde Państwo Strona dołoży starań, w odpowiednim zakresie i zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego, by ustanowić środki i systemy wymagające od funkcjonariuszy publicznych złożenia deklaracji do odpowiednich władz, związanych między innymi z ich działalnością pozaurzędową, zatrudnieniem, inwestycjami, środkami i znacznymi darowiznami lub korzyściami, które mogą skutkować konfliktem interesów w związku z pełnieniem przez nich funkcji funkcjonariuszy publicznych.
6. Każde Państwo Strona rozważy podjęcie, zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego, środków dyscyplinarnych lub innych środków w stosunku do funkcjonariuszy

publicznych naruszających kodeksy lub standardy ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 9
Zamówienia publiczne i zarządzanie finansami publicznymi

1. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, podejmie niezbędne kroki w celu ustanowienia odpowiednich systemów zamówień, opartych na przejrzystości, konkurencyjności i obiektywnych kryteriach przy podejmowaniu decyzji, które będą skuteczne między innymi w zapobieganiu korupcji. Takie systemy, które przy zastosowaniu mogą brać pod uwagę odpowiednie wartości progowe, będą odnosiły się między innymi do:

(a) publicznego rozpowszechniania informacji dotyczących zarówno procedur zamówień, jak i umów, w tym informacji na temat zaproszeń do składania ofert oraz informacji mających znaczenie lub dotyczących przyznawania kontraktów, zapewniających potencjalnym oferentom wystarczającą ilość czasu na sporządzenie i złożenie swoich ofert;

(b) ustalenia z góry warunków uczestnictwa, łącznie z kryteriami wyboru i przyznawania oraz zasadami przetargu, a także publikacji;

(c) zastosowania ustalonych z góry, obiektywnych kryteriów podejmowania decyzji dotyczących zamówień publicznych w celu ułatwienia późniejszej weryfikacji prawidłowości stosowania zasad lub procedur;

(d) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej obejmującego skuteczny system odwoławczy w celu zapewnienia prawnych środków regresowych i naprawczych w przypadku nieprzestrzegania zasad lub procedur ustanowionych zgodnie z niniejszym ustępem;

(e) w odpowiednim zakresie, środków regulujących sprawy dotyczące personelu odpowiedzialnego za zamówienia, takich jak deklarowane korzyści przy konkretnych zamówieniach publicznych, procedury lustracyjne i wymagania szkoleniowe.

2. Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego, podejmie odpowiednie środki w celu promowania przejrzystości i odpowiedzialności w zarządzaniu finansami publicznymi. Środki takie obejmą między innymi:

(a) procedurę przyjmowania krajowego budżetu;

- (b) terminowe składanie sprawozdań o dochodach i wydatkach;
- (c) system standardów księgowych i rewizyjnych oraz odpowiedni system nadzoru;
- (d) efektywne i skuteczne systemy zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej oraz
- (e) w odpowiednim zakresie działania naprawcze w przypadku niedopełnienia wymagań określonych w niniejszym ustępie.

3. Każde Państwo Strona podejmie takie środki cywilne i administracyjne, jakie mogą być konieczne, zgodnie z podstawowymi zasadami jego prawa wewnętrznego, w celu zapewnienia uczciwości ksiąg rachunkowych, rejestrów, sprawozdań finansowych lub innych dokumentów związanych z wydatkami i dochodami publicznymi, a także w celu zapobiegania fałszowaniu tych dokumentów.

Artykuł 10 *Sprawozdawczość publiczna*

Biorąc pod uwagę potrzebę walki z korupcją, każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego, podejmie takie środki, jakie mogą być konieczne w celu zwiększenia przejrzystości w administracji publicznej, w szczególności pod względem organizacji, funkcjonowania i procesu podejmowania decyzji, tam gdzie to konieczne. Środki takie mogą obejmować między innymi:

- (a) przyjęcie procedur lub regulacji pozwalających opinii publicznej uzyskiwać, w stosownym zakresie, informacje o organizacji, funkcjonowaniu i procesie podejmowania decyzji w administracji publicznej oraz z uwzględnieniem obowiązku ochrony prywatności i danych osobowych o decyzjach i aktach prawnych, które dotyczą osób publicznych;
- (b) uproszczenie, w odpowiednim zakresie, procedur administracyjnych w celu ułatwienia społeczeństwu dostępu do właściwych organów decyzyjnych; oraz
- (c) publikowanie informacji, które mogą zawierać raporty okresowe o zagrożeniu korupcją w administracji publicznej.

Artykuł 11 *Środki dotyczące sądownictwa i prokuratury*

1. Mając na względzie niezawisłość sądownictwa i jego kluczową rolę w walce z korupcją, każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego i bez

uszczerbku dla niezawisłości sądownictwa, podejmie środki w celu wzmocnienia uczciwości oraz w celu zapobiegania okazjom do korupcji wśród członków wymiaru sprawiedliwości. Takie środki mogą obejmować reguły dotyczące postępowania członków sądownictwa.

2. Środki w celu uzyskania takiego samego rezultatu, co środki podjęte zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, mogą zostać wprowadzone i stosowane w ramach prokuratury w tych Państwach Stronach, w których prokuratura nie stanowi części sądownictwa, ale posiada niezawisłość równą niezawisłości sądownictwa.

Artykuł 12 *Sektor prywatny*

1. Każde Państwo Strona podejmie środki, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, w celu zapobiegania korupcji w sektorze prywatnym, podnoszenia standardów księgowych i rewizyjnych w sektorze prywatnym oraz, w odpowiednim zakresie, zapewnienia skutecznych, współmiernych i zniechęcających sankcji cywilnych, administracyjnych lub karnych za niestosowanie się do takich środków.

2. Środki w celu osiągnięcia tych celów mogą zawierać między innymi:

- (a) popieranie współpracy pomiędzy organami wykonawczymi a odpowiednimi podmiotami prywatnymi;
- (b) popieranie rozwoju standardów i procedur zmierzających do ochrony uczciwości podmiotów prywatnych, w tym kodeksów postępowania, w celu prawidłowego, honorowego i właściwego prowadzenia działalności gospodarczej i wszystkich zawodów z nią związanych oraz w celu zapobiegania konfliktom interesów, a także w celu popierania dobrych praktyk handlowych w interesach i w stosunkach wynikających z umów w Państwie;
- (c) popieranie przejrzystości wśród podmiotów prywatnych, w tym, w odpowiednim zakresie, środków w celu identyfikacji osób prawnych i fizycznych zaangażowanych w zakładanie i zarządzanie spółkami;
- (d) zapobieganie nadużywaniu procedur dotyczących funkcjonowania podmiotów prywatnych, w tym procedur odnoszących się do subsydiów i zezwoleń przyznawanych przez władze publiczne na działalność handlową;

(e) zapobieganie konfliktom interesów przez wprowadzanie ograniczeń, w odpowiednim zakresie i na rozsądny okres, odnośnie do zawodowej działalności byłych funkcjonariuszy publicznych lub zatrudniania funkcjonariuszy publicznych w sektorze prywatnym po ich rezygnacji lub przejściu na emeryturę, jeżeli taka działalność lub zatrudnienie wiąże się bezpośrednio z funkcją pełnioną lub nadzorczą przez tych funkcjonariuszy publicznych w czasie piastowania urzędu publicznego;

(f) zapewnienie posiadania przez przedsiębiorstwa prywatne, biorąc pod uwagę ich strukturę i rozmiar, wystarczającego systemu wewnętrznej kontroli, pomagającego w zapobieganiu aktom korupcji i ich wykrywaniu oraz poddawania ksiąg rachunkowych i sprawozdań finansowych takich prywatnych przedsiębiorstw odpowiednim procedurom rewizyjnym i uwierzytelniającym.

3. W celu zapobiegania korupcji każde Państwo Strona przyjmie takie środki, jakie mogą być konieczne, zgodnie z jego prawem wewnętrznym i przepisami dotyczącymi prowadzenia ksiąg i rejestrów, składania sprawozdań finansowych oraz standardów księgowych i rewizyjnych, w celu zakazania następujących działań podejmowanych w celu popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją:

(a) założenie rachunkowości pozaksięgowej;

(b) prowadzenie transakcji pozaksięgowych lub niedostatecznie udokumentowanych;

(c) rejestrowanie nieistniejących wydatków;

(d) księgowanie zobowiązań z nieprawidłowym określeniem ich celu;

(e) używanie fałszywych dokumentów; oraz

(f) celowe niszczenie dokumentacji księgowej przed upływem terminu przewidzianego prawem.

4. Każde Państwo Strona zakaze potrącania od podatku kosztów stanowiących łapówki, które stanowią jeden ze składowych elementów przestępstw określonych zgodnie z art. 15 i 16 niniejszej Konwencji, oraz odpowiednio innych kosztów poniesionych w następstwie czynu korupcyjnego.

Artykuł 13
Udział społeczeństwa

1. Każde Państwo Strona podejmie odpowiednie środki, w ramach swoich możliwości i zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, w celu popierania aktywnego udziału osób oraz grup osób spoza sektora publicznego, takich jak społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe i organizacje środowiskowe, w procesie zapobiegania i zwalczania korupcji oraz podnoszenia świadomości społecznej co do istnienia, przyczyn i powagi zagrożeń spowodowanych korupcją. Udział ten powinien być wzmocniony takimi środkami, jak:

- (a) zwiększenie przejrzystości i popieranie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- (b) zapewnienie społeczeństwu skutecznego dostępu do informacji;
- (c) prowadzenie publicznej działalności informacyjnej, propagującej nietolerancję wobec korupcji, jak również prowadzenie programów edukacji publicznej w ramach programów szkolnych i uniwersyteckich;
- (d) poszanowanie, popieranie i ochronę wolności poszukiwania, uzyskiwania, publikowania i rozpowszechniania informacji dotyczących korupcji. Wolność ta może podlegać pewnym ograniczeniom, ale tylko takim, które są przewidziane prawem i w zakresie koniecznym dla:
 - (i) poszanowania praw lub reputacji innych;
 - (ii) ochrony bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego lub zdrowia publicznego lub moralności publicznej.

2. Każde Państwo Strona podejmie odpowiednie środki w celu zapewnienia, by właściwe organy antykorupcyjne, o których mowa w niniejszej Konwencji, były znane powszechnie i odpowiednio zapewni dostęp do takich organów w celu powiadamiania, w tym także anonimowego, o każdym incydencie, który może być uznany za przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 14
Środki mające na celu zapobieganie praniu pieniędzy

1. Każde Państwo Strona:

- (a) W ramach swoich kompetencji, w celu przeciwdziałania wszelkim formom prania pieniędzy i ich wykrywania, wprowadzi kompleksowy system wewnętrznych regulacji oraz

nadzoru dla banków oraz pozabankowych instytucji finansowych, w tym osób fizycznych i prawnych, świadczących formalne lub nieformalne usługi przekazywania pieniędzy lub wartości oraz, w odpowiednim zakresie, dla innych organów szczególnie podatnych na pranie pieniędzy, który to system będzie kładł nacisk na wymagania w stosunku do klienta i odpowiednio, identyfikacji beneficjenta, prowadzenia dokumentacji oraz informowania o podejrzanych transakcjach.

(b) Bez uszczerbku dla art. 46 niniejszej Konwencji zapewni, by organy administracyjne, regulacyjne, organy ścigania oraz inne organy powołane do zwalczania zjawiska prania pieniędzy (w tym, o ile jest to zgodne z prawem wewnętrznym, organy sądowe) miały możliwość współpracy oraz wymiany informacji na szczeblu krajowym i międzynarodowym na warunkach podyktowanych prawem wewnętrznym, i w tym celu rozważy ustanowienie jednostki wywiadu finansowego mającej służyć jako krajowe centrum zbierania, analizowania oraz rozpowszechniania informacji dotyczących potencjalnego prania pieniędzy.

2. Państwa Strony rozważą przyjęcie możliwych do zastosowania środków w celu wykrywania oraz monitorowania przepływu przez granice gotówki oraz odpowiednich dokumentów nabywczych, poddanych zabezpieczeniom w celu zapewnienia właściwego wykorzystania informacji i nienaruszających w żaden sposób przepływu legalnego kapitału. Takie środki mogą zawierać żądanie, aby osoby oraz firmy informowały o transgranicznym transferze znacznych ilości gotówki oraz odpowiednich instrumentów nabywczych.

3. Państwa Strony rozważą wprowadzenie odpowiednich i możliwych do zastosowania środków mających na celu żądanie od instytucji finansowych, w tym przesyłających pieniądze:

- (a) włączenia do formularzy elektronicznego transferu środków i związanych z nimi wiadomości, dokładnych i jasnych informacji o inicjatorze transferu,
- (b) umieszczania takich informacji w całym łańcuchu płatniczym; oraz
- (c) zastosowania wzmożonej lustracji transferów środków, które nie zawierają kompletnych informacji o inicjatorze transferu.

4. Podczas tworzenia systemu wewnętrznych regulacji i nadzoru na warunkach niniejszego artykułu, bez uszczerbku dla jakiegokolwiek innego artykułu niniejszej Konwencji, wzywa się Państwa Strony do wykorzystania jako wytycznych odpowiednich inicjatyw organizacji regionalnych, międzyregionalnych oraz wielostronnych zajmujących się zwalczaniem prania pieniędzy.

5. Państwa Strony podejmą wysiłki w celu rozwijania i promowania współpracy światowej, regionalnej, ponadregionalnej oraz dwustronnej pomiędzy organami sądownictwa, organami ścigania oraz finansowymi organami regulującymi, w celu zwalczania prania pieniędzy.

Rozdział III **Kryminalizacja i stosowanie prawa**

Artykuł 15 *Przekupstwo krajowych funkcjonariuszy publicznych*

Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, jakie mogą być konieczne w celu uznania za przestępstwo następujących czynów, jeżeli zostały popełnione umyślnie:

- (a) obietnicę, propozycję lub wręczenie funkcjonariuszowi publicznemu, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści dla samego funkcjonariusza lub innej osoby bądź podmiotu, w celu działania lub zaniechania działania podczas wykonywania przez niego obowiązków służbowych;
- (b) domaganie się lub przyjęcie przez funkcjonariusza publicznego, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści dla tego funkcjonariusza lub innej osoby bądź podmiotu, w celu działania lub zaniechania działania podczas wykonywania przez niego obowiązków służbowych.

Artykuł 16 *Przekupstwo zagranicznych funkcjonariuszy publicznych i funkcjonariuszy międzynarodowych organizacji publicznych*

1. Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, jakie mogą być konieczne w celu uznania za przestępstwo następujących czynów, jeżeli zostały popełnione

umyślnie: obietnicę, propozycję wręczenia lub wręczenie zagranicznemu funkcjonariuszowi publicznemu lub funkcjonariuszowi międzynarodowej organizacji publicznej, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści dla tego funkcjonariusza lub innej osoby bądź podmiotu, w celu podjęcia przez funkcjonariusza działania lub zaniechania działania podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych, w celu otrzymania lub utrzymania możliwości prowadzenia działalności gospodarczej lub innej nienależnej korzyści w związku z prowadzeniem międzynarodowej działalności gospodarczej.

2. Każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo następujących czynów, jeżeli zostały popełnione umyślnie: domaganie się lub przyjęcie przez zagranicznego funkcjonariusza publicznego lub funkcjonariusza międzynarodowej organizacji publicznej, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści dla tego funkcjonariusza lub innej osoby bądź podmiotu w celu działania lub zaniechania działania podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych.

Artykuł 17

Malwersacja, sprzeniewierzenie lub inne nadużycie mienia przez funkcjonariusza publicznego

Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo następujących czynów, jeżeli zostały popełnione umyślnie: malwersacji, sprzeniewierzenia lub innego nadużycia przez funkcjonariusza publicznego dla swojej korzyści lub korzyści innej osoby bądź podmiotu jakiegokolwiek mienia, środków publicznych lub prywatnych, papierów wartościowych bądź jakiegokolwiek rzeczy wartościowej powierzonej funkcjonariuszowi publicznemu z tytułu sprawowanego stanowiska.

Artykuł 18

Handel wpływami

Każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo następujących czynów, jeżeli zostały popełnione umyślnie:

(a) obietnicę, propozycję lub wręczenie funkcjonariuszowi publicznemu lub jakiegokolwiek innej osobie, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści w celu nakłonienia funkcjonariusza publicznego lub jakiegokolwiek innej osoby do nadużycia swojego rzeczywistego lub domniemanego wpływu w zamiarze uzyskania od administracji lub władzy publicznej Państwa Strony nienależnej korzyści dla pierwotnego inicjatora czynu lub jakiegokolwiek innej osoby;

(b) domaganie się lub przyjęcie przez funkcjonariusza publicznego lub jakiegokolwiek inną osobę, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści dla siebie lub dla innej osoby, poprzez nadużycie swojego rzeczywistego lub domniemanego wpływu w zamiarze uzyskania od administracji lub władzy publicznej Państwa Strony nienależnej korzyści.

Artykuł 19 *Nadużycie funkcji*

Każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostało popełnione umyślnie, nadużycia funkcji lub stanowiska przez wykonanie lub niewykonanie działania, z naruszeniem prawa, przez funkcjonariusza publicznego w czasie sprawowania swojej funkcji w celu osiągnięcia nienależnej korzyści dla siebie lub dla innej osoby lub podmiotu.

Artykuł 20 *Nielegalne wzbogacenie*

Zgodnie z Konstytucją i podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych oraz innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostało popełnione umyślnie, nielegalne wzbogacenie, które oznacza znaczący wzrost mienia urzędnika państwowego, czego nie może w sposób rozsądny wyjaśnić w odniesieniu do swoich legalnych zarobków.

Artykuł 21 *Przekupstwo w sektorze prywatnym*

Każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostało popełnione umyślnie w trakcie działalności gospodarczej, finansowej lub komercyjnej:

(a) obietnicę, propozycję lub wręczenie, bezpośrednio lub pośrednio, jakiejkolwiek osobie, która kieruje lub pracuje, w jakimkolwiek charakterze, dla podmiotu sektora prywatnego, nienależnej korzyści dla siebie lub kogo innego, w tym celu, by ta osoba z naruszeniem swych obowiązków podjęła działanie lub zaniechała działania;

(b) domaganie się lub przyjęcie, bezpośrednio lub pośrednio, nienależnej korzyści przez jakąkolwiek osobę, która kieruje lub pracuje, w jakimkolwiek charakterze, dla podmiotu sektora prywatnego, dla siebie lub kogo innego w tym celu, by ta osoba z naruszeniem swych obowiązków podjęła działanie lub zaniechała działania.

Artykuł 22

Malwersacja mienia w sektorze prywatnym

Każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostało popełnione umyślnie w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej, finansowej lub komercyjnej, przez osobę, która kieruje lub pracuje w jakimkolwiek charakterze w podmiocie sektora prywatnego, malwersację jakiegokolwiek mienia, prywatnych środków, papierów wartościowych lub innych rzeczy wartościowych powierzonych jej z tytułu pełnionego przez nią stanowiska.

Artykuł 23

Pranie dochodów z przestępstwa

1. Każde Państwo Strona przyjmie, zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego, takie środki ustawodawcze i inne środki, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostały popełnione umyślnie:

(a)

(i) przekształcenia lub przeniesienia mienia, wiedząc, że takie mienie stanowi dochód z przestępstwa, w celu ukrycia lub zamaskowania nielegalnego pochodzenia mienia lub udzielając pomocy jakiejkolwiek osobie, zaangażowanej w popełnienie przestępstwa źródłowego, w uniknięciu prawnych konsekwencji jej działań;

(ii) ukrycia lub zamaskowania prawdziwej natury, źródła, położenia, przeznaczenia, przemieszczenia bądź to własności, bądź praw majątkowych ze świadomością, że takie mienie jest dochodem z przestępstwa;

(b) zgodnie z podstawowymi zasadami swojego systemu prawnego:

- (i) nabycia, posiadania lub użytkowania mienia, wiedząc w chwili przejęcia, że mienie to jest dochodem z przestępstwa;
- (ii) udziału, współudziału w spisku mającym na celu popełnienie, usiłowanie popełnienia i pomocnictwo, podżeganie, ułatwianie i doradzanie popełnienia jakiegokolwiek z przestępstw określonych zgodnie z niniejszym artykułem.

2. Dla celów implementacji lub stosowania ustępu 1 niniejszego artykułu:

- (a) każde Państwo Strona dołoży starań, by stosować ustęp 1 niniejszego artykułu do najszerszego zakresu przestępstw źródłowych;
- (b) każde Państwo Strona włączy do przestępstw źródłowych minimalny, niezbędny zakres przestępstw karnych określonych zgodnie z niniejszą Konwencją;
- (c) dla celów powyższego ustępu (b) przestępstwa źródłowe będą obejmowały przestępstwa popełnione zarówno pod jurysdykcją, jak i poza jurysdykcją danego Państwa Strony. Jednakże przestępstwa popełnione poza jurysdykcją Państwa Strony będą uznawane za przestępstwa źródłowe tylko wtedy, gdy dany czyn stanowi przestępstwo w świetle prawa wewnętrznego Państwa, w którym został popełniony, i stanowiłby przestępstwo w świetle prawa wewnętrznego Państwa Strony realizującego lub stosującego ten artykuł, gdyby został tam popełniony;
- (d) każde Państwo Strona dostarczy Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych kopie swoich przepisów prawnych, które odnoszą się do tego artykułu, oraz wszelkie późniejsze zmiany do tych przepisów lub ich opisy;
- (e) jeżeli wymagają tego podstawowe zasady prawa wewnętrznego Państwa Strony, można przyjąć, że przestępstwa określone zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu nie będą stosowane do osób, które popełniły przestępstwo źródłowe.

Artykuł 24 *Zatajenie*

Bez uszczerbku dla przepisów artykułu 23 niniejszej Konwencji każde Państwo Strona rozważy przyjęcie takich środków ustawodawczych i innych środków, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo czynów zatajenia lub trwałego zatrzymania mienia, jeżeli

zostały popełnione umyślnie po popełnieniu jakiegokolwiek innego przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją, a osoba nie brała w nim udziału, w sytuacji gdy osoba zaangażowana wie, iż mienie to jest skutkiem jednego z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją,

Artykuł 25

Obstrukcja wymiaru sprawiedliwości

Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo, jeżeli zostało popełnione umyślnie:

(a) użycia przymusu psychicznego, groźby lub zastraszenia bądź obietnicy, propozycji lub wręczenie nienależnej korzyści w celu skłonienia do fałszywych zeznań lub w celu ingerencji w składane zeznania bądź dostarczane dowody w postępowaniu dotyczącym popełnienia przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją;

(b) użycia przymusu psychicznego, groźby lub zastraszenia w celu ingerencji w wykonywanie publicznych obowiązków przez funkcjonariusza wymiaru sprawiedliwości lub organów ścigania odnośnie do popełnienia przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją. Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie narusza prawa Państw Stron do wprowadzenia ustawodawstwa chroniącego inne kategorie funkcjonariuszy publicznych.

Artykuł 26

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Każde Państwo Strona przyjmie takie środki, jakie mogą być konieczne, zgodnie z jego zasadami prawnymi, w celu ustanowienia odpowiedzialności osób prawnych za udział w przestępstwach ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

2. W zależności od zasad prawnych danego Państwa Strony, odpowiedzialność osób prawnych może mieć charakter karny, cywilny lub administracyjny.

3. Odpowiedzialność ta nie wyłącza karnej odpowiedzialności osób fizycznych, które popełniły przestępstwo.

4. Każde Państwo Strona w szczególności zapewni, że osoby prawne odpowiedzialne zgodnie z niniejszym artykułem będą podlegały skutecznym, współmiernym i zniechęcającym sankcjom karnym lub pozakarnym, w tym sankcjom finansowym.

Artykuł 27
Udział i usiłowanie

1. Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo udziału, w jakiegokolwiek formie, takiej jak współsprawstwo, pomocnictwo lub podżeganie, w przestępstwie ustanowionym zgodnie z niniejszą Konwencją.
2. Każde Państwo Strona może przyjąć takie środki ustawodawcze i inne środki, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo usiłowania popełnienia przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją.
3. Każde Państwo Strona może przyjąć takie środki ustawodawcze i inne środki, zgodnie z jego prawem wewnętrznym, jakie mogą być konieczne do uznania za przestępstwo przygotowania do przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 28
Wiedza, zamiar i cel jako elementy przestępstwa

Wiedza, zamiar lub cel wymagane jako element przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją mogą być wywnioskowane z obiektywnych okoliczności.

Artykuł 29
Przedawnienie

Każde Państwo Strona, w odpowiednim zakresie, ustanowi zgodnie ze swym prawem wewnętrznym długie okresy przedawnienia, przed upływem których można wszcząć postępowanie w sprawie o każde przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją, a także dłuższe okresy przedawnienia albo zawieszenie jego biegu w wypadku uchylania się przez osobę podejrzaną od wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 30
Oskarżanie, orzekanie i sankcje

1. Każde Państwo Strona zapewni, że popełnienie przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją będzie zagrożone sankcjami uwzględniającymi ciężar danego przestępstwa.

2. Każde Państwo Strona podejmie takie środki, jakie mogą być konieczne dla ustanowienia i utrzymania, zgodnie ze swoim systemem prawnym i zasadami konstytucyjnymi, stosownej równowagi pomiędzy wszelkimi immunitetami lub przywilejami jurysdykcyjnymi przyznanymi funkcjonariuszom publicznym z tytułu pełnienia przez nich funkcji a możliwością, o ile to konieczne, skutecznego dochodzenia, ścigania i orzekania w sprawie przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

3. Każde Państwo Strona będzie dążyło do zapewnienia, by wszelkie dyskrecjonalne środki prawne zawarte w jego prawie wewnętrznym dotyczące oskarżania osób o popełnienie przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją były wykonywane tak, by maksymalnie zwiększyć skuteczność środków stosowania prawa w odniesieniu do tych przestępstw, z uwzględnieniem potrzeby odstraszenia od popełniania takich przestępstw.

4. W przypadku przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją, każde Państwo Strona podejmie odpowiednie środki, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym oraz z uwzględnieniem prawa do obrony, w celu zapewnienia, by warunki nakładane w związku z decyzjami o zwolnieniu osoby w trakcie procesu albo postępowania odwoławczego uwzględniały potrzebę zapewnienia obecności podsądnego w późniejszych stadiach postępowania karnego.

5. Każde Państwo Strona weźmie pod uwagę wagę przestępstwa przy rozważaniu możliwości wcześniejszego zwolnienia lub warunkowego zwolnienia osoby skazanej za dane przestępstwo.

6. Każde Państwo Strona, w zakresie zgodnym z podstawowymi zasadami swego systemu prawnego, rozważy ustanowienie procedur, na podstawie których funkcjonariusz publiczny oskarżony o popełnienie przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją może zostać odpowiednio: odwołany, zawieszony lub przeniesiony przez właściwy organ, z poszanowaniem zasady domniemania niewinności.

7. Jeżeli jest to uzasadnione wagą przestępstwa, każde Państwo Strona, w stopniu odpowiadającym podstawowym zasadom swojego systemu prawnego, rozważy możliwość ustanowienia przepisów zakazujących na czas określony, na podstawie orzeczenia sądu lub w innym stosownym trybie, zgodnie z przepisami prawa wewnętrznego, osobom skazanym za przestępstwa określone zgodnie z niniejszą Konwencją:

- (i) sprawowania funkcji publicznej; oraz
- (ii) sprawowania funkcji w przedsiębiorstwie w całości lub częściowo należącym do Państwa.

8. Ustęp 1 niniejszego artykułu nie będzie wyłączał możliwości wykonywania przez właściwe organy uprawnień dyscyplinarnych wobec urzędników służby cywilnej.

9. Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie naruszało zasady, zgodnie z którą określenie przestępstw ustanowionych niniejszą Konwencją i przyjętych prawnych środków obrony oraz określenie innych zasad prawnych decydujących o legalności postępowania jest zastrzeżone dla prawa wewnętrznego Państwa Strony i że takie przestępstwa będą ścigane i karane zgodnie z tym prawem.

10. Państwa Strony będą dążyły do wspierania reintegracji społecznej osób skazanych za przestępstwa określone zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 31

Zakaz obrotu, zajęcie i konfiskata

1. Każde Państwo Strona podejmie, w największym możliwym zakresie dozwolonym przez swój wewnętrzny system prawny, środki, jakie mogą być konieczne w celu umożliwienia konfiskaty:

(a) dochodów pochodzących z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją lub mienia wartości odpowiadającej wysokości takich dochodów;

(b) mienia, wyposażenia lub innych narzędzi, wykorzystanych lub przeznaczonych do wykorzystania w popełnieniu przestępstw określonych w niniejszej Konwencji.

2. Każde Państwo Strona podejmie takie środki, jakie mogą być konieczne w celu umożliwienia identyfikacji, odszukania, zakazania obrotu lub zajęcia którejkolwiek z pozycji wymienionej w ustępie 1 niniejszego artykułu, w celu ewentualnej konfiskaty.

3. Każde Państwo Strona przyjmie, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, takie środki ustawodawcze lub inne środki, jakie mogą być konieczne w celu uregulowania kwestii zarządzania przez właściwe organy mieniem objętym zakazem obrotu, zajęciem lub skonfiskowanym, wskazanym w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu.

4. Jeżeli dochody z przestępstwa zostały przekształcone lub zamienione, w części lub całości, na inne mienie, wówczas takie mienie – w miejsce dochodów – będzie podlegało środkom wymienionym w niniejszym artykule.
5. Jeżeli dochody z przestępstwa zostały przemieszane z mieniem nabytym z legalnych źródeł, wówczas takie mienie, bez uszczerbku dla jakichkolwiek uprawnień odnoszących się do zakazu obrotu lub zajęcia, będzie podlegało konfiskacie do wysokości szacowanej wartości przemieszanych dochodów.
6. Wpływy lub inne korzyści pochodzące z dochodów z przestępstwa, z mienia, na które dochody z przestępstwa zostały przekształcone lub zamienione, lub z mienia, z którym dochody z przestępstwa zostały przemieszane, będą również podlegały środkom wymienionym w niniejszym artykule, w taki sam sposób i w takim samym zakresie co dochody z przestępstwa.
7. Dla celów niniejszego artykułu i art. 55 niniejszej Konwencji, każde Państwo Strona upoważni swoje sądy lub inne właściwe organy do nakazania udostępnienia lub zajęcia dokumentacji bankowej, finansowej lub handlowej. Państwo Strona nie może odmówić podjęcia działań na mocy postanowień niniejszego ustępu, powołując się na tajemnicę bankową.
8. Państwa Strony mogą rozważyć możliwość żądania, by sprawca wykazał legalne pochodzenie domniemanych dochodów z przestępstwa lub innego mienia podlegającego konfiskacie, w zakresie, w jakim wymóg taki jest zgodny z podstawowymi zasadami jego prawa wewnętrznego oraz z charakterem postępowania sądowego lub innego postępowania.
9. Postanowienia niniejszego artykułu nie będą interpretowane z naruszeniem praw osób trzecich działających w dobrej wierze.
10. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie będzie naruszało zasady, że środki, do którego się odnosi, będą definiowane oraz implementowane zgodnie z przepisami prawa wewnętrznego Państwa Strony i na warunkach w nim zawartych.

Artykuł 32
Ochrona świadków, biegłych i ofiar

1. Każde Państwo Strona podejmie odpowiednie środki, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym oraz w granicach swoich możliwości, w celu zapewnienia skutecznej ochrony przed potencjalnym odwetem bądź zastraszeniem świadków i biegłych składających zeznania w związku z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją oraz, w odpowiednim zakresie, ochrony ich krewnych i innych osób bliskich.

2. Środki przewidziane w ustępie 1 niniejszego artykułu mogą obejmować, *nie* naruszając praw oskarżonego, w tym jego prawa do należytego procesu, *między innymi*:

(a) ustanowienie procedur dla fizycznej ochrony tych osób, takich jak – w niezbędnym i możliwym zakresie – zmiana miejsca zamieszkania oraz, w odpowiednim zakresie, nieujawnianie albo ograniczenie ujawniania informacji dotyczących tożsamości i miejsca pobytu takich osób;

(b) wprowadzenie przepisów odnośnie do gromadzenia dowodów, pozwalających świadkom i biegłym na złożenie zeznań w sposób gwarantujący im bezpieczeństwo, tak jak umożliwienie złożenia zeznań za pośrednictwem technologii komunikacji, takich jak wideo lub inne odpowiednie środki.

3. Państwa Strony rozważą zawarcie umów lub porozumień z innymi Państwami odnośnie do zmiany miejsca pobytu osób, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

4. Postanowienia niniejszego artykułu będą także stosowane do ofiar, o ile są one świadkami.

5. Każde Państwo Strona, stosownie do swego prawa wewnętrznego, umożliwi przedstawienie i rozważenie uwag oraz wniosków ofiar w poszczególnych stadiach postępowania karnego prowadzonego przeciwko sprawcom w sposób nienaruszający ich prawa do obrony.

Artykuł 33
Ochrona osób zgłaszających

Każde Państwo Strona rozważy włączenie do swego wewnętrznego systemu prawnego odpowiednich środków w celu zapewnienia ochrony przed jakimkolwiek nieuzasadnionym działaniem każdej osobie, która zgłasza w dobrej wierze i na racjonalnych podstawach

właściwemu organowi wszelkie zdarzenia związane z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 34
Skutki aktów korupcji

Uwzględniając nabyte w dobrej wierze prawa osób trzecich, każde Państwo Strona podejmie środki, zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego, skierowane przeciwko skutkom korupcji. W tym kontekście Państwa Strony mogą uznać korupcję za istotny z punktu widzenia procedur prawnych powód unieważnienia lub rozwiązania umowy, cofnięcia koncesji lub innego podobnego instrumentu bądź też podjęcia jakichkolwiek innych działań naprawczych.

Artykuł 35
Odszkodowanie

Każde Państwo Strona podejmie zgodnie z podstawowymi zasadami swego prawa wewnętrznego takie środki, jakie mogą być konieczne w celu zapewnienia podmiotom lub osobom, które poniosły szkodę w wyniku aktu korupcji, prawa do podjęcia działań prawnych przeciwko osobom odpowiedzialnym za powstanie szkody w celu uzyskania odszkodowania.

Artykuł 36
Wyspecjalizowane organy

Każde Państwo Strona, zgodnie z podstawowymi zasadami swego systemu prawnego, zapewni istnienie organu, organów lub osób wyspecjalizowanych w walce z korupcją. Przyzna im niezbędną niezależność, zgodnie z podstawowymi zasadami systemu prawnego danego Państwa Strony, tak aby były one zdolne wypełniać swoje funkcje skutecznie i bez żadnych niepożądanych wpływów. Każda z takich osób lub członków personelu organu bądź organów winna mieć stosowne przeszkolenie i posiadać do swojej dyspozycji środki niezbędne do wypełnienia swoich zadań.

Artykuł 37
Współpraca z organami ścigania

1. Każde Państwo Strona podejmie odpowiednie środki w celu zachęcenia osób, które uczestniczą lub uczestniczyły w popełnieniu przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją, do dostarczenia informacji, które właściwe organy mogłyby wykorzystać do celów dochodzeniowo-śledczych i dowodowych oraz do udzielania faktycznej, konkretnej

pomocy właściwym organom, która mogłaby przyczynić się do pozbawienia sprawców dochodów z przestępstwa i do odzyskania takich dochodów.

2. Każde Państwo Strona rozważy stworzenie, w odpowiednich przypadkach, możliwości złagodzenia kary oskarżonemu, który aktywnie współpracował w toku postępowania karnego o przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją.

3. Każde Państwo Strona rozważy stworzenie, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, możliwości odstąpienia od oskarżenia osoby, która aktywnie współpracuje w toku postępowania karnego o przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją.

4. Ochrona takich osób zostanie zapewniona odpowiednio na zasadach określonych w artykule 32 niniejszej Konwencji.

5. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przebywająca w jednym Państwie Stronie może podjąć aktywną współpracę z właściwymi organami innego Państwa Strony, to zainteresowane Państwa Strony mogą rozważyć zawarcie, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, porozumień lub uzgodnień dotyczących potencjalnego zapewnienia przez to inne Państwo Stronę traktowania określonego w ustępach 2 i 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 38

Współpraca pomiędzy organami krajowymi

Każde Państwo Strona podejmie takie środki, jakie mogą być konieczne, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, by zachęcić do współpracy z jednej strony władze publiczne, jak również funkcjonariuszy publicznych, i z drugiej strony – organy odpowiedzialne za wykrywanie i ściganie przestępstw. Taka współpraca może obejmować:

- (a) informowanie tych organów z własnej inicjatywy czy zachodzą racjonalne podstawy, by przypuszczać, że zostało popełnione którekolwiek z przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 15, 21 i 23 niniejszej Konwencji; lub
- (b) udzielanie tym organom, na ich wniosek, wszelkich niezbędnych informacji.

*Artykuł 39**Współpraca pomiędzy sektorem prywatnym a organami krajowymi*

1. Każde Państwo Strona podejmie środki, jakie mogą być konieczne, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, by zachęcić do współpracy krajowe organy ścigania z podmiotami sektora prywatnego, w szczególności z instytucjami finansowymi odnośnie do spraw dotyczących popełnienia przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.
2. Każde Państwo Strona rozważy zachęcanie swoich obywateli i innych osób mających stałe miejsce pobytu na jego terytorium do zgłaszania krajowym organom ścigania faktów popełniania przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

*Artykuł 40**Tajemnica bankowa*

Każde Państwo Strona zapewni, że w przypadku krajowego postępowania w sprawie o przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją dostępne będą odpowiednie mechanizmy w ramach wewnętrznego systemu prawnego, mające na celu pokonanie przeszkód, które mogłyby pojawić się w związku ze stosowaniem przepisów o tajemnicy bankowej.

*Artykuł 41**Dane dotyczące skazania*

Każde Państwo Strona może przyjąć środki ustawodawcze lub inne środki, jakie mogą być konieczne, na warunkach i w celu jaki dane Państwo uzna za stosowne, by mieć na uwadze wszelkie poprzednie wyroki skazujące domniemanego sprawcę przestępstwa w innym Państwie w celu wykorzystania takich informacji w postępowaniu karnym dotyczącym przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją.

*Artykuł 42**Jurysdykcja*

1. Każde Państwo Strona przyjmie środki, jakie mogą być konieczne do objęcia swoją jurysdykcją przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją, jeżeli:
 - (a) przestępstwo zostało popełnione na terytorium tego Państwa Strony; lub

(b) przestępstwo zostało popełnione na pokładzie statku pływającego pod flagą tego Państwa Strony lub na pokładzie statku powietrznego, który w chwili popełnienia przestępstwa był zarejestrowany zgodnie z prawem tego Państwa Strony.

2. Niezależnie od treści artykułu 4 niniejszej Konwencji, Państwo Strona może również rozciągnąć swoją jurysdykcję na takie przestępstwa, jeżeli:

(a) przestępstwo zostało popełnione przeciwko obywatelowi tego Państwa Strony; lub

(b) przestępstwo zostało popełnione przez obywatela tego Państwa Strony albo przez osobę nieposiadającą obywatelstwa, która ma miejsce stałego pobytu na jego terytorium; lub

(c) przestępstwo jest jednym z ustanowionych zgodnie z artykułem 23 ustęp 1 (b) (ii) niniejszej Konwencji i zostało popełnione poza jego terytorium w celu popełnienia przestępstwa ustanowionego zgodnie z artykułem 23 ustęp 1 (a) (i) lub (ii) albo (b) (i) niniejszej Konwencji na jego terytorium; lub

(d) przestępstwo zostało popełnione przeciwko Państwu Stronie.

3. Dla celów artykułu 44 niniejszej Konwencji, każde Państwo Strona podejmie środki, jakie mogą być konieczne w celu objęcia swoją jurysdykcją przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją, jeżeli domniemany sprawca przebywa na jego terytorium i Państwo to nie wydaje go jedynie na tej podstawie, że jest on jego obywatelem.

4. Każde Państwo Strona może również podjąć środki, jakie mogą być konieczne do rozciągnięcia swojej jurysdykcji na przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją, jeżeli domniemany sprawca przebywa na jego terytorium i Państwo go nie wydaje.

5. Jeśli Państwo Strona, wykonujące swą jurysdykcję zgodnie z ustępem 1 lub 2 niniejszego artykułu, zostało powiadomione albo dowiedziało się w inny sposób, że w jakimkolwiek innym Państwie Stronie prowadzone jest postępowanie przygotowawcze lub sądowe co do tego samego czynu, właściwe organy tych Państw Stron w odpowiednim zakresie skonsultują się ze sobą w celu skoordynowania swych działań.

6. Bez uszczerbku dla norm ogólnych prawa międzynarodowego, niniejsza Konwencja nie wyłącza wykonywania jurysdykcji karnej ustanowionej przez Państwo Stronę zgodnie z jego prawem wewnętrznym.

ROZDZIAŁ IV **Współpraca międzynarodowa**

Artykuł 43

Współpraca międzynarodowa

1. Państwa Strony będą współpracowały ze sobą w sprawach karnych zgodnie z artykułami od 44 do 50 niniejszej Konwencji. Państwa Strony odpowiednio do i zgodnie ze swoim wewnętrznym systemem prawnym rozważą udzielanie sobie wzajemnej pomocy w czynnościach dochodzeniowo-śledczych i procesowych w sprawach cywilnych i administracyjnych związanych z korupcją.
2. W kwestiach współpracy międzynarodowej, gdy zasada podwójnej karalności będzie uznawana za wymóg, zawsze będzie ona uważana za spełnioną bez względu na to, czy prawo wezwanego Państwa Strony zalicza to przestępstwo do tej samej kategorii przestępstw bądź określa je taką samą terminologią co wzywające Państwo Strona, jeżeli czyn stanowiący podstawę przestępstwa, w związku z którym wnioskowana jest pomoc, stanowi przestępstwo zgodnie z prawem obydwu Państw Stron.

Artykuł 44 *Ekstradycja*

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją, jeżeli osoba, której dotyczy wnioski o wydanie, znajduje się na terytorium wezwanego Państwa Strony, pod warunkiem że przestępstwo stanowiące podstawę wydania jest karane przez prawo wewnętrzne Państw Stron - zarówno wzywającego, jak i wezwanego.
2. Niezależnie od postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, Państwo Strona, którego prawo na to zezwala, może wyrazić zgodę na wydanie osoby w związku z popełnieniem któregośkolwiek przestępstwa objętego niniejszą Konwencją nawet wówczas, gdy nie jest ono karalne zgodnie z jego prawem wewnętrznym.

3. Jeśli wniosek o wydanie osoby obejmuje kilka odrębnych przestępstw, z których przynajmniej jedno stanowi podstawę do wydania na podstawie niniejszego artykułu, a niektóre z nich nie stanowią podstawy do wydania ze względu na zagrożenie karą pozbawienia wolności lecz wiążą się z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją, wówczas wezwane Państwo Strona może zastosować niniejszy artykuł także w stosunku do tych przestępstw.

4. Każde z przestępstw, do którego mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, będzie uważane za przestępstwo stanowiące podstawę do wydania i włączone do każdej istniejącej pomiędzy Państwami Stronami umowy ekstradycyjnej. Państwa Strony zobowiązują się do włączenia takich przestępstw jako przestępstw będących podstawą do wydania do każdej umowy ekstradycyjnej, która będzie zawarta pomiędzy nimi. Państwo Strona, którego prawo na to zezwala, w przypadku gdy stosuje niniejszą Konwencję jako podstawę wydania, nie będzie uznawało za przestępstwo polityczne żadnego z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

5. Jeżeli Państwo Strona, które uzależnia wydanie od istnienia umowy, otrzyma wniosek o wydanie od któregośkolwiek Państwa Strony, z którym nie ma zawartej umowy ekstradycyjnej, może uważać niniejszą Konwencję za prawną podstawę wydania w stosunku do każdego z przestępstw, do którego mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu.

6. Państwo Strona, które uzależnia wydanie od istnienia umowy:

(a) z chwilą złożenia dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej Konwencji, poinformuje Sekretarza Generalnego ONZ o tym, czy uznaje niniejszą Konwencję za prawną podstawę współpracy w zakresie ekstradycji z innymi Państwami Stronami niniejszej Konwencji; i

(b) jeżeli Państwo Strona nie uzna niniejszej Konwencji za prawną podstawę współpracy w zakresie ekstradycji, będzie dążyło, w odpowiednim zakresie, do zawarcia umów ekstradycyjnych z innymi Państwami Stronami niniejszej Konwencji, celem wykonania postanowień niniejszego artykułu.

7. Państwa Strony, które nie uzależniają wydania od istnienia umowy, będą uznawały w stosunkach pomiędzy sobą przestępstwa, do których mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, za przestępstwa stanowiące podstawę wydania.

8. Wydanie będzie podlegało warunkom określonym w prawie wewnętrznym wezwanego Państwa Strony lub w mających zastosowanie umowach ekstradycyjnych, w tym, między innymi, warunkom odnoszącym się do wymogu minimalnego zagrożenia karą i przesłanek, na podstawie których wezwane Państwo Strona może odmówić wydania.

9. Państwa Strony, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym, będą dążyły do przyspieszenia procedur ekstradycyjnych oraz do uproszczenia wymogów dowodowych w odniesieniu do każdego z przestępstw, do którego ma zastosowanie niniejszy artykuł.

10. Na warunkach określonych w przepisach prawa wewnętrznego i umowach ekstradycyjnych, wezwane Państwo Strona po upewnieniu się, że wymagają tego okoliczności, a sprawa jest pilna, oraz na wniosek wzywającego Państwa Strony, może aresztować osobę, której dotyczy wniosek o wydanie, a która przebywa na jego terytorium, albo podjąć inne odpowiednie środki w celu zapewnienia jej obecności w trakcie postępowania ekstradycyjnego.

11. Państwo Strona, na terytorium którego znajduje się domniemany sprawca - jeżeli nie wydaje tej osoby w związku z przestępstwem, do którego mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, wyłącznie na takiej podstawie, że jest to obywatel tego Państwa - będzie zobowiązane na wniosek Państwa Strony występującego o wydanie do przedłożenia sprawy, bez zbędnej zwłoki, swoim właściwym organom w celu objęcia ściganiem. Organy te podejmą decyzję i przeprowadzą postępowanie w taki sposób, jak w sprawie jakiegokolwiek innego przestępstwa, mającego zgodnie z prawem wewnętrznym tego Państwa Strony poważny charakter. Zainteresowane Państwa Strony podejmą wzajemną współpracę, w szczególności w kwestiach proceduralnych i dowodowych, w celu zapewnienia skuteczności ścigania.

12. Jeżeli Państwo Strona ma możliwość, na podstawie swego prawa wewnętrznego, wydania albo przekazania w inny sposób jednego ze swych obywateli wyłącznie pod warunkiem, że osoba ta zostanie odesłana do tego Państwa Strony celem odbycia kary orzeczonej w wyniku procesu lub postępowań, w związku z którymi wnioskowano o wydanie lub przekazanie tej

osoby, a to Państwo Strona oraz Państwo Strona wnioskujące o wydanie tej osoby wyrażają zgodę na takie rozwiązanie i na inne warunki, jakie mogą uznać za stosowne – wówczas takie warunkowe wydanie lub przekazanie będzie stanowiło skuteczne wypełnienie zobowiązania określonego w ust. 11 niniejszego artykułu.

13. Jeżeli odmówiono wydania osoby w celu wykonania kary, z tego powodu, że osoba której dotyczy wniosek jest obywatelem wezwanego Państwa Strony, wówczas wezwane Państwo Strona - jeżeli zezwala na to jego prawo wewnętrzne i zgodnie z wymogami tego prawa, na wniosek wzywającego Państwa Strony - rozważy wykonanie, na podstawie prawa wewnętrznego wzywającego Państwa Strony, kary lub części kary pozostałej do odbycia.

14. Każdej osobie, w stosunku do której prowadzone jest postępowanie w związku z którymkolwiek z przestępstw, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, zostanie zagwarantowane sprawiedliwe traktowanie we wszystkich stadiach postępowania, w tym korzystanie z wszelkich praw i gwarancji przewidzianych w prawie wewnętrznym Państwa Strony, na terytorium którego ta osoba przebywa.

15. Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie interpretowane jako nakładające obowiązek wydania, jeżeli wezwane Państwo Strona ma istotne podstawy by przypuszczać, że wniosek został złożony w celu ścigania lub ukarania osoby z uwagi na jej płeć, rasę, wyznanie, narodowość, pochodzenie etniczne lub poglądy polityczne albo że przychylenie się do wniosku spowodowałoby pogorszenie sytuacji tej osoby ze względu na którąkolwiek z powyższych przyczyn.

16. Państwa Strony nie mogą odrzucić wniosku o wydanie tylko na tej podstawie, że przestępstwo wiąże się także ze sprawami skarbowymi.

17. Przed odmową wydania, wezwane Państwo Strona, w odpowiednim zakresie, skonsultuje się z wzywającym Państwem Stroną w celu zapewnienia mu dostatecznej możliwości przedstawienia swoich opinii oraz dostarczenia informacji dotyczących stawianych zarzutów.

18. Państwa Strony będą dążyły do zawarcia dwustronnych oraz wielostronnych porozumień lub uzgodnień odnośnie do przeprowadzania ekstradycji lub wzmocnienia jej skuteczności.

Artykuł 45
Przekazywanie osób skazanych

Państwa Strony mogą rozważyć zawieranie dwustronnych i wielostronnych porozumień lub uzgodnień dotyczących przekazywania na ich terytoria osób skazanych na karę więzienia lub inną formę pozbawienia wolności za przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją w celu umożliwienia im odbycia kary.

Artykuł 46
Wzajemna pomoc prawna

1. Państwa Strony udzielą sobie wzajemnej pomocy prawnej w najszerszym zakresie odnośnie do przestępstw objętych zakresem niniejszej Konwencji w toku ich wykrywania, ścigania oraz postępowania przed sądem.
2. Wzajemna pomoc prawna będzie udzielona w najszerszym możliwym zakresie, na podstawie ustaw, umów, porozumień i uzgodnień obowiązujących w wezwanym Państwie Stronie dotyczących wykrywania, ścigania i w stosunku do postępowań przed sądem odnośnie do przestępstw, za które osoba prawna może zostać pociągnięta do odpowiedzialności we wzywającym Państwie Stronie zgodnie z artykułem 26 niniejszej Konwencji.
3. O wzajemną pomoc prawną, udzielaną zgodnie z treścią niniejszego artykułu, można wystąpić w następującym celu:
 - (a) uzyskanie od osób zeznań lub oświadczeń;
 - (b) doręczenie dokumentów sądowych;
 - (c) dokonanie przeszukania, zajęcia lub zablokowania;
 - (d) dokonanie oględzin przedmiotów lub miejsc;
 - (e) dostarczenie informacji, przedmiotów stanowiących dowody oraz opinii biegłych;
 - (f) dostarczenie oryginałów albo poświadczonych kopii stosownych dokumentów i akt, w tym dokumentów rządowych, bankowych, finansowych, firmowych lub handlowych;
 - (g) identyfikacja lub wykrycie dochodów z przestępstwa, mienia, narzędzi lub innych przedmiotów dla celów dowodowych;
 - (h) ułatwianie dobrowolnego stawiennictwa osób we wzywającym Państwie Stronie;
 - (i) udzielenie każdej innej pomocy, która nie jest sprzeczna z prawem wewnętrznym wezwanego Państwa Strony;
 - (j) identyfikacja, zakaz obrotu lub wykrycie dochodów z przestępstwa zgodnie z postanowieniami rozdziału V niniejszej Konwencji;

(k) zwrot środków zgodnie z postanowieniami rozdziału V niniejszej Konwencji.

4. Bez uszczerbku dla prawa wewnętrznego, właściwe organy Państwa Strony mogą, bez wcześniejszego wniosku, przekazać informacje dotyczące spraw karnych właściwemu organowi w innym Państwie Stronie, jeżeli - w ich przekonaniu - takie informacje mogłyby pomóc temu organowi w podjęciu lub pomyślnym zakończeniu czynności sprawdzających lub postępowania karnego albo mogłyby spowodować złożenie przez drugie Państwo Stronę wniosku zgodnie z niniejszą Konwencją.

5. Przekazanie informacji zgodnie z ustępem 4 niniejszego artykułu nie będzie naruszało czynności sprawdzających i postępowań karnych prowadzonych w Państwie, którego właściwe organy przekazują informację. Właściwe organy w przypadku otrzymania informacji zastosują się do wymogu traktowania tej informacji jak poufnej, nawet tymczasowo, lub do zastrzeżenia co do zasad jej wykorzystania. Jednakże nie powstrzyma to otrzymującego Państwa Strony przed ujawnieniem, w prowadzonym przez nie postępowaniu, informacji świadczącej o niewinności oskarżonego. W takim przypadku otrzymujące Państwo Strona zawiadamia o tym przekazujące Państwo Stronę jeszcze przed ujawnieniem informacji oraz, jeśli o to wnioskowano, skonsultuje się z przekazującym Państwem Stroną. W wyjątkowym przypadku, jeżeli wcześniejsze zawiadomienie nie jest możliwe, otrzymujące Państwo Strona niezwłocznie poinformuje przekazujące Państwo Stronę o ujawnieniu informacji.

6. Postanowienia niniejszego artykułu nie naruszają zobowiązań wynikających z jakiegokolwiek innej dwustronnej lub wielostronnej umowy, która reguluje lub będzie regulowała, w całości lub części, wzajemną pomoc prawną.

7. Postanowienia ustępów od 9 do 29 niniejszego artykułu będą miały zastosowanie do wniosków złożonych na podstawie niniejszego artykułu, jeżeli dane Państwa Strony nie są związane umową o wzajemnej pomocy prawnej. Jeżeli Państwa Strony są związane taką umową, wówczas będą miały zastosowanie odpowiednie postanowienia tej umowy, chyba że Państwa Strony uzgodnią stosowanie w ich miejsce postanowień ustępów od 9 do 29 niniejszego artykułu. Zachęca się Państwa Strony do stosowania tych postanowień, jeżeli ułatwią one współpracę.

8. Państwa Strony nie mogą się uchylić od udzielenia wzajemnej pomocy prawnej na podstawie niniejszego artykułu, powołując się na tajemnicę bankową.

9. (a) Wezwane Państwo Strona, odpowiadając na wniosek o udzielenie pomocy na podstawie niniejszego artykułu, w sytuacji braku podwójnej karalności, weźmie pod uwagę cele niniejszej Konwencji, które wskazano w artykule 1;

(b) Państwa Strony mogą odmówić udzielenia pomocy na podstawie niniejszego artykułu, powołując się na brak podwójnej karalności. Jednakże wezwane Państwo Strona, jeżeli uzna to za zgodne z podstawowymi zasadami swego systemu prawnego, udzieli pomocy, która nie obejmuje środków przymusu. Można odmówić udzielenia takiej pomocy, jeżeli wnioski dotyczą spraw o charakterze *de minimis* lub spraw, co do których wnioskowana współpraca lub pomoc jest dostępna na mocy innych postanowień niniejszej Konwencji;

(c) Każde Państwo Strona może rozważyć przyjęcie takich środków, jakie mogą być konieczne w celu umożliwienia świadczenia szerszego zakresu pomocy zgodnie z niniejszym artykułem w przypadku braku podwójnej karalności.

10. Osoba tymczasowo aresztowana albo odbywająca karę na terytorium jednego Państwa Strony, o której obecność w innym Państwie Stronie wnosi się dla celów identyfikacji, złożenia zeznań albo innego rodzaju pomocy w uzyskaniu dowodów zmierzających do wykrycia, ścigania lub przeprowadzenia postępowania sądowego o przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją, może zostać przekazana, jeżeli są spełnione następujące warunki:

(a) osoba ta należycie poinformowana, dobrowolnie wyrazi zgodę;

(b) właściwe organy obu Państw Stron wyrażą na to zgodę, na warunkach uznanych przez nie za właściwe.

11. Dla celów ustępu 10 niniejszego artykułu:

(a) Państwo Strona, do którego dana osoba zostanie przekazana, będzie upoważnione oraz zobowiązane do umieszczenia przekazywanej osoby w areszcie, chyba że Państwo Strona, z którego osoba ta została przekazana, wniosło lub zezwoliło inaczej;

(b) Państwo Strona, do którego osoba została przekazana, niezwłocznie wypełni swoje zobowiązanie do oddania tej osoby pod opiekę Państwa Strony, z którego osoba została

przekazana, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, lub postąpi inaczej jeżeli zostało to uzgodnione przez właściwe organy obu Państw Stron;

(c) Państwo Strona, do którego osoba jest przekazywana, nie będzie wymagało od Państwa Strony, z którego osoba została przekazana, wszczęcia postępowania ekstradycyjnego w celu jej powrotu;

(d) osobie przekazanej zostanie zaliczony na poczet kary w Państwie Stronie, do którego została ona przekazana, okres pozbawienia wolności w Państwie, z którego została ona przekazana.

12. Jeżeli Państwo Strona, z którego osoba ma zostać przekazana na podstawie ustępów 10 i 11 niniejszego artykułu, nie wyraża na to zgody, osoba ta, niezależnie od jej obywatelstwa, nie będzie ścigana, zatrzymana, ukarana ani poddana jakimkolwiek ograniczeniu wolności osobistej na terytorium Państwa, do którego została przekazana, w związku z działaniem, zaniechaniem lub skazaniem poprzedzającym jej wyjazd z terytorium Państwa, z którego została przekazana.

13. Każde Państwo Strona wyznaczy centralny organ, który będzie uprawniony i odpowiedzialny za przyjmowanie wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej oraz za ich realizację lub przekazanie właściwym organom do wykonania. Jeżeli w Państwie Stronie istnieje specyficzny region lub terytorium z odrębnym systemem wzajemnej pomocy prawnej, może on wyznaczyć odrębny organ centralny, który będzie pełnił tę samą funkcję dla tego regionu lub terytorium. Organy centralne zapewnią szybkie i prawidłowe wykonanie lub przekazanie otrzymanych wniosków. W przypadku gdy organ centralny przekaże wniosek właściwym organom do wykonania, będzie on zachęcał je do szybkiego i prawidłowego wykonania wniosku. Państwo Strona, składając dokument ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej Konwencji, przedłoży Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych informację o centralnym organie wyznaczonym w tym celu. Wnioski o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej oraz wszelka związana z nimi korespondencja będzie przekazywana organom centralnym wyznaczonym przez Państwa Strony. Wymóg ten nie będzie naruszał prawa Państwa Strony do żądania, by powyższe wnioski i korespondencja były do niego kierowane kanałami dyplomatycznymi, a w nagłych wypadkach, jeżeli Państwa Strony wyrażą na to zgodę, za pośrednictwem Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej, o ile jest to możliwe.

14. Wnioski będą składane na piśmie lub tam, gdzie to możliwe, za pośrednictwem jakichkolwiek środków pozwalających na uzyskanie zapisu w formie pisemnej, w języku akceptowanym przez wezwane Państwo Stronę, na warunkach umożliwiających temu Państwu Stronie ustalenie autentyczności. Państwo Strona, składając dokument ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej Konwencji, poinformuje Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych o języku lub językach akceptowanych przez każde Państwo Stronę. W nagłych przypadkach, jeżeli Państwa Strony tak uzgodniły, wnioski mogą być składane ustnie, jednak zostaną one niezwłocznie potwierdzone na piśmie.

15. Wniosek o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej powinien zawierać następujące dane:

- (a) określenie organu składającego wniosek;
- (b) przedmiot sprawy i rodzaj postępowania, do którego wniosek się odnosi oraz nazwę i funkcję organu prowadzącego to postępowanie;
- (c) krótki opis stosownych faktów, z wyłączeniem wniosków o doręczenie dokumentów sądowych;
- (d) opis wnioskowanej pomocy oraz szczegółowe informacje dotyczące procedury szczególnej, której zastosowania wzywające Państwo Strona sobie życzy;
- (e) jeżeli jest to możliwe, tożsamość, miejsce pobytu i obywatelstwo osoby, której dotyczy wniosek; oraz
- (f) cel, dla którego wnosi się o przeprowadzenie dowodu, uzyskanie informacji lub dokonanie czynności.

16. Wezwane Państwo Strona może żądać dodatkowych informacji, gdy wydają się one konieczne dla wykonania wniosku zgodnie z jego prawem wewnętrznym lub gdy mogą ułatwić wykonanie wniosku.

17. Wniosek zostanie wykonany zgodnie z prawem wewnętrznym wezwanego Państwa Strony i w zakresie niepozostającym w sprzeczności z jego prawem wewnętrznym, i tam gdzie to jest możliwe, z zachowaniem procedur wskazanych we wniosku.

18. O ile jest to możliwe i zgodne z fundamentalnymi zasadami prawa wewnętrznego, jeżeli osoba fizyczna znajduje się na terytorium Państwa Strony i musi zostać przesłuchana w charakterze świadka albo biegłego przez organy sądowe innego Państwa Strony, jeżeli nie jest możliwe albo pożądane osobiste stawiennictwo tej osoby na terytorium wzywającego Państwa Strony, wówczas to pierwsze Państwo Strona może, na wniosek drugiego, zezwolić na przeprowadzenie przesłuchania w formie wideokonferencji. Państwa Strony mogą uzgodnić, że przesłuchanie przeprowadzi organ sądowy wzywającego Państwa Strony z udziałem organu sądowego wezwanego Państwa Strony.

19. Wzywające Państwo Strona nie przekaze ani nie wykorzysta informacji lub dowodu dostarczonego przez wezwane Państwo Stronę dla celów wykrywania, ścigania lub postępowania sądowego do celów innych, aniżeli wymienione w treści wniosku, bez uprzedniej zgody wezwanego Państwa Strony. Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie stoi na przeszkodzie ujawnieniu przez wzywające Państwo Stronę, w prowadzonym w nim postępowaniu, informacji lub dowodu świadczącego o niewinności oskarżonego. W tym ostatnim przypadku, wzywające Państwo Strona zawiadomi wezwane Państwo Stronę przed takim ujawnieniem oraz, na wniosek, skonsultuje się z wezwanym Państwem Stroną. Jeżeli, w wyjątkowych wypadkach, zawiadomienie z góry nie jest możliwe, wzywające Państwo Strona poinformuje bezzwłocznie wezwane Państwo Stronę o ujawnieniu informacji.

20. Wzywające Państwo Strona może wymagać, by wezwane Państwo Strona zachowało w tajemnicy sam fakt złożenia wniosku i jego treść, z wyjątkiem zakresu niezbędnego do realizacji wniosku. Jeżeli wezwane Państwo Strona nie może zastosować się do wymogu poufności, niezwłocznie poinformuje o tym wzywające Państwo Stronę.

21. Wzajemnej pomocy prawnej można odmówić:

- (a) jeżeli wniosek nie został sporządzony zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu;
- (b) jeżeli wezwane Państwo Strona uzna, że wykonanie wniosku mogłoby naruszyć jego suwerenność, bezpieczeństwo, porządek publiczny lub inne podstawowe interesy;
- (c) jeżeli prawo wewnętrzne ograniczałoby organom wezwanego Państwa Strony możliwość podjęcia działania w stosunku do jakiegokolwiek przestępstwa podobnego, gdyby

przestępstwo to było przedmiotem dochodzenia, śledztwa lub postępowania sądowego w ramach własnej jurysdykcji danego Państwa;

(d) jeżeli przychylenie się do wniosku byłoby sprzeczne z systemem prawnym wezwanego Państwa Strony w zakresie udzielania wzajemnej pomocy prawnej.

22. Państwa Strony nie mogą odmówić realizacji wniosku o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej wyłącznie na tej podstawie, że uważa się, iż przestępstwo dotyczy również spraw skarbowych.

23. Odmowa udzielenia wzajemnej pomocy prawnej wymaga uzasadnienia.

24. Wezwane Państwo Strona wykona wniosek o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej tak szybko, jak to możliwe oraz w możliwie najpełniejszym zakresie uwzględni wszelkie terminy sugerowane przez wzywające Państwo Stronę, dla określenia których przyczyny zostaną – co jest preferowane - podane we wniosku. Wzywające Państwo Strona może wystąpić z uzasadnionym pytaniem o udzielenie informacji na temat stanu i postępu środków podjętych przez wezwane Państwo Stronę w celu realizacji wniosku. Wezwane Państwo Strona udzieli odpowiedzi na zasadne pytania wzywającego Państwa Strony, dotyczące stanu i postępów w realizacji wniosku. Wzywające Państwo Strona niezwłocznie poinformuje wezwane Państwo Stronę, gdy wnioskowana pomoc nie będzie już wymagana.

25. Udzielenie wzajemnej pomocy prawnej może zostać odroczone przez wezwane Państwo Stronę na podstawie tego, że naruszyłoby przebieg toczącego się postępowania przygotowawczego lub sądowego.

26. Przed odmową wykonania wniosku na podstawie ustępu 21 niniejszego artykułu lub odroczeniem jego wykonania na podstawie ustępu 25 niniejszego artykułu, wezwane Państwo Strona skonsultuje się z wzywającym Państwem Stroną w celu rozważenia, czy pomoc może zostać udzielona na podstawie warunków i zasad, jakie uzna ono za konieczne. Jeżeli wzywające Państwo Strona akceptuje pomoc na takich warunkach, wówczas zastosuje się do tych warunków.

27. Bez uszczerbku dla zastosowania ustępu 12 niniejszego artykułu świadek, biegły lub inna osoba, która na wniosek wzywającego Państwa Strony wyrazi zgodę na złożenie zeznań lub udzielenie pomocy w toku śledztwa lub postępowania sądowego na terytorium wzywającego

Państwa Strony, nie będzie ścigana, zatrzymana, ukarana ani poddana jakimkolwiek innemu ograniczeniu wolności osobistej na tym terytorium, w odniesieniu do działania, zaniechania albo skazania w okresie poprzedzającym wyjazd tej osoby z terytorium wezwanego Państwa Strony. Powyższa gwarancja ustaje, gdy świadek, biegły lub inna osoba, w okresie kolejnych piętnastu dni – albo w innym okresie czasu uzgodnionym przez Państwa Strony – począwszy od daty oficjalnego poinformowania tej osoby, że jej obecność nie jest już wymagana przez organy sądowe – mając możliwość wyjazdu, pomimo tego dobrowolnie pozostaje na terytorium wzywającego Państwa Strony lub po opuszczeniu tego terytorium dobrowolnie tam powraca.

28. Zwyczajne koszty wykonania wniosku będą ponoszone przez wezwane Państwo Stronę, chyba że zainteresowane Państwa Strony uzgodnią inaczej. Jeżeli wykonanie wniosku będzie wymagało poniesienia znacznych lub nadzwyczajnych kosztów, Państwa Strony skonsultują się ze sobą w celu określenia zasad i warunków na jakich wniosek zostanie wykonany, jak również co do sposobu pokrycia kosztów.

29. Wezwane Państwo Strona:

(a) dostarczy wzywającemu Państwu Stronie kopie akt rządowych, dokumentów lub informacji znajdujących się w jego posiadaniu, które zgodnie z jego prawem wewnętrznym są ogólnie dostępne;

(b) może, według własnego uznania, dostarczyć wzywającemu Państwu Stronie, w całości, w części lub na takich warunkach, jakie uzna za stosowne, kopie wszelkich akt rządowych, dokumentów lub informacji, które zgodnie z jego prawem wewnętrznym nie są ogólnie dostępne.

30. Państwa Strony rozważą, w miarę potrzeby, możliwość zawarcia dwustronnych lub wielostronnych umów lub porozumień, które służyłyby celom postanowień niniejszego artykułu albo realizowałyby je w praktyce lub wzmacniały ich oddziaływanie.

Artykuł 47 *Przekazanie ścigania*

W celu koncentracji ścigania Państwa Strony rozważą możliwość wzajemnego przekazywania ścigania przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją w

sprawach, w których przekazanie uznane zostanie za leżące w interesie wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w sprawach podlegających kilku jurysdykcjom.

Artykuł 48
Współpraca organów ścigania

1. Państwa Strony będą ściśle ze sobą współpracowały, stosownie do swych indywidualnych systemów prawa wewnętrznego i systemów administracji, w celu wzmocnienia skuteczności działań organów ścigania w zakresie zwalczania przestępstw objętych niniejszą Konwencją. Państwa Strony w szczególności podejmą skuteczne środki:

(a) w celu wzmocnienia, a w razie potrzeby, ustanowienia kanałów komunikacyjnych pomiędzy ich właściwymi organami, agencjami i służbami w celu ułatwienia bezpiecznej i szybkiej wymiany informacji dotyczącej wszystkich aspektów przestępstw objętych niniejszą Konwencją, w tym – jeżeli zainteresowane Państwa Strony uznają to za stosowne – powiązań z innymi przestępczymi działaniami;

(b) w celu współpracy z innymi Państwami Stronami w prowadzeniu czynności wykrywczych odnośnie do przestępstw objętych niniejszą Konwencją, dotyczących:

(i) tożsamości, miejsc zamieszkania i działalności osób podejrzanych o udział w takich przestępstwach lub miejsc pobytu innych związanych z tym osób;

(ii) przepływu dochodów z przestępstw lub mienia pochodzącego z popełnienia takich przestępstw;

(iii) zmiany położenia mienia, sprzętu lub innych narzędzi użytych lub przeznaczonych do użycia w celu popełnienia takich przestępstw;

(c) w celu zapewnienia, w odpowiednim zakresie, niezbędnych przedmiotów lub niezbędnej ilości substancji do celów analitycznych lub dochodzeniowych;

(d) w celu wymiany z innymi Państwami Stronami, w odpowiednim zakresie, informacji dotyczących szczególnych środków i metod wykorzystywanych do popełniania przestępstw objętych niniejszą Konwencją, w tym posługiwania się fałszywą tożsamością, podrabiania, przerabiania lub fałszowania dokumentów oraz innych środków ukrywania swojej działalności;

(e) w celu ułatwiania skutecznej koordynacji pomiędzy ich właściwymi organami, agencjami i służbami oraz promowania wymiany personelu i innych specjalistów, w tym, z zastrzeżeniem treści dwustronnych umów lub porozumień pomiędzy zainteresowanymi Państwami Stronami, ustanawiania oficerów łącznikowych;

(f) w celu wymiany informacji oraz koordynacji środków administracyjnych i innych środków podejmowanych odpowiednio w celu wczesnego wykrywania przestępstw objętych zakresem niniejszej Konwencji.

2. W celu wprowadzenia niniejszej Konwencji w życie Państwa Strony rozważą zawarcie dwustronnych lub wielostronnych umów lub porozumień o bezpośredniej współpracy pomiędzy ich organami ścigania, a tam gdzie takie umowy lub porozumienia już istnieją, rozważą wprowadzenie do nich poprawek. Przy braku takich umów lub porozumień pomiędzy danymi Państwami Stronami, Państwa Strony mogą uznać niniejszą Konwencję za podstawę wzajemnej współpracy organów ścigania w odniesieniu do przestępstw objętych zakresem niniejszej Konwencji. Tam gdzie to możliwe, Państwa Strony wykorzystają w pełni umowy lub porozumienia w tym organizacje międzynarodowe lub regionalne do wzmocnienia współpracy między ich organami ścigania.

3. Państwa Strony będą dążyć do współpracy w ramach własnych środków w celu reagowania na przestępstwa objęte niniejszą Konwencją, popełnione z wykorzystaniem nowoczesnej technologii.

Artykuł 49 *Wspólne dochodzenia*

Państwa Strony rozważą zawarcie dwustronnych lub wielostronnych umów lub porozumień, na podstawie których, w odniesieniu do kwestii będących przedmiotem dochodzenia, śledztwa lub postępowania sądowego w jednym lub wielu Państwach, zainteresowane właściwe organy mogłyby tworzyć połączone organy dochodzeniowe. Przy braku takich umów lub porozumień, wspólne dochodzenia mogłyby być podejmowane na podstawie umów zawieranych w każdym konkretnym przypadku. Zaangażowane Państwa Strony zapewnią pełne poszanowanie suwerenności Państwa Strony, na którego terytorium takie dochodzenie będzie prowadzone.

Artykuł 50
Specjalne techniki dochodzeniowe

1. W celu skutecznego zwalczania korupcji każde Państwo Strona, w zakresie w jakim pozwalają na to podstawowe zasady jego wewnętrznego systemu prawnego i zgodnie z wymogami przewidzianymi w jego prawie wewnętrznym, podejmie takie środki, jakie będą konieczne w ramach swoich możliwości, aby umożliwić jego właściwym organom odpowiednie wykorzystanie na jego terytorium dostawy niejawnie nadzorowanej i, tam gdzie uzna to za wskazane, specjalnych technik dochodzeniowo-śledczych, takich jak inwigilacja elektroniczna lub innych form inwigilacji i operacji pod przykryciem, oraz umożliwi dopuszczenie jako dowodu przed sądem wyników z zastosowania tych środków.
2. Dla celów ścigania przestępstw objętych zakresem niniejszej Konwencji zachęca się Państwa Strony do zawierania, w miarę potrzeby, odpowiednich dwustronnych lub wielostronnych umów lub porozumień na potrzeby stosowania specjalnych technik dochodzeniowych w kontekście współpracy na szczeblu międzynarodowym. Takie umowy czy porozumienia będą zawierane i realizowane w pełnej zgodności z zasadą suwerennej równości Państw i będą wykonywane ściśle według zasad ustalonych w tych umowach lub porozumieniach.
3. W przypadku braku umowy lub porozumienia, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, decyzje o zastosowaniu specjalnych technik dochodzeniowo-śledczych na poziomie międzynarodowym będą podejmowane w każdorazowo w konkretnej sprawie i mogą - tam gdzie to będzie konieczne - brać pod uwagę umowy lub porozumienia finansowe dotyczące wykonywania jurysdykcji przez dane Państwa Strony.
4. Decyzje o zastosowaniu przesyłki kontrolowanej na poziomie międzynarodowym mogą, za zgodą zainteresowanych Państw Stron, obejmować metody, takie jak przejęcie towarów lub funduszy albo dopuszczenie do ich dalszego przewozu w stanie nienaruszonym, ich usunięcie lub zastąpienie w całości lub w części.

Rozdział V

Zwrot korzyści

Artykuł 51

Postanowienia ogólne

Zwrot korzyści zgodnie z niniejszym rozdziałem stanowi podstawową zasadę niniejszej Konwencji i Państwa Strony będą sobie wzajemnie świadczyć najszerszy zakres współpracy i pomocy w tym względzie.

Artykuł 52

Zapobieganie i wykrywanie transferów dochodów z przestępstwa

1. Bez uszczerbku dla artykułu 14 niniejszej Konwencji każde Państwo Strona podejmie takie środki, jakie mogą być konieczne, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, w celu zobowiązania instytucji finansowych podlegających jego jurysdykcji, by weryfikowały tożsamość klientów, by podejmowały niezbędne kroki mające na celu ustalenie tożsamości beneficjentów funduszy o dużej wartości zdeponowanych na rachunkach bankowych oraz prowadzenia wzmożonej kontroli rachunków otwieranych lub prowadzonych przez osoby fizyczne lub w imieniu tych osób, które pełnią lub pełniły ważne funkcje publiczne, członków ich rodzin i bliskich znajomych. Taka wzmożona kontrola będzie prowadzona w odpowiednim zakresie w celu wykrywania podejrzanych transakcji i powiadamiania o nich właściwych władz, lecz nie powinna być traktowana jako zniechęcanie lub powstrzymywanie instytucji finansowych od prowadzenia interesów z każdym uprawnionym klientem.

2. W celu ułatwienia realizacji środków, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, każde Państwo Strona, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym i inspirowane właściwymi inicjatywami organizacji regionalnych, międzyregionalnych i wielostronnych skierowanych przeciwko praniu pieniędzy:

(a) wyda zalecenia dotyczące rodzajów osób fizycznych i prawnych, w stosunku do rachunków, których instytucje finansowe w ramach jego jurysdykcji zobowiązane będą stosować wzmożoną kontrolę, rodzaje rachunków i transakcji, na które należy zwrócić szczególną uwagę oraz właściwe środki dotyczące otwierania, prowadzenia i rejestrowania operacji na rachunkach, jakie należy podjąć w odniesieniu do tychże rachunków; oraz

(b) w razie potrzeby powiadomi, na żądanie innego Państwa Strony lub z własnej inicjatywy, w ramach swojej jurysdykcji instytucje finansowe o tożsamości konkretnych osób fizycznych lub prawnych, w stosunku do rachunków, których instytucje te obowiązane będą stosować

wzmoczoną kontrolę, niezależnie od tych osób, które zostaną wytypowane przez te instytucje finansowe we własnym zakresie.

3. W kontekście ustępu 2 (a) niniejszego artykułu każde Państwo Strona wprowadzi środki w celu zapewnienia, by jego instytucje finansowe prowadziły przez określony okres stosowne rejestry rachunków i transakcji, w które zaangażowane są osoby wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu, przy czym rejestry te powinny obejmować co najmniej informacje dotyczące tożsamości klienta, a także, o ile to możliwe, beneficjanta.

4. W celu zapobiegania i wykrywania transferów dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją, każde Państwo Strona wprowadzi odpowiednie i skuteczne środki zapobiegania, przy pomocy swoich organów kontrolnych i nadzorczych, tworzeniu banków, nieposiadających fizycznej obecności na rynku i niepowiązanych z uregulowaną prawnie grupą finansową. Ponadto Państwa Strony mogą rozważyć zobowiązanie swoich instytucji finansowych do odmowy utrzymywania lub nawiązywania kontaktów pomiędzy bankami korespondencyjnymi a takimi instytucjami oraz do zapobiegania nawiązywaniu kontaktów z zagranicznymi instytucjami finansowymi, które zezwalają na wykorzystywanie ich rachunków przez banki nieposiadające fizycznej obecności na rynku i nie są powiązane z uregulowaną prawnie grupą finansową.

5. Każde Państwo Strona rozważy ustanowienie, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, skutecznych systemów udostępniania informacji finansowych przez właściwych funkcjonariuszy publicznych i wprowadzi odpowiednie sankcje za ich nieprzestrzeganie. Każde Państwo Strona rozważy także przyjęcie takich środków, jakie mogą być konieczne w celu umożliwienia właściwym organom przekazania informacji właściwym organom innych Państw Stron, jeżeli jest to konieczne dla ścigania, dochodzenia roszczeń i zwrotu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

6. Każde Państwo Strona rozważy podjęcie takich środków, jakie mogą być konieczne, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, w celu nałożenia na właściwych funkcjonariuszy publicznych posiadających środki lub będących sygnatariuszami lub mających inne uprawnienia do rachunku finansowego w innym kraju obowiązku zgłoszenia tego faktu właściwym organom oraz w celu prowadzenia odpowiednich rejestrów dotyczących takich

rachunków. Środki te zapewnią również odpowiednie sankcje za nieprzestrzeganie tego obowiązku.

Artykuł 53

Środki w celu bezpośredniego odzyskania mienia

Każde Państwo Strona, działając zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego :

(a) Podejmie niezbędne środki pozwalające innemu Państwu Stronie na wszczęcie postępowania przed sądem cywilnym w celu ustalenia tytułu prawnego lub prawa własności do mienia uzyskanego w wyniku popełnienia przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją;

(b) Podejmie niezbędne środki pozwalające sądom na zasądzenie od tych osób, które popełniły przestępstwo ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją odszkodowania lub zadośćuczynienia na rzecz innego Państwa Strony poszkodowanego w wyniku takich przestępstw oraz

(c) Podejmie niezbędne środki pozwalające sądom lub właściwym organom, w toku postępowania w sprawie konfiskaty, na uznanie roszczenia innego Państwa Strony jako prawnego właściciela mienia uzyskanego w wyniku popełnienia przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 54

Mechanizmy odzyskiwania mienia na drodze współpracy międzynarodowej w zakresie konfiskaty

1. Każde Państwo Strona w celu zapewnienia wzajemnej pomocy prawnej zgodnie z artykułem 55 niniejszej Konwencji, w odniesieniu do mienia uzyskanego w wyniku popełnienia przestępstwa określonego zgodnie z niniejszą Konwencją lub użytego do jego popełnienia, działając zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym:

(a) Podejmie takie środki, jakie mogą być niezbędne w celu umożliwienia jego właściwym organom wykonania nakazu konfiskaty wydanego przez sąd innego Państwa Strony;

(b) Podejmie takie środki, jakie mogą być niezbędne w celu umożliwienia jego właściwym organom, tam gdzie posiadają one jurysdykcję, wydawania decyzji o konfiskacie takiego mienia pochodzenia zagranicznego w rozstrzygnięciach odnośnie do prania pieniędzy bądź

odnośnie do innego przestępstwa, które mogłoby podlegać jego jurysdykcji, lub w sytuacji zastosowania innych procedur dopuszczalnych zgodnie z jego prawem wewnętrznym; oraz

(c) Rozważy podjęcie takich środków, jakie mogą być konieczne, które pozwalałyby na dokonanie konfiskaty danego mienia bez wyroku skazującego w postępowaniu karnym w sytuacji, gdy sprawca nie może być postawiony w stan oskarżenia z powodu śmierci, ucieczki, nieobecności lub w innych odpowiednich przypadkach.

2. Każde Państwo Strona, w celu zapewnienia wzajemnej pomocy prawnej na wniospek złożony zgodnie z ustępem 2 artykułu 55 niniejszej Konwencji, działając zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym:

(a) Podejmie takie środki, jakie mogą być niezbędne, które pozwalałyby jego właściwym organom na zablokowanie lub zajęcie mienia na podstawie decyzji o zablokowaniu lub zajęciu wydanej przez sąd lub właściwy organ wzywającego Państwa Strony, który przedstawi uzasadnione powody, by przekonać wezwane Państwo Stronę, iż istnieją wystarczające podstawy dla podjęcia takich działań i że mienie to będzie ostatecznie przedmiotem decyzji o konfiskacie dla celów ustępu 1(a) niniejszego artykułu;

(b) Podejmie takie środki, jakie mogą być niezbędne w celu zezwolenia swoim właściwym organom na zablokowanie lub zajęcie mienia na podstawie wniosku, który przedstawia uzasadnione powody, by przekonać wezwane Państwo Stronę, iż istnieją wystarczające przesłanki dla podjęcia takich działań i że mienie podlegało będzie w efekcie decyzji o konfiskacie dla celów ustępu 1(a) niniejszego artykułu; oraz

(c) Rozważy podjęcie dodatkowych środków w celu zezwolenia swoim właściwym organom na zabezpieczenie mienia dla celów konfiskaty, tak jak na podstawie zagranicznego nakazu aresztowania lub przedstawienia zarzutów odnośnie do nabycia takiego mienia.

Artykuł 55

Współpraca międzynarodowa dla celów konfiskaty

1. Państwo Strona, które otrzymało od innego Państwa Strony, posiadającego jurysdykcję w stosunku do przestępstwa określonego zgodnie z niniejszą Konwencją, wniosek o konfiskatę dochodów z przestępstwa, mienia, wyposażenia lub innych narzędzi wymienionych w ustępie 1 artykułu 31 niniejszej Konwencji, znajdujących się na jego terytorium, podejmie w najszerszym możliwym zakresie w ramach swego wewnętrznego systemu prawnego następujące działania:

- a) przedstawi wniosek swoim właściwym organom w celu uzyskania decyzji o konfiskacie, a gdy taka decyzja zostanie wydana, wykona go; albo
- b) przedstawi swoim właściwym organom nakaz konfiskaty wydany przez sąd na terytorium wzywającego Państwa Strony zgodnie z ustępem 1 artykułu 31 oraz ustępem 1(a) artykułu 54 niniejszej Konwencji, w celu wykonania go w granicach określonych we wniosku, w zakresie, w jakim odnosi się on do dochodów z przestępstwa, mienia, wyposażenia lub innych narzędzi wymienionych w ustępie 1 artykułu 31 niniejszej Konwencji znajdujących się na terytorium wezwanego Państwa Strony.

2. Realizując wniosek złożony przez inne Państwo Stronę posiadające jurysdykcję w stosunku do przestępstwa objętego zakresem niniejszej Konwencji, wezwane Państwo Strona podejmie środki w celu identyfikacji, odszukania oraz zablokowania lub zajęcia dochodów z przestępstwa, mienia, wyposażenia lub innych narzędzi wymienionych w ustępie 1 artykułu 31 niniejszej Konwencji – w celu ewentualnej ich konfiskaty na podstawie decyzji wydanej bądź przez wzywające Państwo Stronę, bądź zgodnie z wnioskiem, o którym mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu – przez wezwane Państwo Stronę.

3. Postanowienia artykułu 46 niniejszej Konwencji będą stosowane odpowiednio do niniejszego artykułu. Oprócz informacji określonych w ustępie 15 artykułu 46 wnioski złożone zgodnie z niniejszym artykułem winny ponadto zawierać:

- (a) w przypadku wniosku dotyczącego ustępu 1(a) niniejszego artykułu – opis mienia, które ma być przedmiotem konfiskaty, łącznie z opisem, w zakresie, w jakim jest to możliwe, lokalizacji oraz odpowiednio, szacunkowej wartości mienia, a także przedstawienie faktów, na których opiera się wzywające Państwo Strona, wystarczających dla umożliwienia wezwanemu Państwu Stronie wystąpienia o wydanie decyzji na podstawie prawa wewnętrznego;
- (b) w przypadku wniosku odnoszącego się do ustępu 1(b) niniejszego artykułu – prawnie dopuszczalny odpis decyzji o konfiskacie, która stanowi podstawę wniosku wydanego przez wzywające Państwo Stronę, przedstawienie faktów oraz informacji, w jakim zakresie wnioskowane jest wykonanie decyzji, wskazanie środków podjętych przez wzywające Państwo Stronę w celu właściwego powiadomienia osób trzecich działających

- w dobrej wierze oraz w celu zapewnienia prawidłowego toku procesu, a także oświadczenie, że decyzja o konfiskacie jest prawomocna;
- (c) w przypadku wniosku odnoszącego się do ustępu 2 niniejszego artykułu – wskazanie faktów przywoływanych przez wzywające Państwo Stronę oraz opis wnioskowanych czynności i, o ile to możliwe, prawnie dopuszczalny odpis decyzji, na której opiera się wniosek.
4. Decyzje lub działania przewidziane w ustępach 1 oraz 2 niniejszego artykułu zostaną podjęte przez wezwane Państwo Stronę zgodnie z postanowieniami jego prawa wewnętrznego oraz przepisów proceduralnych i na ich podstawie lub na podstawie jakiegokolwiek dwustronnej lub wielostronnej umowy, porozumienia lub uzgodnienia, którym może ono być związane z wzywającym Państwem Stroną.
5. Każde Państwo Strona przedłoży Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych kopie tekstów ustaw i rozporządzeń stosowanych w celu wykonania niniejszego artykułu, a także teksty wszelkich kolejnych zmian tych ustaw i rozporządzeń lub ich opis.
6. Jeżeli Państwo Strona zdecyduje, że podjęcie środków wymienionych w ustępach 1 oraz 2 niniejszego artykułu uzależnione będzie od istnienia stosownej umowy, wówczas to Państwo Strona uzna niniejszą Konwencję za konieczną i wystarczającą umowę.
7. Możliwa jest na podstawie niniejszego artykułu odmowa współpracy lub uchylenie tymczasowo zastosowanych środków, jeżeli wezwane Państwo Strona nie otrzyma w terminie wystarczających dowodów lub gdy mienie jest wartości *de minimis*.
8. Przed uchyleniem jakiegokolwiek tymczasowego środka zastosowanego zgodnie z niniejszym artykułem, wezwane Państwo Strona, o ile to tylko możliwe, umożliwi wzywającemu Państwu Stronie przedstawienie argumentów przemawiających za słusnością dalszego stosowania danego środka.
9. Postanowienia niniejszego artykułu nie będą interpretowane jako naruszające prawa osób trzecich działających w dobrej wierze.

Artykuł 56
Szczególna współpraca

Bez uszczerbku dla swego prawa wewnętrznego, każde Państwo Strona będzie dążyło do podjęcia środków w celu przekazania, bez uszczerbku dla swojego własnego postępowania przygotowawczego lub sądowego, informacji na temat dochodów z przestępstw

ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją innemu Państwu Stronie bez uprzedniego wniosku, jeżeli uzna, że ujawnienie takich informacji mogłoby pomóc otrzymującemu Państwu Stronie w zainicjowaniu lub przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego lub sądowego lub mogłoby też doprowadzić do złożenia wniosku zgodnie z niniejszym rozdziałem Konwencji.

Artykuł 57
Zwrot i przekazanie środków

1. Mienie skonfiskowane przez Państwo Stronę na podstawie artykułu 31 lub 55 niniejszej Konwencji zostanie przekazane, włącznie ze zwrotem poprzednim prawowitym właścicielom, stosownie do ustępu 3 niniejszego artykułu, przez to Państwo Stronę zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji i jego prawem wewnętrznym.

2. Każde Państwo Strona przyjmie takie środki ustawodawcze i inne środki, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, jakie mogą być konieczne dla umożliwienia zwrotu skonfiskowanego mienia swoim właściwym organom działającym na wniosek złożony przez inne Państwo Stronę zgodnie z niniejszą Konwencją, uwzględniając prawa osób trzecich działających w dobrej wierze.

3. Zgodnie z artykułami 46 i 55 niniejszej Konwencji oraz ustępami 1 i 2 niniejszego artykułu, wezwane Państwo Strona:

(a) W przypadku malwersacji funduszy publicznych lub prania pieniędzy pochodzących z malwersacji funduszy publicznych w rozumieniu artykułów 17 i 23 niniejszej Konwencji, jeśli konfiskata została wykonana zgodnie z artykułem 55 i na podstawie prawomocnego orzeczenia wzywającego Państwa Strony - wymóg, z którego wezwane Państwo Strona może zrezygnować - zwróci skonfiskowane mienie wzywającemu Państwu Stronie;

(b) W przypadku dochodów z jakiegokolwiek innego przestępstwa objętego niniejszą Konwencją, jeśli konfiskata została wykonana zgodnie z artykułem 55 oraz na podstawie prawomocnego orzeczenia wzywającego Państwa Strony - wymóg, z którego wezwane Państwo Strona może zrezygnować - zwróci skonfiskowane mienie wzywającemu Państwu Stronie, jeżeli wzywające Państwo Strona w sposób dostateczny wykaże wezwanemu Państwu Stronie swoje wcześniejsze prawo własności takiego skonfiskowanego mienia lub jeżeli wezwane Państwo Strona uzna szkodę dla wzywającego Państwa Strony za podstawę zwrotu skonfiskowanego mienia;

(c) We wszystkich pozostałych przypadkach, w pierwszej kolejności rozważając zwrot skonfiskowanego mienia wzywającemu Państwu Stronie weźmie pod uwagę, zwrot takiego mienia jego poprzednim prawnym właścicielom lub rekompensatę dla ofiar przestępstwa.

4. Odpowiednio, jeśli Państwa Strony nie postanowią inaczej, wezwane Państwo Strona może odliczyć uzasadnione wydatki poniesione w toku postępowania przygotowawczego i sądowego prowadzącego do zwrotu lub innego przekazania skonfiskowanego mienia zgodnie z niniejszym artykułem.

5. Odpowiednio, Państwa Strony mogą także w szczególności rozważyć zawarcie umów lub wzajemnie uznawanych porozumień, indywidualnie w każdej sprawie, w celu ostatecznego przekazania skonfiskowanego mienia.

Artykuł 58

Służby wywiadu finansowego

Państwa Strony będą współpracowały ze sobą w celu zapobiegania i zwalczania transferu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją oraz w celu rozwijania zasad i środków odzyskiwania tych dochodów, a w związku z tym Państwa Strony rozważą powołanie jednostki wywiadu finansowego, której zadaniem będzie zbieranie, analizowanie i przekazywanie właściwym organom informacji o podejrzanych transakcjach finansowych.

Artykuł 59

Dwustronne i wielostronne umowy i porozumienia

Państwa Strony rozważą zawarcie dwustronnych lub wielostronnych umów lub porozumień w celu zwiększenia skuteczności międzynarodowej współpracy podejmowanej zgodnie z niniejszym rozdziałem Konwencji.

Rozdział VI

Pomoc techniczna i wymiana informacji

Artykuł 60

Szkolenie i pomoc techniczna

1. Każde Państwo Strona, w niezbędnym zakresie, zainicjuje, przeprowadzi lub uzupełni specjalne programy szkoleniowe przeznaczone dla swojego personelu odpowiedzialnego za

zapobieganie i zwalczanie korupcji. Takie programy szkoleniowe mogłyby dotyczyć, między innymi, następujących kwestii:

- (a) Skutecznych środków zapobiegania, wykrywania, ścigania, karania i kontrolowania korupcji, z wykorzystaniem metod gromadzenia dowodów i technik śledczych;
- (b) Budowania zdolności prowadzenia i planowania strategicznej polityki antykorupcyjnej;
- (c) Szkolenia właściwych organów w zakresie sporządzania wniosków o udzielenie pomocy prawnej zgodnie z wymogami niniejszej Konwencji;
- (d) Oceny i wzmocnienia instytucji, zarządzania służbą publiczną oraz zarządzania finansami publicznymi, łącznie z zamówieniami publicznymi, a także sektora prywatnego;
- (e) Zapobiegania i zwalczania transferu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją oraz odzyskiwania takich dochodów;
- (f) Wykrywania i blokowania transferu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją;
- (g) Kontroli przepływu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją oraz metod wykorzystanych do transferu, ukrycia bądź zamaskowania tych dochodów;
- (h) Odpowiednich i skutecznych mechanizmów i metod prawnych i administracyjnych ułatwiających zwrot dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją;
- (i) Metod wykorzystywanych do ochrony ofiar i świadków, którzy współpracują z organami sądowymi; oraz
- (j) Szkoleń językowych oraz z zakresu regulacji krajowych i międzynarodowych.

2. Państwa Strony, działając w ramach swoich możliwości, rozważą udzielenie sobie wzajemnie pomocy technicznej w najszerszym zakresie, w szczególności na rzecz krajów

rozwijających się, w ramach swoich indywidualnych planów i programów zwalczania korupcji, w tym w zakresie wsparcia materialnego i szkoleń w dziedzinach, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, a także szkoleń, pomocy i wzajemnej wymiany stosownych doświadczeń oraz wiedzy specjalistycznej, która ułatwi międzynarodową współpracę pomiędzy Państwami Stronami w dziedzinie ekstradycji i wzajemnej pomocy prawnej.

3. Państwa Strony wzmocnią, w niezbędnym zakresie, wysiłki w celu maksymalnego zwiększenia działań operacyjnych i szkoleniowych w ramach organizacji międzynarodowych i regionalnych oraz w ramach stosownych dwustronnych i wielostronnych umów lub porozumień.

4. Państwa Strony rozważą możliwość udzielenia sobie wzajemnie, na wniosek, pomocy w przeprowadzeniu oceny i badaniach dotyczących rodzajów, przyczyn, konsekwencji i kosztów korupcji na ich terytorium w celu opracowania, z udziałem właściwych organów i społeczeństwa, strategii i planów działania mających na celu zwalczanie korupcji.

5. W celu ułatwienia zwrotu dochodów z przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją, Państwa Strony mogą współpracować poprzez wzajemne przekazywanie sobie nazwisk biegłych, którzy mogliby pomóc w osiągnięciu konkretnego celu.

6. Państwa Strony rozważą wykorzystanie międzyregionalnych, regionalnych i międzynarodowych konferencji oraz seminariów w celu promowania współpracy i pomocy technicznej oraz w celu zachęcania do dyskusji na temat wspólnych problemów, włączając w to specyficzne problemy oraz potrzeby państw rozwijających się oraz państw będących w okresie gospodarczej transformacji.

7. Państwa Strony rozważą stworzenie dobrowolnych mechanizmów w celu finansowego wsparcia wysiłków państw rozwijających się i państw będących w okresie gospodarczej transformacji poprzez programy i projekty pomocy technicznej mających na celu stosowanie niniejszej Konwencji.

8. Każde Państwo Strona rozważy przekazanie dobrowolnej składki do Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości w celu wspierania, za pośrednictwem Biura, programów i projektów mających na celu implementację niniejszej Konwencji w państwach rozwijających się.

*Artykuł 61**Gromadzenie, wymiana i analiza informacji na temat korupcji*

1. Każde Państwo Strona rozważy dokonanie analizy, we współpracy z biegłymi, trendów korupcji na swoim terytorium jak również okoliczności, w których popełniane są przestępstwa korupcyjne.
2. Państwa Strony rozważą opracowanie i wymianę wzajemną oraz poprzez organizacje międzynarodowe i regionalne statystyk, szczegółowych ekspertyz dotyczących korupcji oraz informacji w celu stworzenia, w zakresie, w jakim będzie to możliwe, wspólnych definicji, standardów i metod, a także informacji o najlepszych sposobach postępowania w celu zapobiegania i zwalczania korupcji.
3. Każde Państwo Strona rozważy monitorowanie swojej polityki oraz faktycznych środków zwalczania korupcji i dokonywanie oceny ich skuteczności i efektywności.

*Artykuł 62**Inne środki: implementacja Konwencji poprzez rozwój gospodarczy i pomoc techniczną*

1. Państwa Strony podejmą środki sprzyjające optymalnej implementacji niniejszej Konwencji w jak największym możliwym zakresie poprzez międzynarodową współpracę, uwzględniając negatywne konsekwencje korupcji dla ogółu społeczeństwa, w szczególności dla jego nieprzerwanego rozwoju.
2. Państwa Strony podejmą konkretne wysiłki w jak najszerszym możliwym zakresie i w ramach wzajemnych uzgodnień, jak również w ramach uzgodnień z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi:
 - (a) aby usprawnić ich współpracę na różnych poziomach z krajami rozwijającymi się w celu wzmocnienia zdolności tychże krajów do zapobiegania i zwalczania korupcji;
 - (b) aby zwiększyć pomoc finansową i materialną w celu wspierania wysiłków krajów rozwijających się, zmierzających do skutecznego zapobiegania i zwalczania korupcji oraz w celu udzielenia im pomocy w pomyślnej implementacji niniejszej Konwencji;
 - (c) aby zapewnić pomoc techniczną krajom rozwijającym się i krajom będącym w okresie gospodarczej transformacji, by pomóc im w realizacji potrzeb związanych z implementacją niniejszej Konwencji. W tym celu Państwa Strony dołożą starań, by poczynić stosowne i

regularne dobrowolne wpłaty na rachunek specjalnie przeznaczony do tego celu w ramach mechanizmu finansowania Narodów Zjednoczonych. Państwa Strony mogą w szczególności rozważyć także, działając zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym i postanowieniami niniejszej Konwencji, wpłacanie na ten rachunek części procentowej środków finansowych lub części odpowiadającej wartości dochodów z przestępstwa lub mienia skonfiskowanego zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji;

(d) aby zachęcić i przekonać pozostałe Państwa i stosowne instytucje finansowe, do połączenia wysiłków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, w szczególności poprzez zapewnienie większej liczby programów szkoleniowych i nowoczesnego sprzętu krajom rozwijającym się w celu udzielenia im pomocy w osiągnięciu celów niniejszej Konwencji.

3. W zakresie, w jakim jest to możliwe, środki te będą podejmowane na poziomie regionalnym i międzynarodowym bez uszczerbku dla istniejących zobowiązań o wzajemnej pomocy lub innych finansowych porozumień o współpracy.

4. Państwa Strony mogą zawierać dwustronne lub wielostronne umowy lub porozumienia o pomocy materialnej lub logistycznej, uwzględniając niezbędne porozumienia finansowe w celu zapewnienia skuteczności środkom międzynarodowej współpracy zawartych w niniejszej Konwencji oraz w celu zapobiegania, wykrywania i kontroli korupcji.

Rozdział VII **Mechanizmy implementacji**

Artykuł 63 *Konferencja Państw Stron Konwencji*

1. Niniejszym ustanawia się Konferencję Państw Stron Konwencji w celu poprawienia możliwości współpracy pomiędzy Państwami Stronami na drodze osiągnięcia celów wskazanych w niniejszej Konwencji oraz w celu promowania i monitorowania jej implementacji.

2. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych zwoła Konferencję Państw Stron nie później niż w ciągu roku od wejścia w życie niniejszej Konwencji. Kolejne, regularne posiedzenia w

ramach Konferencji Państw Stron odbywać się będą zgodnie z regułami postępowania przyjętymi podczas Konferencji.

3. Konferencja Państw Stron przyjmie reguły postępowania oraz reguły dotyczące przebiegu działań wskazanych w niniejszym artykule, łącznie z regułami dotyczącymi przyjmowania i udziału obserwatorów i pokrywania wydatków poniesionych podczas wykonywania tych działań.

4. Konferencja Państw Stron uzgodni działania, procedury i metody pracy aby osiągnąć cele określone w ustępie 1 niniejszego artykułu, w tym:

(a) ułatwianie działań podejmowanych przez Państwa Strony na podstawie artykułów 60 i 62 oraz rozdziałów od II do V niniejszej Konwencji, w tym zachęcanie do składania dobrowolnych wpłat;

(b) ułatwianie wymiany informacji pomiędzy Państwami Stronami odnośnie do wzorców i trendów w korupcji oraz skutecznych metod jej zapobiegania i zwalczania oraz zwrotu dochodów z przestępstwa poprzez, między innymi, publikację stosownych informacji wskazanych w niniejszym artykule;

(c) współpraca z właściwymi organizacjami i organami międzynarodowymi i regionalnymi, a także organizacjami pozarządowymi;

(d) właściwe wykorzystanie danej informacji, uzyskanej przez inne międzynarodowe i regionalne organy w celu zwalczania i zapobiegania korupcji w celu uniknięcia niepotrzebnego wykonywania powtórnie tej samej pracy;

(e) okresowe przeprowadzanie przeglądu implementacji niniejszej Konwencji przez Państwa Strony;

(f) przedstawianie zaleceń odnośnie do poprawek do niniejszej Konwencji i jej implementacji;

(g) odnotowywanie wymagań Państw Stron w zakresie pomocy technicznej w związku z implementacją tej Konwencji, a także zalecanie podejmowania wszelkich działań, jakie mogą zostać uznane za konieczne w tym względzie.

5. Dla celów określonych w ustępie 4 niniejszego artykułu, Konferencja Państw Stron uzyska niezbędną wiedzę o środkach przyjmowanych przez Państwa Strony w związku z implementacją niniejszej konwencji oraz o napotykanym w związku z tym trudnościach - poprzez informacje dostarczone przez Państwa Strony oraz poprzez uzupełniające mechanizmy przeglądowe, które mogą zostać ustanowione przez Konferencję Państw Stron.

6. Każde Państwo Strona dostarczy Konferencji Państw Stron informacji dotyczących programów, planów i praktyk, jak również środków ustawodawczych i administracyjnych podejmowanych w celu implementacji niniejszej Konwencji, zgodnie z wymaganiami Konferencji Państw Stron. Konferencja Państw Stron ustali najskuteczniejszy sposób przyjmowania i podejmowania działań na podstawie otrzymanych informacji, w tym, między innymi, informacji otrzymanych od Państw Stron i od właściwych organizacji międzynarodowych. Mogą zostać uwzględnione dane otrzymane od właściwych organizacji pozarządowych akredytowanych należyte zgodnie z procedurą, jaka zostanie uzgodniona przez Konferencję Państw Stron.

5. Zgodnie z ustępami 4 - 6 niniejszego artykułu, Konferencja Państw Stron ustanowi, o ile uzna to za konieczne, wszelkie stosowne mechanizmy lub organy mające służyć pomocą w celu skutecznej implementacji niniejszej Konwencji.

Artykuł 64
Sekretariat

1. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych wyznaczy sekretariat dla Konferencji Państw Stron niniejszej Konwencji.

2. Sekretariat będzie:

(a) udzielał pomocy Konferencji Państw Stron w wykonywaniu działań określonych w artykule 63 niniejszej Konwencji, czynił przygotowania do sesji Konferencji Państw Stron oraz zapewniał ich niezbędną obsługę.

(b) na wniosek - udzielał pomocy Państwom Stronom w przekazaniu informacji Konferencji Państw Stron, zgodnie z postanowieniami ustępów 5 i 6 artykułu 63 niniejszej Konwencji; oraz

(c) zapewniał niezbędną koordynację z sekretariatami właściwych organizacji międzynarodowych i regionalnych.

Rozdział VIII **Postanowienia końcowe**

Artykuł 65 *Implementacja Konwencji*

1. Każde Państwo Strona przyjmie konieczne środki, w tym o charakterze ustawodawczym i administracyjnym, zgodnie z podstawowymi zasadami swojego prawa wewnętrznego, w celu zapewnienia realizacji swoich zobowiązań wynikających z niniejszej Konwencji.
2. Każde Państwo Strona może przyjąć bardziej rygorystyczne lub surowsze środki niż te, które zostały przewidziane w niniejszej Konwencji w celu zapobiegania i zwalczania korupcji.

Artykuł 66 *Rozstrzygnięcie sporów*

1. Państwa Strony będą starały się rozstrzygać spory dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji w drodze negocjacji.
2. Każdy spór pomiędzy dwoma lub więcej niż dwoma Państwami Stronami dotyczący interpretacji lub zastosowania niniejszej Konwencji, który nie może zostać rozstrzygnięty na drodze negocjacji w rozsądnym czasie, na wniosek jednego z tych Państw Stron zostanie przedłożony do arbitrażu. Jeżeli w terminie sześciu miesięcy od daty złożenia wniosku o arbitraż, dane Państwa Strony nie będą w stanie porozumieć się co do organizacji arbitrażu, którekolwiek z tych Państw Stronna może przedłożyć wniosek o rozstrzygnięcie sporu do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości zgodnie ze Statutem tego Trybunału.
3. Każde Państwo Strona, w chwili podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej Konwencji, może oświadczyć, że nie uznaje się za związane ustępem 2 niniejszego artykułu. Pozostałe Państwa Strony nie będą wówczas związane ustępem 2 niniejszego artykułu w stosunku do każdego Państwa Strony, które złożyło takie zastrzeżenie.

4. Każde Państwo Strona, które złożyło zastrzeżenie zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu, może w każdym czasie wycofać takie zastrzeżenie w drodze noty skierowanej do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 67

Podpisanie, ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie i przystąpienie

1. Konwencja niniejsza będzie otwarta dla wszystkich Państw do podpisu w dniach od 9 do 11 grudnia 2003 roku w miejscowości Merida w Meksyku, a po tym terminie w siedzibie głównej Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku do dnia 9 grudnia 2005 roku.

2. Niniejsza Konwencja będzie również otwarta do podpisu przez regionalne organizacje integracji gospodarczej, pod warunkiem że co najmniej jedno Państwo członkowskie takiej organizacji podpisało niniejszą Konwencję zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.

3. Niniejsza Konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia będą składane Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. Regionalna organizacja integracji gospodarczej może złożyć swój dokument ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, jeżeli co najmniej jedno z jej Państw członkowskich tak uczyniło. W takim dokumencie ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, organizacja określi zakres swojej właściwości w odniesieniu do kwestii regulowanych niniejszą Konwencją. Organizacja ta także poinformuje depozytariusza o każdej istotnej zmianie w zakresie swojej właściwości.

4. Niniejsza Konwencja jest otwarta do przystąpienia przez każde Państwo lub każdą regionalną organizację integracji gospodarczej, której przynajmniej jedno Państwo członkowskie jest Stroną niniejszej Konwencji. Dokumenty przystąpienia będą składane Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. W chwili przystąpienia, regionalna organizacja integracji gospodarczej określi zakres swojej właściwości w odniesieniu do kwestii regulowanych niniejszą Konwencją. Organizacja ta także poinformuje depozytariusza o każdej istotnej zmianie w zakresie swojej właściwości.

Artykuł 68

Wejście w życie

1. Niniejsza Konwencja wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia trzydziestego instrumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia. Dla celów

niniejszego ustępu, każdy dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie będzie traktowany jako dokument dodatkowy do dokumentów składanych przez Państwa członkowskie tej organizacji.

2. W stosunku do każdego Państwa lub regionalnej organizacji integracji gospodarczej ratyfikujących, przyjmujących, zatwierdzających lub przystępujących do niniejszej Konwencji, po złożeniu trzydziestego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejsza Konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia od daty złożenia przez to Państwo lub organizację odpowiedniego dokumentu lub w dniu wejścia w życie niniejszej Konwencji na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu, w zależności od tego, który termin będzie późniejszy.

Artykuł 69 *Poprawka*

1. Po upływie pięciu lat od wejścia w życie niniejszej Konwencji, Państwo Strona może zaproponować poprawkę i złożyć ją Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych, który następnie przedstawi zaproponowaną poprawkę Państwom Stronom oraz Konferencji Państw Stron w celu rozważenia propozycji i podjęcia decyzji w tej kwestii. Konferencja Państw Stron dołoży wszelkich starań by osiągnąć zgodność w sprawie każdej poprawki. Jeżeli wszystkie próby osiągnięcia zgodności zostaną wyczerpane, a porozumienie nie zostanie osiągnięte, wówczas do ostatecznego przyjęcia poprawki wymagana będzie większość dwóch trzecich głosów Państw Stron obecnych i głosujących na posiedzeniu Konferencji Państw Stron.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej, w kwestiach objętych zakresem ich właściwości, będą wykonywały swoje prawo do głosowania na mocy niniejszego artykułu liczbą głosów równą liczbie ich Państw członkowskich będących stronami niniejszej Konwencji. Organizacje te będą korzystały ze swego prawa do głosowania, jeżeli korzystają z niego ich państwa członkowskie i vice versa.

3. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa Strony.

4. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu wejdzie w życie w stosunku do danego Państwa Strony dziewięćdziesiąt dni po dacie złożenia Sekretarzowi Generalnemu Stanów Zjednoczonych dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia tej poprawki.

5. Po wejściu poprawki w życie, będzie ona wiążąca dla tych Państw Stron, które wyraziły zgodę na związanie się nią. Pozostałe Państwa Strony będą nadal związane postanowieniami niniejszej Konwencji oraz wszelkich wcześniejszych poprawek, które ratyfikowały, przyjęły lub zatwierdziły.

Artykuł 70
Wypowiedzenie

1. Państwo Strona może wypowiedzieć niniejszą Konwencję w drodze pisemnej noty skierowanej do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Wypowiedzenie będzie skuteczne po upływie roku od daty otrzymania noty przez Sekretarza Generalnego.

2. Regionalna organizacja integracji gospodarczej przestanie być Stroną niniejszej Konwencji gdy wszystkie jej Państwa członkowskie wypowiedzą Konwencję.

Artykuł 71
Depozytariusz i języki

1. Depozytariuszem niniejszej Konwencji wyznaczony jest Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych.

2. Oryginał niniejszej Konwencji, którego teksty w języku arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni przez swoje Rządy, podpisali niniejszą Konwencję.

UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION

PREAMBLE

The States Parties to this Convention,

Concerned about the seriousness of problems and threats posed by corruption to the stability and security of societies, undermining the institutions and values of democracy, ethical values and justice and jeopardizing sustainable development and the rule of law,

Concerned also about the links between corruption and other forms of crime, in particular organized crime and economic crime, including money-laundering,

Concerned further about cases of corruption that involve vast quantities of assets, which may constitute a substantial proportion of the resources of States, and that threaten the political stability and sustainable development of those States,

Convinced that corruption is no longer a local matter but a transnational phenomenon that affects all societies and economies, making international cooperation to prevent and control it essential,

Convinced also that a comprehensive and multidisciplinary approach is required to prevent and combat corruption effectively,

Convinced further that the availability of technical assistance can play an important role in enhancing the ability of States, including by strengthening capacity and by institution-building, to prevent and combat corruption effectively,

Convinced that the illicit acquisition of personal wealth can be particularly damaging to democratic institutions, national economies and the rule of law,

Determined to prevent, detect and deter in a more effective manner international transfers of illicitly acquired assets and to strengthen international cooperation in asset recovery,

Acknowledging the fundamental principles of due process of law in criminal proceedings and in civil or administrative proceedings to adjudicate property rights.

Bearing in mind that the prevention and eradication of corruption is a responsibility of all States and that they must cooperate with one another, with the support and involvement of individuals and groups outside the public sector, such as civil society, non-governmental organizations and community-based organizations, if their efforts in this area are to be effective.

Bearing also in mind the principles of proper management of public affairs and public property, fairness, responsibility and equality before the law and the need to safeguard integrity and to foster a culture of rejection of corruption.

Commending the work of the Commission on Crime Prevention and Criminal Justice and the United Nations Office on Drugs and Crime in preventing and combating corruption,

Recalling the work carried out by other international and regional organizations in this field, including the activities of the African Union, the Council of Europe, the Customs Cooperation Council (also known as the World Customs Organization), the European Union, the League of Arab States, the Organisation for Economic Cooperation and Development and the Organization of American States,

Taking note with appreciation of multilateral instruments to prevent and combat corruption, including, inter alia, the Inter-American Convention against Corruption, adopted by the Organization of American States on 29 March 1996, the Convention on the Fight against Corruption involving Officials of the European Communities or Officials of Member States of the European Union, adopted by the Council of the European Union on 26 May 1997, the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, adopted by the Organisation for Economic Cooperation and Development on 21 November 1997, the Criminal Law Convention on Corruption, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 27 January 1999, the Civil Law Convention on Corruption, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 4 November 1999, and the African Union Convention on Preventing and Combating Corruption, adopted by the Heads of State and Government of the African Union on 12 July 2003.

Welcoming the entry into force on 29 September 2003 of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime,

Have agreed as follows:

Chapter I General provisions

Article 1 *Statement of purpose*

The purposes of this Convention are:

(a) To promote and strengthen measures to prevent and combat corruption more efficiently and effectively;

(b) To promote, facilitate and support international cooperation and technical assistance in the prevention of and fight against corruption, including in asset recovery;

(c) To promote integrity, accountability and proper management of public affairs and public property.

Article 2 *Use of terms*

For the purposes of this Convention:

(a) "Public official" shall mean: (i) any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a State Party, whether appointed or elected, whether permanent or temporary, whether paid or unpaid, irrespective of that person's seniority; (ii) any other person who performs a public function, including for a public agency or public enterprise, or provides a public service, as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party; (iii) any other person defined as a "public official" in the domestic law of a State Party. However, for the purpose of some specific measures contained in chapter II of this Convention, "public official" may mean any person who performs a public function or provides a public service as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party;

(b) "Foreign public official" shall mean any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a foreign country, whether appointed or elected; and any person exercising a public function for a foreign country, including for a public agency or public enterprise;

(c) “Official of a public international organization” shall mean an international civil servant or any person who is authorized by such an organization to act on behalf of that organization;

(d) “Property” shall mean assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to or interest in such assets;

(e) “Proceeds of crime” shall mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence;

(f) “Freezing” or “seizure” shall mean temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by a court or other competent authority;

(g) “Confiscation”, which includes forfeiture where applicable, shall mean the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;

(h) “Predicate offence” shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 23 of this Convention;

(i) “Controlled delivery” shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence.

Article 3 *Scope of application*

1. This Convention shall apply, in accordance with its terms, to the prevention, investigation and prosecution of corruption and to the freezing, seizure, confiscation and return of the proceeds of offences established in accordance with this Convention.

2. For the purposes of implementing this Convention, it shall not be necessary, except as otherwise stated herein, for the offences set forth in it to result in damage or harm to state property.

Article 4
Protection of sovereignty

1. States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

2. Nothing in this Convention shall entitle a State Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

Chapter II
Preventive measures

Article 5
Preventive anti-corruption policies and practices

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, develop and implement or maintain effective, coordinated anti-corruption policies that promote the participation of society and reflect the principles of the rule of law, proper management of public affairs and public property, integrity, transparency and accountability.

2. Each State Party shall endeavour to establish and promote effective practices aimed at the prevention of corruption.

3. Each State Party shall endeavour to periodically evaluate relevant legal instruments and administrative measures with a view to determining their adequacy to prevent and fight corruption.

4. States Parties shall, as appropriate and in accordance with the fundamental principles of their legal system, collaborate with each other and with relevant international and regional organizations in promoting and developing the measures referred to in this article. That collaboration may include participation in international programmes and projects aimed at the prevention of corruption.

Article 6
Preventive anti-corruption body or bodies

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies, as appropriate, that prevent corruption by such means as:

(a) Implementing the policies referred to in article 5 of this Convention and, where appropriate, overseeing and coordinating the implementation of those policies;

(b) *Increasing and disseminating knowledge about the prevention of corruption.*

2. Each State Party shall grant the body or bodies referred to in paragraph 1 of this article the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of its legal system, to enable the body or bodies to carry out its or their functions effectively and free from any undue influence. The necessary material resources and specialized staff, as well as the training that such staff may require to carry out their functions, should be provided.

3. Each State Party shall inform the Secretary-General of the United Nations of the name and address of the authority or authorities that may assist other States Parties in developing and implementing specific measures for the prevention of corruption.

Article 7
Public sector

1. Each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems for the recruitment, hiring, retention, promotion and retirement of civil servants and, where appropriate, other non-elected public officials:

(a) That are based on principles of efficiency, transparency and objective criteria such as merit, equity and aptitude;

(b) That include adequate procedures for the selection and training of individuals for public positions considered especially vulnerable to corruption and the rotation, where appropriate, of such individuals to other positions;

(c) That promote adequate remuneration and equitable pay scales, taking into account the level of economic development of the State Party;

(d) That promote education and training programmes to enable them to meet the requirements for the correct, honourable and proper performance of public functions and that provide them with specialized and appropriate training to enhance their awareness of the risks of corruption inherent in the performance of their functions. Such programmes may make reference to codes or standards of conduct in applicable areas.

2. Each State Party shall also consider adopting appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to prescribe criteria concerning candidature for and election to public office.

3. Each State Party shall also consider taking appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to enhance transparency in the funding of candidatures for elected public office and, where applicable, the funding of political parties.

4. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems that promote transparency and prevent conflicts of interest.

Article 8

Codes of conduct for public officials

1. In order to fight corruption, each State Party shall promote, inter alia, integrity, honesty and responsibility among its public officials, in accordance with the fundamental principles of its legal system.

2. In particular, each State Party shall endeavour to apply, within its own institutional and legal systems, codes or standards of conduct for the correct, honourable and proper performance of public functions.

3. For the purposes of implementing the provisions of this article, each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, take note of the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations, such as the International Code of Conduct for Public Officials contained in the annex to General Assembly resolution 51/59 of 12 December 1996.

4. Each State Party shall also consider, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, establishing measures and systems to facilitate the reporting by public officials of acts of corruption to appropriate

authorities, when such acts come to their notice in the performance of their functions.

5. Each State Party shall endeavour, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to establish measures and systems requiring public officials to make declarations to appropriate authorities regarding, *inter alia*, their outside activities, employment, investments, assets and substantial gifts or benefits from which a conflict of interest may result with respect to their functions as public officials.

6. Each State Party shall consider taking, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, disciplinary or other measures against public officials who violate the codes or standards established in accordance with this article.

Article 9
Public procurement and management
of public finances

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take the necessary steps to establish appropriate systems of procurement, based on transparency, competition and objective criteria in decision-making, that are effective, *inter alia*, in preventing corruption. Such systems, which may take into account appropriate threshold values in their application, shall address, *inter alia*:

(a) The public distribution of information relating to procurement procedures and contracts, including information on invitations to tender and relevant or pertinent information on the award of contracts, allowing potential tenderers sufficient time to prepare and submit their tenders;

(b) The establishment, in advance, of conditions for participation, including selection and award criteria and tendering rules, and their publication;

(c) The use of objective and predetermined criteria for public procurement decisions, in order to facilitate the subsequent verification of the correct application of the rules or procedures;

(d) An effective system of domestic review, including an effective system of appeal, to ensure legal recourse and remedies in the event that the rules or procedures established pursuant to this paragraph are not followed:

(e) Where appropriate, measures to regulate matters regarding personnel responsible for procurement, such as declaration of interest in particular public procurements, screening procedures and training requirements.

2. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take appropriate measures to promote transparency and accountability in the management of public finances. Such measures shall encompass, inter alia:

- (a) Procedures for the adoption of the national budget;
- (b) Timely reporting on revenue and expenditure;
- (c) A system of accounting and auditing standards and related oversight;
- (d) Effective and efficient systems of risk management and internal control; and
- (e) Where appropriate, corrective action in the case of failure to comply with the requirements established in this paragraph.

3. Each State Party shall take such civil and administrative measures as may be necessary, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to preserve the integrity of accounting books, records, financial statements or other documents related to public expenditure and revenue and to prevent the falsification of such documents.

Article 10 *Public reporting*

Taking into account the need to combat corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, take such measures as may be necessary to enhance transparency in its public administration, including with regard to its organization, functioning and decision-making processes, where appropriate. Such measures may include, inter alia:

- (a) Adopting procedures or regulations allowing members of the general public to obtain, where appropriate, information on the organization, functioning and decision-making processes of its public administration and, with due regard for the protection of privacy and personal data, on decisions and legal acts that concern members of the public;

(b) Simplifying administrative procedures, where appropriate, in order to facilitate public access to the competent decision-making authorities; and

(c) Publishing information, which may include periodic reports on the risks of corruption in its public administration.

Article 11

Measures relating to the judiciary and prosecution services

1. Bearing in mind the independence of the judiciary and its crucial role in combating corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system and without prejudice to judicial independence, take measures to strengthen integrity and to prevent opportunities for corruption among members of the judiciary. Such measures may include rules with respect to the conduct of members of the judiciary.

2. Measures to the same effect as those taken pursuant to paragraph 1 of this article may be introduced and applied within the prosecution service in those States Parties where it does not form part of the judiciary but enjoys independence similar to that of the judicial service.

Article 12

Private sector

1. Each State Party shall take measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to prevent corruption involving the private sector, enhance accounting and auditing standards in the private sector and, where appropriate, provide effective, proportionate and dissuasive civil, administrative or criminal penalties for failure to comply with such measures.

2. Measures to achieve these ends may include, inter alia:

(a) Promoting cooperation between law enforcement agencies and relevant private entities;

(b) Promoting the development of standards and procedures designed to safeguard the integrity of relevant private entities, including codes of conduct for the correct, honourable and proper performance of the activities of business and all relevant professions and the prevention of conflicts of interest, and for the promotion of the use of good commercial practices among businesses and in the contractual relations of businesses with the State:

(c) Promoting transparency among private entities, including, where appropriate, measures regarding the identity of legal and natural persons involved in the establishment and management of corporate entities;

(d) Preventing the misuse of procedures regulating private entities, including procedures regarding subsidies and licences granted by public authorities for commercial activities;

(e) Preventing conflicts of interest by imposing restrictions, as appropriate and for a reasonable period of time, on the professional activities of former public officials or on the employment of public officials by the private sector after their resignation or retirement, where such activities or employment relate directly to the functions held or supervised by those public officials during their tenure;

(f) Ensuring that private enterprises, taking into account their structure and size, have sufficient internal auditing controls to assist in preventing and detecting acts of corruption and that the accounts and required financial statements of such private enterprises are subject to appropriate auditing and certification procedures.

3. In order to prevent corruption, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic laws and regulations regarding the maintenance of books and records, financial statement disclosures and accounting and auditing standards, to prohibit the following acts carried out for the purpose of committing any of the offences established in accordance with this Convention:

(a) The establishment of off-the-books accounts;

(b) The making of off-the-books or inadequately identified transactions;

(c) The recording of non-existent expenditure;

(d) The entry of liabilities with incorrect identification of their objects;

(e) The use of false documents; and

(f) The intentional destruction of bookkeeping documents earlier than foreseen by the law.

4. Each State Party shall disallow the tax deductibility of expenses that constitute bribes, the latter being one of the constituent elements of the

offences established in accordance with articles 15 and 16 of this Convention and, where appropriate, other expenses incurred in furtherance of corrupt conduct.

Article 13
Participation of society

1. Each State Party shall take appropriate measures, within its means and in accordance with fundamental principles of its domestic law, to promote the active participation of individuals and groups outside the public sector, such as civil society, non-governmental organizations and community-based organizations, in the prevention of and the fight against corruption and to raise public awareness regarding the existence, causes and gravity of and the threat posed by corruption. This participation should be strengthened by such measures as:

(a) Enhancing the transparency of and promoting the contribution of the public to decision-making processes;

(b) Ensuring that the public has effective access to information;

(c) Undertaking public information activities that contribute to non-tolerance of corruption, as well as public education programmes, including school and university curricula;

(d) Respecting, promoting and protecting the freedom to seek, receive, publish and disseminate information concerning corruption. That freedom may be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided for by law and are necessary:

(i) For respect of the rights or reputations of others;

(ii) For the protection of national security or ordre public or of public health or morals.

2. Each State Party shall take appropriate measures to ensure that the relevant anti-corruption bodies referred to in this Convention are known to the public and shall provide access to such bodies, where appropriate, for the reporting, including anonymously, of any incidents that may be considered to constitute an offence established in accordance with this Convention.

Article 14
Measures to prevent money-laundering

1. Each State Party shall:

(a) Institute a comprehensive domestic regulatory and supervisory regime for banks and non-bank financial institutions, including natural or legal persons that provide formal or informal services for the transmission of money or value and, where appropriate, other bodies particularly susceptible to money-laundering, within its competence, in order to deter and detect all forms of money-laundering, which regime shall emphasize requirements for customer and, where appropriate, beneficial owner identification, record-keeping and the reporting of suspicious transactions;

(b) Without prejudice to article 46 of this Convention, ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating money-laundering (including, where appropriate under domestic law, judicial authorities) have the ability to cooperate and exchange information at the national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law and, to that end, shall consider the establishment of a financial intelligence unit to serve as a national centre for the collection, analysis and dissemination of information regarding potential money-laundering.

2. States Parties shall consider implementing feasible measures to detect and monitor the movement of cash and appropriate negotiable instruments across their borders, subject to safeguards to ensure proper use of information and without impeding in any way the movement of legitimate capital. Such measures may include a requirement that individuals and businesses report the cross-border transfer of substantial quantities of cash and appropriate negotiable instruments.

3. States Parties shall consider implementing appropriate and feasible measures to require financial institutions, including money remitters:

(a) To include on forms for the electronic transfer of funds and related messages accurate and meaningful information on the originator;

(b) To maintain such information throughout the payment chain; and

(c) To apply enhanced scrutiny to transfers of funds that do not contain complete information on the originator.

4. In establishing a domestic regulatory and supervisory regime under the terms of this article, and without prejudice to any other article of this

Convention, States Parties are called upon to use as a guideline the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering.

5. States Parties shall endeavour to develop and promote global, regional, subregional and bilateral cooperation among judicial, law enforcement and financial regulatory authorities in order to combat money-laundering.

Chapter III Criminalization and law enforcement

Article 15 Bribery of national public officials

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The promise, offering or giving, to a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties;

(b) The solicitation or acceptance by a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

Article 16 Bribery of foreign public officials and officials of public international organizations

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the promise, offering or giving to a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties, in order to obtain or retain business or other undue advantage in relation to the conduct of international business.

2. Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the solicitation or acceptance by a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

Article 17

*Embezzlement, misappropriation or other diversion
of property by a public official*

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally, the embezzlement, misappropriation or other diversion by a public official for his or her benefit or for the benefit of another person or entity, of any property, public or private funds or securities or any other thing of value entrusted to the public official by virtue of his or her position.

Article 18

Trading in influence

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The promise, offering or giving to a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage for the original instigator of the act or for any other person;

(b) The solicitation or acceptance by a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage for himself or herself or for another person in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage.

Article 19
Abuse of functions

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the abuse of functions or position, that is, the performance of or failure to perform an act, in violation of laws, by a public official in the discharge of his or her functions, for the purpose of obtaining an undue advantage for himself or herself or for another person or entity.

Article 20
Illicit enrichment

Subject to its constitution and the fundamental principles of its legal system, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, illicit enrichment, that is, a significant increase in the assets of a public official that he or she cannot reasonably explain in relation to his or her lawful income.

Article 21
Bribery in the private sector

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities:

(a) The promise, offering or giving, directly or indirectly, of an undue advantage to any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting;

(b) The solicitation or acceptance, directly or indirectly, of an undue advantage by any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting.

Article 22
Embezzlement of property in the private sector

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities, embezzlement by a person who directs or works, in any capacity, in a private sector entity of any property, private funds or securities or any other thing of value entrusted to him or her by virtue of his or her position.

Article 23
Laundering of proceeds of crime

1. Each State Party shall adopt, in accordance with fundamental principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) (i) The conversion or transfer of property, knowing that such property is the proceeds of crime, for the purpose of concealing or disguising the illicit origin of the property or of helping any person who is involved in the commission of the predicate offence to evade the legal consequences of his or her action;

(ii) The concealment or disguise of the true nature, source, location, disposition, movement or ownership of or rights with respect to property, knowing that such property is the proceeds of crime;

(b) Subject to the basic concepts of its legal system:

(i) The acquisition, possession or use of property, knowing, at the time of receipt, that such property is the proceeds of crime;

(ii) Participation in, association with or conspiracy to commit, attempts to commit and aiding, abetting, facilitating and counselling the commission of any of the offences established in accordance with this article.

2. For purposes of implementing or applying paragraph 1 of this article:

(a) Each State Party shall seek to apply paragraph 1 of this article to the widest range of predicate offences;

(b) Each State Party shall include as predicate offences at a minimum a comprehensive range of criminal offences established in accordance with this Convention;

(c) For the purposes of subparagraph (b) above, predicate offences shall include offences committed both within and outside the jurisdiction of the State Party in question. However, offences committed outside the jurisdiction of a State Party shall constitute predicate offences only when the relevant conduct is a criminal offence under the domestic law of the State where it is committed and would be a criminal offence under the domestic law of the State Party implementing or applying this article had it been committed there;

(d) Each State Party shall furnish copies of its laws that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations;

(e) If required by fundamental principles of the domestic law of a State Party, it may be provided that the offences set forth in paragraph 1 of this article do not apply to the persons who committed the predicate offence.

Article 24 *Concealment*

Without prejudice to the provisions of article 23 of this Convention, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally after the commission of any of the offences established in accordance with this Convention without having participated in such offences, the concealment or continued retention of property when the person involved knows that such property is the result of any of the offences established in accordance with this Convention.

Article 25 *Obstruction of justice*

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The use of physical force, threats or intimidation or the promise, offering or giving of an undue advantage to induce false testimony or to interfere in the giving of testimony or the production of evidence in a proceeding in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention;

(b) The use of physical force, threats or intimidation to interfere with the exercise of official duties by a justice or law enforcement official in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention. Nothing in this subparagraph shall prejudice the right of States Parties to have legislation that protects other categories of public official.

Article 26
Liability of legal persons

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal principles, to establish the liability of legal persons for participation in the offences established in accordance with this Convention.

2. Subject to the legal principles of the State Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.

3. Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offences.

4. Each State Party shall, in particular, ensure that legal persons held liable in accordance with this article are subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.

Article 27
Participation and attempt

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, participation in any capacity such as an accomplice, assistant or instigator in an offence established in accordance with this Convention.

2. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, any attempt to commit an offence established in accordance with this Convention.

3. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, the preparation for an offence established in accordance with this Convention.

Article 28
Knowledge, intent and purpose as elements
of an offence

Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence established in accordance with this Convention may be inferred from objective factual circumstances.

Article 29
Statute of limitations

Each State Party shall, where appropriate, establish under its domestic law a long statute of limitations period in which to commence proceedings for any offence established in accordance with this Convention and establish a longer statute of limitations period or provide for the suspension of the statute of limitations where the alleged offender has evaded the administration of justice.

Article 30
Prosecution, adjudication and sanctions

1. Each State Party shall make the commission of an offence established in accordance with this Convention liable to sanctions that take into account the gravity of that offence.

2. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish or maintain, in accordance with its legal system and constitutional principles, an appropriate balance between any immunities or jurisdictional privileges accorded to its public officials for the performance of their functions and the possibility, when necessary, of effectively investigating, prosecuting and adjudicating offences established in accordance with this Convention.

3. Each State Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for offences established in accordance with this Convention are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of those offences and with due regard to the need to deter the commission of such offences.

4. In the case of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic law and with due regard to the rights of the defence, to seek to ensure that conditions imposed in connection with decisions on release

pending trial or appeal take into consideration the need to ensure the presence of the defendant at subsequent criminal proceedings.

5. Each State Party shall take into account the gravity of the offences concerned when considering the eventuality of early release or parole of persons convicted of such offences.

6. Each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures through which a public official accused of an offence established in accordance with this Convention may, where appropriate, be removed, suspended or reassigned by the appropriate authority, bearing in mind respect for the principle of the presumption of innocence.

7. Where warranted by the gravity of the offence, each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures for the disqualification, by court order or any other appropriate means, for a period of time determined by its domestic law, of persons convicted of offences established in accordance with this Convention from:

- (a) Holding public office; and
- (b) Holding office in an enterprise owned in whole or in part by the State.

8. Paragraph 1 of this article shall be without prejudice to the exercise of disciplinary powers by the competent authorities against civil servants.

9. Nothing contained in this Convention shall affect the principle that the description of the offences established in accordance with this Convention and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a State Party and that such offences shall be prosecuted and punished in accordance with that law.

10. States Parties shall endeavour to promote the reintegration into society of persons convicted of offences established in accordance with this Convention.

Article 31
Freezing, seizure and confiscation

1. Each State Party shall take, to the greatest extent possible within its domestic legal system, such measures as may be necessary to enable confiscation of:

(a) Proceeds of crime derived from offences established in accordance with this Convention or property the value of which corresponds to that of such proceeds;

(b) Property, equipment or other instrumentalities used in or destined for use in offences established in accordance with this Convention.

2. Each State Party shall take such measures as may be necessary to enable the identification, tracing, freezing or seizure of any item referred to in paragraph 1 of this article for the purpose of eventual confiscation.

3. Each State Party shall adopt, in accordance with its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to regulate the administration by the competent authorities of frozen, seized or confiscated property covered in paragraphs 1 and 2 of this article.

4. If such proceeds of crime have been transformed or converted, in part or in full, into other property, such property shall be liable to the measures referred to in this article instead of the proceeds.

5. If such proceeds of crime have been intermingled with property acquired from legitimate sources, such property shall, without prejudice to any powers relating to freezing or seizure, be liable to confiscation up to the assessed value of the intermingled proceeds.

6. Income or other benefits derived from such proceeds of crime, from property into which such proceeds of crime have been transformed or converted or from property with which such proceeds of crime have been intermingled shall also be liable to the measures referred to in this article, in the same manner and to the same extent as proceeds of crime.

7. For the purpose of this article and article 55 of this Convention, each State Party shall empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or seized. A State Party shall not decline to act under the provisions of this paragraph on the ground of bank secrecy.

8. States Parties may consider the possibility of requiring that an offender demonstrate the lawful origin of such alleged proceeds of crime or other property liable to confiscation, to the extent that such a requirement is consistent with the fundamental principles of their domestic law and with the nature of judicial and other proceedings.

9. The provisions of this article shall not be so construed as to prejudice the rights of bona fide third parties.

10. Nothing contained in this article shall affect the principle that the measures to which it refers shall be defined and implemented in accordance with and subject to the provisions of the domestic law of a State Party.

Article 32

Protection of witnesses, experts and victims

1. Each State Party shall take appropriate measures in accordance with its domestic legal system and within its means to provide effective protection from potential retaliation or intimidation for witnesses and experts who give testimony concerning offences established in accordance with this Convention and, as appropriate, for their relatives and other persons close to them.

2. The measures envisaged in paragraph 1 of this article may include, inter alia, without prejudice to the rights of the defendant, including the right to due process:

(a) Establishing procedures for the physical protection of such persons, such as, to the extent necessary and feasible, relocating them and permitting, where appropriate, non-disclosure or limitations on the disclosure of information concerning the identity and whereabouts of such persons;

(b) Providing evidentiary rules to permit witnesses and experts to give testimony in a manner that ensures the safety of such persons, such as permitting testimony to be given through the use of communications technology such as video or other adequate means.

3. States Parties shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the relocation of persons referred to in paragraph 1 of this article.

4. The provisions of this article shall also apply to victims insofar as they are witnesses.

5. Each State Party shall, subject to its domestic law, enable the views and concerns of victims to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

Article 33

Protection of reporting persons

Each State Party shall consider incorporating into its domestic legal system appropriate measures to provide protection against any unjustified treatment for any person who reports in good faith and on reasonable grounds to the competent authorities any facts concerning offences established in accordance with this Convention.

Article 34

Consequences of acts of corruption

With due regard to the rights of third parties acquired in good faith, each State Party shall take measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to address consequences of corruption. In this context, States Parties may consider corruption a relevant factor in legal proceedings to annul or rescind a contract, withdraw a concession or other similar instrument or take any other remedial action.

Article 35

Compensation for damage

Each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with principles of its domestic law, to ensure that entities or persons who have suffered damage as a result of an act of corruption have the right to initiate legal proceedings against those responsible for that damage in order to obtain compensation.

Article 36

Specialized authorities

Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies or persons specialized in combating corruption through law enforcement. Such body or bodies or persons shall be granted the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of the legal system of the State Party, to be able to

carry out their functions effectively and without any undue influence. Such persons or staff of such body or bodies should have the appropriate training and resources to carry out their tasks.

Article 37

Cooperation with law enforcement authorities

1. Each State Party shall take appropriate measures to encourage persons who participate or who have participated in the commission of an offence established in accordance with this Convention to supply information useful to competent authorities for investigative and evidentiary purposes and to provide factual, specific help to competent authorities that may contribute to depriving offenders of the proceeds of crime and to recovering such proceeds.

2. Each State Party shall consider providing for the possibility, in appropriate cases, of mitigating punishment of an accused person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.

3. Each State Party shall consider providing for the possibility, in accordance with fundamental principles of its domestic law, of granting immunity from prosecution to a person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.

4. Protection of such persons shall be, *mutatis mutandis*, as provided for in article 32 of this Convention.

5. Where a person referred to in paragraph 1 of this article located in one State Party can provide substantial cooperation to the competent authorities of another State Party, the States Parties concerned may consider entering into agreements or arrangements, in accordance with their domestic law, concerning the potential provision by the other State Party of the treatment set forth in paragraphs 2 and 3 of this article.

Article 38

Cooperation between national authorities

Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between, on the one hand, its public authorities, as well as its public officials, and, on the other hand, its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences. Such cooperation may include:

- (a) Informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the offences established in accordance with articles 15, 21 and 23 of this Convention has been committed; or
- (b) Providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 39
Cooperation between national authorities
and the private sector

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between national investigating and prosecuting authorities and entities of the private sector, in particular financial institutions, relating to matters involving the commission of offences established in accordance with this Convention.

2. Each State Party shall consider encouraging its nationals and other persons with a habitual residence in its territory to report to the national investigating and prosecuting authorities the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 40
Bank secrecy

Each State Party shall ensure that, in the case of domestic criminal investigations of offences established in accordance with this Convention, there are appropriate mechanisms available within its domestic legal system to overcome obstacles that may arise out of the application of bank secrecy laws.

Article 41
Criminal record

Each State Party may adopt such legislative or other measures as may be necessary to take into consideration, under such terms as and for the purpose that it deems appropriate, any previous conviction in another State of an alleged offender for the purpose of using such information in criminal proceedings relating to an offence established in accordance with this Convention.

Article 42
Jurisdiction

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when:

(a) The offence is committed in the territory of that State Party; or

(b) The offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that State Party or an aircraft that is registered under the laws of that State Party at the time that the offence is committed.

2. Subject to article 4 of this Convention, a State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:

(a) The offence is committed against a national of that State Party; or

(b) The offence is committed by a national of that State Party or a stateless person who has his or her habitual residence in its territory; or

(c) The offence is one of those established in accordance with article 23, paragraph 1 (b) (ii), of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with article 23, paragraph 1 (a) (i) or (ii) or (b) (i), of this Convention within its territory; or

(d) The offence is committed against the State Party.

3. For the purposes of article 44 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.

4. Each State Party may also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her.

5. If a State Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 of this article has been notified, or has otherwise learned, that any other States Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those States Parties

shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.

6. Without prejudice to norms of general international law, this Convention shall not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Chapter IV **International cooperation**

Article 43 *International cooperation*

1. States Parties shall cooperate in criminal matters in accordance with articles 44 to 50 of this Convention. Where appropriate and consistent with their domestic legal system, States Parties shall consider assisting each other in investigations of and proceedings in civil and administrative matters relating to corruption.

2. In matters of international cooperation, whenever dual criminality is considered a requirement, it shall be deemed fulfilled irrespective of whether the laws of the requested State Party place the offence within the same category of offence or denominate the offence by the same terminology as the requesting State Party, if the conduct underlying the offence for which assistance is sought is a criminal offence under the laws of both States Parties.

Article 44 *Extradition*

1. This article shall apply to the offences established in accordance with this Convention where the person who is the subject of the request for extradition is present in the territory of the requested State Party, provided that the offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting State Party and the requested State Party.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this article, a State Party whose law so permits may grant the extradition of a person for any of the offences covered by this Convention that are not punishable under its own domestic law.

3. If the request for extradition includes several separate offences, at least one of which is extraditable under this article and some of which are not

extraditable by reason of their period of imprisonment but are related to offences established in accordance with this Convention, the requested State Party may apply this article also in respect of those offences.

4. Each of the offences to which this article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between States Parties. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them. A State Party whose law so permits, in case it uses this Convention as the basis for extradition, shall not consider any of the offences established in accordance with this Convention to be a political offence.

5. If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies.

6. A State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty shall:

(a) At the time of deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, inform the Secretary-General of the United Nations whether it will take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition with other States Parties to this Convention; and

(b) If it does not take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition, seek, where appropriate, to conclude treaties on extradition with other States Parties to this Convention in order to implement this article.

7. States Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize offences to which this article applies as extraditable offences between themselves.

8. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested State Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested State Party may refuse extradition.

9. States Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any offence to which this article applies.

10. Subject to the provisions of its domestic law and its extradition treaties, the requested State Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting State Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.

11. A State Party in whose territory an alleged offender is found, if it does not extradite such person in respect of an offence to which this article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the State Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the domestic law of that State Party. The States Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.

12. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that State Party and the State Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 11 of this article.

13. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested State Party, the requested State Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting State Party, consider the enforcement of the sentence imposed under the domestic law of the requesting State Party or the remainder thereof.

14. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the offences to which this article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the State Party in the territory of which that person is present.

15. Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality.

ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.

16. States Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

17. Before refusing extradition, the requested State Party shall, where appropriate, consult with the requesting State Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.

18. States Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition.

Article 45

Transfer of sentenced persons

States Parties may consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on the transfer to their territory of persons sentenced to imprisonment or other forms of deprivation of liberty for offences established in accordance with this Convention in order that they may complete their sentences there.

Article 46

Mutual legal assistance

1. States Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences covered by this Convention.

2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the requested State Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which a legal person may be held liable in accordance with article 26 of this Convention in the requesting State Party.

3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this article may be requested for any of the following purposes:

- (a) Taking evidence or statements from persons:

- (b) Effecting service of judicial documents;
- (c) Executing searches and seizures, and freezing;
- (d) Examining objects and sites;
- (e) Providing information, evidentiary items and expert evaluations;
- (f) Providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
- (g) Identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
- (h) Facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting State Party;
- (i) Any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested State Party;
- (j) Identifying, freezing and tracing proceeds of crime in accordance with the provisions of chapter V of this Convention;
- (k) The recovery of assets, in accordance with the provisions of chapter V of this Convention.

4. Without prejudice to domestic law, the competent authorities of a State Party may, without prior request, transmit information relating to criminal matters to a competent authority in another State Party where they believe that such information could assist the authority in undertaking or successfully concluding inquiries and criminal proceedings or could result in a request formulated by the latter State Party pursuant to this Convention.

5. The transmission of information pursuant to paragraph 4 of this article shall be without prejudice to inquiries and criminal proceedings in the State of the competent authorities providing the information. The competent authorities receiving the information shall comply with a request that said information remain confidential, even temporarily, or with restrictions on its use. However, this shall not prevent the receiving State Party from disclosing in its proceedings information that is exculpatory to an accused person. In such a case, the receiving State Party shall notify the transmitting State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the transmitting State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the receiving State Party shall inform the transmitting State Party of the disclosure without delay.

6. The provisions of this article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, that governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.

7. Paragraphs 9 to 29 of this article shall apply to requests made pursuant to this article if the States Parties in question are not bound by a treaty of mutual legal assistance. If those States Parties are bound by such a treaty, the corresponding provisions of that treaty shall apply unless the States Parties agree to apply paragraphs 9 to 29 of this article in lieu thereof. States Parties are strongly encouraged to apply those paragraphs if they facilitate cooperation.

8. States Parties shall not decline to render mutual legal assistance pursuant to this article on the ground of bank secrecy.

9. (a) A requested State Party, in responding to a request for assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality, shall take into account the purposes of this Convention, as set forth in article 1;

(b) States Parties may decline to render assistance pursuant to this article on the ground of absence of dual criminality. However, a requested State Party shall, where consistent with the basic concepts of its legal system, render assistance that does not involve coercive action. Such assistance may be refused when requests involve matters of a de minimis nature or matters for which the cooperation or assistance sought is available under other provisions of this Convention;

(c) Each State Party may consider adopting such measures as may be necessary to enable it to provide a wider scope of assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality.

10. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of identification, testimony or otherwise providing assistance in obtaining evidence for investigations, prosecutions or judicial proceedings in relation to offences covered by this Convention may be transferred if the following conditions are met:

(a) The person freely gives his or her informed consent;

(b) The competent authorities of both States Parties agree, subject to such conditions as those States Parties may deem appropriate.

11. For the purposes of paragraph 10 of this article:

(a) The State Party to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State Party from which the person was transferred;

(b) The State Party to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State Party from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States Parties;

(c) The State Party to which the person is transferred shall not require the State Party from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;

(d) The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in the State from which he or she was transferred for time spent in the custody of the State Party to which he or she was transferred.

12. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with paragraphs 10 and 11 of this article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the State from which he or she was transferred.

13. Each State Party shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to the competent authorities for execution. Where a State Party has a special region or territory with a separate system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the central authority designated for this purpose at the time each State Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. Requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be transmitted to the central authorities designated by the States Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a State Party to require that such requests and communications be addressed to it through diplomatic channels and, in urgent circumstances, where the States Parties agree, through the International Criminal Police Organization, if possible.

14. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested State Party, under conditions allowing that State Party to establish authenticity. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the language or languages acceptable to each State Party at the time it deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. In urgent circumstances and where agreed by the States Parties, requests may be made orally but shall be confirmed in writing forthwith.

15. A request for mutual legal assistance shall contain:

- (a) The identity of the authority making the request;
- (b) The subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates and the name and functions of the authority conducting the investigation, prosecution or judicial proceeding;
- (c) A summary of the relevant facts, except in relation to requests for the purpose of service of judicial documents;
- (d) A description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting State Party wishes to be followed;
- (e) Where possible, the identity, location and nationality of any person concerned; and
- (f) The purpose for which the evidence, information or action is sought.

16. The requested State Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

17. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested State Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested State Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

18. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an individual is in the territory of a State Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another State Party, the first State Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting State Party. States Parties may agree that the hearing shall be conducted by a

judicial authority of the requesting State Party and attended by a judicial authority of the requested State Party.

19. The requesting State Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested State Party for investigations, prosecutions or judicial proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested State Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting State Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting State Party shall notify the requested State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting State Party shall inform the requested State Party of the disclosure without delay.

20. The requesting State Party may require that the requested State Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested State Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting State Party.

21. Mutual legal assistance may be refused:

(a) If the request is not made in conformity with the provisions of this article;

(b) If the requested State Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests;

(c) If the authorities of the requested State Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;

(d) If it would be contrary to the legal system of the requested State Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.

22. States Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

23. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.

24. The requested State Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting State Party and for which reasons

are given, preferably in the request. The requesting State Party may make reasonable requests for information on the status and progress of measures taken by the requested State Party to satisfy its request. The requested State Party shall respond to reasonable requests by the requesting State Party on the status, and progress in its handling, of the request. The requesting State Party shall promptly inform the requested State Party when the assistance sought is no longer required.

25. Mutual legal assistance may be postponed by the requested State Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.

26. Before refusing a request pursuant to paragraph 21 of this article or postponing its execution pursuant to paragraph 25 of this article, the requested State Party shall consult with the requesting State Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting State Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.

27. Without prejudice to the application of paragraph 12 of this article, a witness, expert or other person who, at the request of the requesting State Party, consents to give evidence in a proceeding or to assist in an investigation, prosecution or judicial proceeding in the territory of the requesting State Party shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in that territory in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the requested State Party. Such safe conduct shall cease when the witness, expert or other person having had, for a period of fifteen consecutive days or for any period agreed upon by the States Parties from the date on which he or she has been officially informed that his or her presence is no longer required by the judicial authorities, an opportunity of leaving, has nevertheless remained voluntarily in the territory of the requesting State Party or, having left it, has returned of his or her own free will.

28. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested State Party, unless otherwise agreed by the States Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfil the request, the States Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.

29. The requested State Party:

(a) Shall provide to the requesting State Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public;

(b) May, at its discretion, provide to the requesting State Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.

30. States Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to or enhance the provisions of this article.

Article 47

Transfer of criminal proceedings

States Parties shall consider the possibility of transferring to one another proceedings for the prosecution of an offence established in accordance with this Convention in cases where such transfer is considered to be in the interests of the proper administration of justice, in particular in cases where several jurisdictions are involved, with a view to concentrating the prosecution.

Article 48

Law enforcement cooperation

1. States Parties shall cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the offences covered by this Convention. States Parties shall, in particular, take effective measures:

(a) To enhance and, where necessary, to establish channels of communication between their competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the offences covered by this Convention, including, if the States Parties concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;

(b) To cooperate with other States Parties in conducting inquiries with respect to offences covered by this Convention concerning:

(i) The identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;

- (ii) The movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences;
 - (iii) The movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;
- (c) To provide, where appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;
- (d) To exchange, where appropriate, information with other States Parties concerning specific means and methods used to commit offences covered by this Convention, including the use of false identities, forged, altered or false documents and other means of concealing activities;
- (e) To facilitate effective coordination between their competent authorities, agencies and services and to promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the States Parties concerned, the posting of liaison officers;
- (f) To exchange information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the offences covered by this Convention.

2. With a view to giving effect to this Convention, States Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them. In the absence of such agreements or arrangements between the States Parties concerned, the States Parties may consider this Convention to be the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Convention. Whenever appropriate, States Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. States Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to offences covered by this Convention committed through the use of modern technology.

Article 49
Joint investigations

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements whereby, in relation to matters that are the subject of investigations, prosecutions or judicial proceedings in one or more States,

the competent authorities concerned may establish joint investigative bodies. In the absence of such agreements or arrangements, joint investigations may be undertaken by agreement on a case-by-case basis. The States Parties involved shall ensure that the sovereignty of the State Party in whose territory such investigation is to take place is fully respected.

Article 50
Special investigative techniques

1. In order to combat corruption effectively, each State Party shall, to the extent permitted by the basic principles of its domestic legal system and in accordance with the conditions prescribed by its domestic law, take such measures as may be necessary, within its means, to allow for the appropriate use by its competent authorities of controlled delivery and, where it deems appropriate, other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, within its territory, and to allow for the admissibility in court of evidence derived therefrom.

2. For the purpose of investigating the offences covered by this Convention, States Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using such special investigative techniques in the context of cooperation at the international level. Such agreements or arrangements shall be concluded and implemented in full compliance with the principle of sovereign equality of States and shall be carried out strictly in accordance with the terms of those agreements or arrangements.

3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2 of this article, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the States Parties concerned.

4. Decisions to use controlled delivery at the international level may, with the consent of the States Parties concerned, include methods such as intercepting and allowing the goods or funds to continue intact or be removed or replaced in whole or in part.

Chapter V Asset recovery

Article 51 General provision

The return of assets pursuant to this chapter is a fundamental principle of this Convention, and States Parties shall afford one another the widest measure of cooperation and assistance in this regard.

Article 52 Prevention and detection of transfers of proceeds of crime

1. Without prejudice to article 14 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require financial institutions within its jurisdiction to verify the identity of customers, to take reasonable steps to determine the identity of beneficial owners of funds deposited into high-value accounts and to conduct enhanced scrutiny of accounts sought or maintained by or on behalf of individuals who are, or have been, entrusted with prominent public functions and their family members and close associates. Such enhanced scrutiny shall be reasonably designed to detect suspicious transactions for the purpose of reporting to competent authorities and should not be so construed as to discourage or prohibit financial institutions from doing business with any legitimate customer.

2. In order to facilitate implementation of the measures provided for in paragraph 1 of this article, each State Party, in accordance with its domestic law and inspired by relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering, shall:

(a) Issue advisories regarding the types of natural or legal person to whose accounts financial institutions within its jurisdiction will be expected to apply enhanced scrutiny, the types of accounts and transactions to which to pay particular attention and appropriate account-opening, maintenance and record-keeping measures to take concerning such accounts; and

(b) Where appropriate, notify financial institutions within its jurisdiction, at the request of another State Party or on its own initiative, of the identity of particular natural or legal persons to whose accounts such institutions will be expected to apply enhanced scrutiny, in addition to those whom the financial institutions may otherwise identify.

3. In the context of paragraph 2 (a) of this article, each State Party shall implement measures to ensure that its financial institutions maintain adequate records, over an appropriate period of time, of accounts and transactions involving the persons mentioned in paragraph 1 of this article, which should, as a minimum, contain information relating to the identity of the customer as well as, as far as possible, of the beneficial owner.

4. With the aim of preventing and detecting transfers of proceeds of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall implement appropriate and effective measures to prevent, with the help of its regulatory and oversight bodies, the establishment of banks that have no physical presence and that are not affiliated with a regulated financial group. Moreover, States Parties may consider requiring their financial institutions to refuse to enter into or continue a correspondent banking relationship with such institutions and to guard against establishing relations with foreign financial institutions that permit their accounts to be used by banks that have no physical presence and that are not affiliated with a regulated financial group.

5. Each State Party shall consider establishing, in accordance with its domestic law, effective financial disclosure systems for appropriate public officials and shall provide for appropriate sanctions for non-compliance. Each State Party shall also consider taking such measures as may be necessary to permit its competent authorities to share that information with the competent authorities in other States Parties when necessary to investigate, claim and recover proceeds of offences established in accordance with this Convention.

6. Each State Party shall consider taking such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require appropriate public officials having an interest in or signature or other authority over a financial account in a foreign country to report that relationship to appropriate authorities and to maintain appropriate records related to such accounts. Such measures shall also provide for appropriate sanctions for non-compliance.

Article 53

Measures for direct recovery of property

Each State Party shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit another State Party to initiate civil action in its courts to establish title to or ownership of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its courts to order those who have committed offences established in accordance with this Convention to pay compensation or damages to another State Party that has been harmed by such offences; and

(c) Take such measures as may be necessary to permit its courts or competent authorities, when having to decide on confiscation, to recognize another State Party's claim as a legitimate owner of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 54
Mechanisms for recovery of property through
international cooperation in confiscation

1. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance pursuant to article 55 of this Convention with respect to property acquired through or involved in the commission of an offence established in accordance with this Convention, shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to give effect to an order of confiscation issued by a court of another State Party;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities, where they have jurisdiction, to order the confiscation of such property of foreign origin by adjudication of an offence of money-laundering or such other offence as may be within its jurisdiction or by other procedures authorized under its domestic law; and

(c) Consider taking such measures as may be necessary to allow confiscation of such property without a criminal conviction in cases in which the offender cannot be prosecuted by reason of death, flight or absence or in other appropriate cases.

2. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance upon a request made pursuant to paragraph 2 of article 55 of this Convention, shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a freezing or seizure order issued by a court or competent authority of a requesting State Party that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would

eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a request that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article; and

(c) Consider taking additional measures to permit its competent authorities to preserve property for confiscation, such as on the basis of a foreign arrest or criminal charge related to the acquisition of such property.

Article 55

International cooperation for purposes of confiscation

1. A State Party that has received a request from another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention for confiscation of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention situated in its territory shall, to the greatest extent possible within its domestic legal system:

(a) Submit the request to its competent authorities for the purpose of obtaining an order of confiscation and, if such an order is granted, give effect to it; or

(b) Submit to its competent authorities, with a view to giving effect to it to the extent requested, an order of confiscation issued by a court in the territory of the requesting State Party in accordance with articles 31, paragraph 1, and 54, paragraph 1 (a), of this Convention insofar as it relates to proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, situated in the territory of the requested State Party.

2. Following a request made by another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention, the requested State Party shall take measures to identify, trace and freeze or seize proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention for the purpose of eventual confiscation to be ordered either by the requesting State Party or, pursuant to a request under paragraph 1 of this article, by the requested State Party.

3. The provisions of article 46 of this Convention are applicable, *mutatis mutandis*, to this article. In addition to the information specified in article 46, paragraph 15, requests made pursuant to this article shall contain:

(a) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (a) of this article, a description of the property to be confiscated, including, to the extent possible, the location and, where relevant, the estimated value of the property and a statement of the facts relied upon by the requesting State Party sufficient to enable the requested State Party to seek the order under its domestic law;

(b) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (b) of this article, a legally admissible copy of an order of confiscation upon which the request is based issued by the requesting State Party, a statement of the facts and information as to the extent to which execution of the order is requested, a statement specifying the measures taken by the requesting State Party to provide adequate notification to bona fide third parties and to ensure due process and a statement that the confiscation order is final;

(c) In the case of a request pertaining to paragraph 2 of this article, a statement of the facts relied upon by the requesting State Party and a description of the actions requested and, where available, a legally admissible copy of an order on which the request is based.

4. The decisions or actions provided for in paragraphs 1 and 2 of this article shall be taken by the requested State Party in accordance with and subject to the provisions of its domestic law and its procedural rules or any bilateral or multilateral agreement or arrangement to which it may be bound in relation to the requesting State Party.

5. Each State Party shall furnish copies of its laws and regulations that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws and regulations or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations.

6. If a State Party elects to make the taking of the measures referred to in paragraphs 1 and 2 of this article conditional on the existence of a relevant treaty, that State Party shall consider this Convention the necessary and sufficient treaty basis.

7. Cooperation under this article may also be refused or provisional measures lifted if the requested State Party does not receive sufficient and timely evidence or if the property is of a *de minimis* value.

8. Before lifting any provisional measure taken pursuant to this article, the requested State Party shall, wherever possible, give the requesting

State Party an opportunity to present its reasons in favour of continuing the measure.

9. The provisions of this article shall not be construed as prejudicing the rights of bona fide third parties.

Article 56
Special cooperation

Without prejudice to its domestic law, each State Party shall endeavour to take measures to permit it to forward, without prejudice to its own investigations, prosecutions or judicial proceedings, information on proceeds of offences established in accordance with this Convention to another State Party without prior request, when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving State Party in initiating or carrying out investigations, prosecutions or judicial proceedings or might lead to a request by that State Party under this chapter of the Convention.

Article 57
Return and disposal of assets

1. Property confiscated by a State Party pursuant to article 31 or 55 of this Convention shall be disposed of, including by return to its prior legitimate owners, pursuant to paragraph 3 of this article, by that State Party in accordance with the provisions of this Convention and its domestic law.

2. Each State Party shall adopt such legislative and other measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, as may be necessary to enable its competent authorities to return confiscated property, when acting on the request made by another State Party, in accordance with this Convention, taking into account the rights of bona fide third parties.

3. In accordance with articles 46 and 55 of this Convention and paragraphs 1 and 2 of this article, the requested State Party shall:

(a) In the case of embezzlement of public funds or of laundering of embezzled public funds as referred to in articles 17 and 23 of this Convention, when confiscation was executed in accordance with article 55 and on the basis of a final judgement in the requesting State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party;

(b) In the case of proceeds of any other offence covered by this Convention, when the confiscation was executed in accordance with article 55 of this Convention and on the basis of a final judgement in the requesting State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party, when the requesting State Party reasonably establishes its prior ownership of such confiscated property to the requested State Party or when the requested State Party recognizes damage to the requesting State Party as a basis for returning the confiscated property;

(c) In all other cases, give priority consideration to returning confiscated property to the requesting State Party, returning such property to its prior legitimate owners or compensating the victims of the crime.

4. Where appropriate, unless States Parties decide otherwise, the requested State Party may deduct reasonable expenses incurred in investigations, prosecutions or judicial proceedings leading to the return or disposition of confiscated property pursuant to this article.

5. Where appropriate, States Parties may also give special consideration to concluding agreements or mutually acceptable arrangements, on a case-by-case basis, for the final disposal of confiscated property.

Article 58

Financial intelligence unit

States Parties shall cooperate with one another for the purpose of preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of promoting ways and means of recovering such proceeds and, to that end, shall consider establishing a financial intelligence unit to be responsible for receiving, analysing and disseminating to the competent authorities reports of suspicious financial transactions.

Article 59

Bilateral and multilateral agreements and arrangements

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international cooperation undertaken pursuant to this chapter of the Convention.

Chapter VI
Technical assistance and information exchange

Article 60
Training and technical assistance

1. Each State Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes for its personnel responsible for preventing and combating corruption. Such training programmes could deal, inter alia, with the following areas:

(a) Effective measures to prevent, detect, investigate, punish and control corruption, including the use of evidence-gathering and investigative methods;

(b) Building capacity in the development and planning of strategic anti-corruption policy;

(c) Training competent authorities in the preparation of requests for mutual legal assistance that meet the requirements of this Convention;

(d) Evaluation and strengthening of institutions, public service management and the management of public finances, including public procurement, and the private sector;

(e) Preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and recovering such proceeds;

(f) Detecting and freezing of the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention;

(g) Surveillance of the movement of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of the methods used to transfer, conceal or disguise such proceeds;

(h) Appropriate and efficient legal and administrative mechanisms and methods for facilitating the return of proceeds of offences established in accordance with this Convention;

(i) Methods used in protecting victims and witnesses who cooperate with judicial authorities; and

(j) Training in national and international regulations and in languages.

2. States Parties shall, according to their capacity, consider affording one another the widest measure of technical assistance, especially for the benefit of developing countries, in their respective plans and programmes to combat corruption, including material support and training in the areas referred to in paragraph 1 of this article, and training and assistance and the mutual exchange of relevant experience and specialized knowledge, which will facilitate international cooperation between States Parties in the areas of extradition and mutual legal assistance.

3. States Parties shall strengthen, to the extent necessary, efforts to maximize operational and training activities in international and regional organizations and in the framework of relevant bilateral and multilateral agreements or arrangements.

4. States Parties shall consider assisting one another, upon request, in conducting evaluations, studies and research relating to the types, causes, effects and costs of corruption in their respective countries, with a view to developing, with the participation of competent authorities and society, strategies and action plans to combat corruption.

5. In order to facilitate the recovery of proceeds of offences established in accordance with this Convention, States Parties may cooperate in providing each other with the names of experts who could assist in achieving that objective.

6. States Parties shall consider using subregional, regional and international conferences and seminars to promote cooperation and technical assistance and to stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of developing countries and countries with economies in transition.

7. States Parties shall consider establishing voluntary mechanisms with a view to contributing financially to the efforts of developing countries and countries with economies in transition to apply this Convention through technical assistance programmes and projects.

8. Each State Party shall consider making voluntary contributions to the United Nations Office on Drugs and Crime for the purpose of fostering, through the Office, programmes and projects in developing countries with a view to implementing this Convention.

Article 61
Collection, exchange and analysis of information
on corruption

1. Each State Party shall consider analysing, in consultation with experts, trends in corruption in its territory, as well as the circumstances in which corruption offences are committed.

2. States Parties shall consider developing and sharing with each other and through international and regional organizations statistics, analytical expertise concerning corruption and information with a view to developing, insofar as possible, common definitions, standards and methodologies, as well as information on best practices to prevent and combat corruption.

3. Each State Party shall consider monitoring its policies and actual measures to combat corruption and making assessments of their effectiveness and efficiency.

Article 62
Other measures: implementation of the Convention
through economic development and
technical assistance

1. States Parties shall take measures conducive to the optimal implementation of this Convention to the extent possible, through international cooperation, taking into account the negative effects of corruption on society in general, in particular on sustainable development.

2. States Parties shall make concrete efforts to the extent possible and in coordination with each other, as well as with international and regional organizations:

(a) To enhance their cooperation at various levels with developing countries, with a view to strengthening the capacity of the latter to prevent and combat corruption;

(b) To enhance financial and material assistance to support the efforts of developing countries to prevent and fight corruption effectively and to help them implement this Convention successfully;

(c) To provide technical assistance to developing countries and countries with economies in transition to assist them in meeting their needs for the implementation of this Convention. To that end, States Parties shall endeavour to make adequate and regular voluntary contributions to an account

specifically designated for that purpose in a United Nations funding mechanism. States Parties may also give special consideration, in accordance with their domestic law and the provisions of this Convention, to contributing to that account a percentage of the money or of the corresponding value of proceeds of crime or property confiscated in accordance with the provisions of this Convention;

(d) To encourage and persuade other States and financial institutions as appropriate to join them in efforts in accordance with this article, in particular by providing more training programmes and modern equipment to developing countries in order to assist them in achieving the objectives of this Convention.

3. To the extent possible, these measures shall be without prejudice to existing foreign assistance commitments or to other financial cooperation arrangements at the bilateral, regional or international level.

4. States Parties may conclude bilateral or multilateral agreements or arrangements on material and logistical assistance, taking into consideration the financial arrangements necessary for the means of international cooperation provided for by this Convention to be effective and for the prevention, detection and control of corruption.

Chapter VII **Mechanisms for implementation**

Article 63

Conference of the States Parties to the Convention

1. A Conference of the States Parties to the Convention is hereby established to improve the capacity of and cooperation between States Parties to achieve the objectives set forth in this Convention and to promote and review its implementation.

2. The Secretary-General of the United Nations shall convene the Conference of the States Parties not later than one year following the entry into force of this Convention. Thereafter, regular meetings of the Conference of the States Parties shall be held in accordance with the rules of procedure adopted by the Conference.

3. The Conference of the States Parties shall adopt rules of procedure and rules governing the functioning of the activities set forth in this article, including rules concerning the admission and participation of

observers, and the payment of expenses incurred in carrying out those activities.

4. The Conference of the States Parties shall agree upon activities, procedures and methods of work to achieve the objectives set forth in paragraph 1 of this article, including:

(a) Facilitating activities by States Parties under articles 60 and 62 and chapters II to V of this Convention, including by encouraging the mobilization of voluntary contributions;

(b) Facilitating the exchange of information among States Parties on patterns and trends in corruption and on successful practices for preventing and combating it and for the return of proceeds of crime, through, inter alia, the publication of relevant information as mentioned in this article;

(c) Cooperating with relevant international and regional organizations and mechanisms and non-governmental organizations;

(d) Making appropriate use of relevant information produced by other international and regional mechanisms for combating and preventing corruption in order to avoid unnecessary duplication of work;

(e) Reviewing periodically the implementation of this Convention by its States Parties;

(f) Making recommendations to improve this Convention and its implementation;

(g) Taking note of the technical assistance requirements of States Parties with regard to the implementation of this Convention and recommending any action it may deem necessary in that respect.

5. For the purpose of paragraph 4 of this article, the Conference of the States Parties shall acquire the necessary knowledge of the measures taken by States Parties in implementing this Convention and the difficulties encountered by them in doing so through information provided by them and through such supplemental review mechanisms as may be established by the Conference of the States Parties.

6. Each State Party shall provide the Conference of the States Parties with information on its programmes, plans and practices, as well as on legislative and administrative measures to implement this Convention, as required by the Conference of the States Parties. The Conference of the States Parties shall examine the most effective way of receiving and acting upon

information, including, inter alia, information received from States Parties and from competent international organizations. Inputs received from relevant non-governmental organizations duly accredited in accordance with procedures to be decided upon by the Conference of the States Parties may also be considered.

7. Pursuant to paragraphs 4 to 6 of this article, the Conference of the States Parties shall establish, if it deems it necessary, any appropriate mechanism or body to assist in the effective implementation of the Convention.

Article 64 *Secretariat*

1. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary secretariat services to the Conference of the States Parties to the Convention.

2. The secretariat shall:

(a) Assist the Conference of the States Parties in carrying out the activities set forth in article 63 of this Convention and make arrangements and provide the necessary services for the sessions of the Conference of the States Parties;

(b) Upon request, assist States Parties in providing information to the Conference of the States Parties as envisaged in article 63, paragraphs 5 and 6, of this Convention; and

(c) Ensure the necessary coordination with the secretariats of relevant international and regional organizations.

Chapter VIII **Final provisions**

Article 65 *Implementation of the Convention*

1. Each State Party shall take the necessary measures, including legislative and administrative measures, in accordance with fundamental principles of its domestic law, to ensure the implementation of its obligations under this Convention.

2. Each State Party may adopt more strict or severe measures than those provided for by this Convention for preventing and combating corruption.

Article 66
Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Convention through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 67
Signature, ratification, acceptance,
approval and accession

1. This Convention shall be open to all States for signature from 9 to 11 December 2003 in Merida, Mexico, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 9 December 2005.

2. This Convention shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Convention in accordance with paragraph 1 of this article.

3. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Convention is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Convention. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 68
Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention after the deposit of the thirtieth instrument of such action, this Convention shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Convention enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is later.

Article 69
Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Convention, a State Party may propose an amendment and transmit it to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the States Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on

the proposal. The Conference of the States Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties present and voting at the meeting of the Conference of the States Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Convention and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 70 Denunciation

1. A State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Convention when all of its member States have denounced it.

Article 71 Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Convention.

2. The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention.

CONVENTION DES NATIONS UNIES
CONTRE LA CORRUPTION

PRÉAMBULE

Les États Parties à la présente Convention,

Préoccupés par la gravité des problèmes que pose la corruption et de la menace qu'elle constitue pour la stabilité et la sécurité des sociétés, en sapant les institutions et les valeurs démocratiques, les valeurs éthiques et la justice et en compromettant le développement durable et l'état de droit,

Préoccupés également par les liens qui existent entre la corruption et d'autres formes de criminalité, en particulier la criminalité organisée et la criminalité économique, y compris le blanchiment d'argent,

Préoccupés en outre par les affaires de corruption qui portent sur des quantités considérables d'avoirs, pouvant représenter une part substantielle des ressources des États, et qui menacent la stabilité politique et le développement durable de ces États,

Convaincus que la corruption n'est plus une affaire locale mais un phénomène transnational qui frappe toutes les sociétés et toutes les économies, ce qui rend la coopération internationale essentielle pour la prévenir et la juguler,

Convaincus également qu'une approche globale et multidisciplinaire est nécessaire pour prévenir et combattre la corruption efficacement,

Convaincus en outre que l'offre d'assistance technique peut contribuer de manière importante à rendre les États mieux à même, y compris par le renforcement des capacités et des institutions, de prévenir et de combattre la corruption efficacement,

Convaincus du fait que l'acquisition illicite de richesses personnelles peut être particulièrement préjudiciable aux institutions démocratiques, aux économies nationales et à l'état de droit,

Résolus à prévenir, détecter et décourager de façon plus efficace les transferts internationaux d'avoirs illicitement acquis et à renforcer la coopération internationale dans le recouvrement d'avoirs,

Reconnaissant les principes fondamentaux du respect des garanties prévues par la loi dans les procédures pénales et dans les procédures civiles ou administratives concernant la reconnaissance de droits de propriété,

Ayant à l'esprit qu'il incombe à tous les États de prévenir et d'éradiquer la corruption et que ceux-ci doivent coopérer entre eux, avec le soutien et la participation de personnes et de groupes n'appartenant pas au secteur public, comme la société civile, les organisations non

gouvernementales et les communautés de personnes, pour que leurs efforts dans ce domaine soient efficaces,

Ayant également à l'esprit les principes de bonne gestion des affaires publiques et des biens publics, d'équité, de responsabilité et d'égalité devant la loi et la nécessité de sauvegarder l'intégrité et de favoriser une culture de refus de la corruption,

Se félicitant des travaux menés par la Commission pour la prévention du crime et la justice pénale et l'Office des Nations Unies contre la drogue et le crime afin de prévenir et combattre la corruption,

Rappelant les travaux menés dans ce domaine par d'autres organisations internationales et régionales, notamment les activités du Conseil de coopération douanière (également appelé Organisation mondiale des douanes), du Conseil de l'Europe, de la Ligue des États arabes, de l'Organisation de coopération et de développement économiques, de l'Organisation des États américains, de l'Union africaine et de l'Union européenne,

Prenant acte avec satisfaction des instruments multilatéraux visant à prévenir et combattre la corruption, tels que, entre autres, la Convention interaméricaine contre la corruption, adoptée par l'Organisation des États américains le 29 mars 1996, la Convention relative à la lutte contre la corruption impliquant des fonctionnaires des communautés européennes ou des fonctionnaires des États membres de l'Union européenne, adoptée par le Conseil de l'Union européenne le 26 mai 1997, la Convention sur la lutte contre la corruption d'agents publics étrangers dans les transactions commerciales internationales, adoptée par l'Organisation de coopération et de développement économiques le 21 novembre 1997, la Convention pénale sur la corruption, adoptée par le Comité des ministres du Conseil de l'Europe le 27 janvier 1999, la Convention civile sur la corruption, adoptée par le Comité des ministres du Conseil de l'Europe le 4 novembre 1999, et la Convention sur la prévention et la lutte contre la corruption, adoptée par les chefs d'État et de gouvernement de l'Union africaine le 12 juillet 2003,

Se félicitant de l'entrée en vigueur, le 29 septembre 2003, de la Convention des Nations Unies contre la criminalité transnationale organisée,

Sont convenus de ce qui suit:

CHAPITRE PREMIER. DISPOSITIONS GÉNÉRALES

Article premier *Objet*

La présente Convention a pour objet:

- a) De promouvoir et renforcer les mesures visant à prévenir et combattre la corruption de manière plus efficace;
- b) De promouvoir, faciliter et appuyer la coopération internationale et l'assistance technique aux fins de la prévention de la corruption et de la lutte contre celle-ci, y compris le recouvrement d'avoirs;
- c) De promouvoir l'intégrité, la responsabilité et la bonne gestion des affaires publiques et des biens publics.

Article 2 *Terminologie*

Aux fins de la présente Convention:

- a) On entend par "agent public": i) toute personne qui détient un mandat législatif, exécutif, administratif ou judiciaire d'un État Partie, qu'elle ait été nommée ou élue, à titre permanent ou temporaire, qu'elle soit rémunérée ou non rémunérée, et quel que soit son niveau hiérarchique; ii) toute autre personne qui exerce une fonction publique, y compris pour un organisme public ou une entreprise publique, ou qui fournit un service public, tels que ces termes sont définis dans le droit interne de l'État Partie et appliqués dans la branche pertinente du droit de cet État; iii) toute autre personne définie comme "agent public" dans le droit interne d'un État Partie. Toutefois, aux fins de certaines mesures spécifiques prévues au chapitre II de la présente Convention, on peut entendre par "agent public" toute personne qui exerce une fonction publique ou qui fournit un service public tels que ces termes sont définis dans le droit interne de l'État Partie et appliqués dans la branche pertinente du droit de cet État;
- b) On entend par "agent public étranger" toute personne qui détient un mandat législatif, exécutif, administratif ou judiciaire d'un pays étranger, qu'elle ait été nommée ou élue; et toute personne qui exerce une fonction publique pour un pays étranger, y compris pour un organisme public ou une entreprise publique;
- c) On entend par "fonctionnaire d'une organisation internationale publique" un fonctionnaire international ou toute personne autorisée par une telle organisation à agir en son nom;
- d) On entend par "biens" tous les types d'avoirs, corporels ou incorporels, meubles ou immeubles, tangibles ou intangibles, ainsi que les actes juridiques ou documents attestant la propriété de ces avoirs ou les droits y relatifs;

e) On entend par “produit du crime” tout bien provenant directement ou indirectement de la commission d’une infraction ou obtenu directement ou indirectement en la commettant;

f) On entend par “gel” ou “saisie” l’interdiction temporaire du transfert, de la conversion, de la disposition ou du mouvement de biens, ou le fait d’assumer temporairement la garde ou le contrôle de biens sur décision d’un tribunal ou d’une autre autorité compétente;

g) On entend par “confiscation” la dépossession permanente de biens sur décision d’un tribunal ou d’une autre autorité compétente;

h) On entend par “infraction principale” toute infraction par suite de laquelle est généré un produit qui est susceptible de devenir l’objet d’une infraction définie à l’article 23 de la présente Convention;

i) On entend par “livraison surveillée” la méthode consistant à permettre la sortie du territoire, le passage par le territoire, ou l’entrée sur le territoire d’un ou de plusieurs États, d’expéditions illicites ou suspectées de l’être, au su et sous le contrôle des autorités compétentes de ces États, en vue d’enquêter sur une infraction et d’identifier les personnes impliquées dans sa commission.

Article 3 *Champ d’application*

1. La présente Convention s’applique, conformément à ses dispositions, à la prévention, aux enquêtes et aux poursuites concernant la corruption ainsi qu’au gel, à la saisie, à la confiscation et à la restitution du produit des infractions établies conformément à la présente Convention.

2. Aux fins de l’application de la présente Convention, il n’est pas nécessaire, sauf si celle-ci en dispose autrement, que les infractions qui y sont visées causent un dommage ou un préjudice patrimonial à l’État.

Article 4 *Protection de la souveraineté*

1. Les États Parties exécutent leurs obligations au titre de la présente Convention d’une manière compatible avec les principes de l’égalité souveraine et de l’intégrité territoriale des États et avec celui de la non-intervention dans les affaires intérieures d’autres États.

2. Aucune disposition de la présente Convention n’habilite un État Partie à exercer sur le territoire d’un autre État une compétence et des fonctions qui sont exclusivement réservées aux autorités de cet autre État par son droit interne.

CHAPITRE II. MESURES PRÉVENTIVES

Article 5

Politiques et pratiques de prévention de la corruption

1. Chaque État Partie élabore et applique ou poursuit, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, des politiques de prévention de la corruption efficaces et coordonnées qui favorisent la participation de la société et reflètent les principes d'état de droit, de bonne gestion des affaires publiques et des biens publics, d'intégrité, de transparence et de responsabilité.

2. Chaque État Partie s'efforce de mettre en place et de promouvoir des pratiques efficaces visant à prévenir la corruption.

3. Chaque État Partie s'efforce d'évaluer périodiquement les instruments juridiques et mesures administratives pertinents en vue de déterminer s'ils sont adéquats pour prévenir et combattre la corruption.

4. Les États Parties collaborent, selon qu'il convient et conformément aux principes fondamentaux de leur système juridique, entre eux et avec les organisations régionales et internationales compétentes pour la promotion et la mise au point des mesures visées dans le présent article. Dans le cadre de cette collaboration, ils peuvent participer à des programmes et projets internationaux visant à prévenir la corruption.

Article 6

Organe ou organes de prévention de la corruption

1. Chaque État Partie fait en sorte, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, qu'existent un ou plusieurs organes, selon qu'il convient, chargés de prévenir la corruption par des moyens tels que:

a) L'application des politiques visées à l'article 5 de la présente Convention et, s'il y a lieu, la supervision et la coordination de cette application;

b) L'accroissement et la diffusion des connaissances concernant la prévention de la corruption.

2. Chaque État Partie accorde à l'organe ou aux organes visés au paragraphe 1 du présent article l'indépendance nécessaire, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, pour leur permettre d'exercer efficacement leurs fonctions à l'abri de toute influence indue. Les ressources matérielles et les personnels spécialisés nécessaires, ainsi que la formation dont ces personnels peuvent avoir besoin pour exercer leurs fonctions, devraient leur être fournis.

3. Chaque État Partie communique au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies le nom et l'adresse de l'autorité ou des autorités susceptibles d'aider d'autres États Parties à mettre au point et à appliquer des mesures spécifiques de prévention de la corruption.

Article 7
Secteur public

1. Chaque État Partie s'efforce, s'il y a lieu et conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, d'adopter, de maintenir et de renforcer des systèmes de recrutement, d'embauchage, de fidélisation, de promotion et de retraite des fonctionnaires et, s'il y a lieu, des autres agents publics non élus, qui:

a) Reposent sur les principes d'efficacité et de transparence et sur des critères objectifs tels que le mérite, l'équité et l'aptitude;

b) Comportent des procédures appropriées pour sélectionner et former les personnes appelées à occuper des postes publics considérés comme particulièrement exposés à la corruption et, s'il y a lieu, pour assurer une rotation sur ces postes;

c) Favorisent une rémunération adéquate et des barèmes de traitement équitables, compte tenu du niveau de développement économique de l'État Partie;

d) Favorisent l'offre de programmes d'éducation et de formation qui leur permettent de s'acquitter de leurs fonctions de manière correcte, honorable et adéquate et les fassent bénéficier d'une formation spécialisée appropriée qui les sensibilise davantage aux risques de corruption inhérents à l'exercice de leurs fonctions. Ces programmes peuvent faire référence aux codes ou normes de conduite applicables.

2. Chaque État Partie envisage aussi d'adopter des mesures législatives et administratives appropriées, compatibles avec les objectifs de la présente Convention et conformes aux principes fondamentaux de son droit interne, afin d'arrêter des critères pour la candidature et l'élection à un mandat public.

3. Chaque État Partie envisage également d'adopter des mesures législatives et administratives appropriées, compatibles avec les objectifs de la présente Convention et conformes aux principes fondamentaux de son droit interne, afin d'accroître la transparence du financement des candidatures à un mandat public électif et, le cas échéant, du financement des partis politiques.

4. Chaque État Partie s'efforce, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, d'adopter, de maintenir et de renforcer des systèmes qui favorisent la transparence et préviennent les conflits d'intérêts.

*Article 8**Codes de conduite des agents publics*

1. Afin de lutter contre la corruption, chaque État Partie encourage notamment l'intégrité, l'honnêteté et la responsabilité chez ses agents publics, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique.

2. En particulier, chaque État Partie s'efforce d'appliquer, dans le cadre de ses propres systèmes institutionnel et juridique, des codes ou des normes de conduite pour l'exercice correct, honorable et adéquat des fonctions publiques.

3. Aux fins de l'application des dispositions du présent article, chaque État Partie prend acte, s'il y a lieu et conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, des initiatives pertinentes d'organisations régionales, interrégionales et multilatérales, telles que le Code international de conduite des agents de la fonction publique annexé à la résolution 51/59 de l'Assemblée générale, en date du 12 décembre 1996.

4. Chaque État Partie envisage aussi, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, de mettre en place des mesures et des systèmes de nature à faciliter le signalement par les agents publics aux autorités compétentes des actes de corruption dont ils ont connaissance dans l'exercice de leurs fonctions.

5. Chaque État Partie s'efforce, s'il y a lieu et conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, de mettre en place des mesures et des systèmes faisant obligation aux agents publics de déclarer aux autorités compétentes notamment toutes activités extérieures, tout emploi, tous placements, tous avoirs et tous dons ou avantages substantiels d'où pourrait résulter un conflit d'intérêts avec leurs fonctions d'agent public.

6. Chaque État Partie envisage de prendre, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, des mesures disciplinaires ou autres à l'encontre des agents publics qui enfreignent les codes ou normes institués en vertu du présent article.

*Article 9**Passation des marchés publics et gestion des finances publiques*

1. Chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, les mesures nécessaires pour mettre en place des systèmes appropriés de passation des marchés publics qui soient fondés sur la transparence, la concurrence et des critères objectifs pour la prise des décisions et qui soient efficaces, entre autres,

pour prévenir la corruption. Ces systèmes, pour l'application desquels des valeurs-seuils peuvent être prises en compte, prévoient notamment:

a) La diffusion publique d'informations concernant les procédures de passation des marchés et les marchés, y compris d'informations sur les appels d'offres et d'informations pertinentes sur l'attribution des marchés, suffisamment de temps étant laissé aux soumissionnaires potentiels pour établir et soumettre leurs offres;

b) L'établissement à l'avance des conditions de participation, y compris les critères de sélection et d'attribution et les règles d'appels d'offres, et leur publication;

c) L'utilisation de critères objectifs et prédéterminés pour la prise des décisions concernant la passation des marchés publics, afin de faciliter la vérification ultérieure de l'application correcte des règles ou procédures;

d) Un système de recours interne efficace, y compris un système d'appel efficace, qui garantisse l'exercice des voies de droit en cas de non-respect des règles ou procédures établies conformément au présent paragraphe;

e) S'il y a lieu, des mesures pour réglementer les questions touchant les personnels chargés de la passation des marchés, telles que l'exigence d'une déclaration d'intérêt pour certains marchés publics, des procédures de sélection desdits personnels et des exigences en matière de formation.

2. Chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, des mesures appropriées pour promouvoir la transparence et la responsabilité dans la gestion des finances publiques. Ces mesures comprennent notamment:

a) Des procédures d'adoption du budget national;

b) La communication en temps utile des dépenses et des recettes;

c) Un système de normes de comptabilité et d'audit, et de contrôle au second degré;

d) Des systèmes efficaces de gestion des risques et de contrôle interne; et

e) S'il y a lieu, des mesures correctives en cas de manquement aux exigences du présent paragraphe.

3. Chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, les mesures civiles et administratives nécessaires pour préserver l'intégrité des livres et états comptables, états financiers ou autres documents concernant les dépenses et recettes publiques et pour en empêcher la falsification.

Article 10
Information du public

Compte tenu de la nécessité de lutter contre la corruption, chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, les mesures nécessaires pour accroître la transparence de son administration publique, y compris en ce qui concerne son organisation, son fonctionnement et ses processus décisionnels s'il y a lieu. Ces mesures peuvent inclure notamment:

- a) L'adoption de procédures ou de règlements permettant aux usagers d'obtenir, s'il y a lieu, des informations sur l'organisation, le fonctionnement et les processus décisionnels de l'administration publique, ainsi que, compte dûment tenu de la protection de la vie privée et des données personnelles, sur les décisions et actes juridiques qui les concernent;
- b) La simplification, s'il y a lieu, des procédures administratives afin de faciliter l'accès des usagers aux autorités de décision compétentes; et
- c) La publication d'informations, y compris éventuellement de rapports périodiques sur les risques de corruption au sein de l'administration publique.

Article 11
*Mesures concernant les juges et les services de
poursuite*

1. Compte tenu de l'indépendance des magistrats et de leur rôle crucial dans la lutte contre la corruption, chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, des mesures pour renforcer leur intégrité et prévenir les possibilités de les corrompre, sans préjudice de leur indépendance. Ces mesures peuvent comprendre des règles concernant leur comportement.

2. Des mesures dans le même sens que celles prises en application du paragraphe 1 du présent article peuvent être instituées et appliquées au sein des services de poursuite dans les États Parties où ceux-ci forment un corps distinct mais jouissent d'une indépendance semblable à celle des juges.

Article 12
Secteur privé

1. Chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, des mesures pour prévenir la corruption impliquant le secteur privé, renforcer les normes de comptabilité et d'audit dans le secteur privé et, s'il y a lieu, prévoir des sanctions civiles, administratives ou pénales efficaces, proportionnées et dissuasives en cas de non-respect de ces mesures.

2. Les mesures permettant d'atteindre ces objectifs peuvent notamment inclure:

a) La promotion de la coopération entre les services de détection et de répression et les entités privées concernées;

b) La promotion de l'élaboration de normes et procédures visant à préserver l'intégrité des entités privées concernées, y compris de codes de conduite pour que les entreprises et toutes les professions concernées exercent leurs activités de manière correcte, honorable et adéquate, pour prévenir les conflits d'intérêts et pour encourager l'application de bonnes pratiques commerciales par les entreprises entre elles ainsi que dans leurs relations contractuelles avec l'État;

c) La promotion de la transparence entre les entités privées, y compris, s'il y a lieu, grâce à des mesures concernant l'identité des personnes physiques et morales impliquées dans la constitution et la gestion des sociétés;

d) La prévention de l'usage impropre des procédures de réglementation des entités privées, y compris des procédures concernant les subventions et les licences accordées par des autorités publiques pour des activités commerciales;

e) La prévention des conflits d'intérêts par l'imposition, selon qu'il convient et pendant une période raisonnable, de restrictions à l'exercice d'activités professionnelles par d'anciens agents publics ou à l'emploi par le secteur privé d'agents publics après leur démission ou leur départ à la retraite, lorsque lesdites activités ou ledit emploi sont directement liés aux fonctions que ces anciens agents publics exerçaient ou supervisaient quand ils étaient en poste;

f) L'application aux entreprises privées, compte tenu de leur structure et de leur taille, d'audits internes suffisants pour faciliter la prévention et la détection des actes de corruption et la soumission des comptes et des états financiers requis de ces entreprises privées à des procédures appropriées d'audit et de certification.

3. Afin de prévenir la corruption, chaque État Partie prend les mesures nécessaires, conformément à ses lois et règlements internes concernant la tenue des livres et états comptables, la publication d'informations sur les états financiers et les normes de comptabilité et d'audit, pour interdire que les actes suivants soient accomplis dans le but de commettre l'une quelconque des infractions établies conformément à la présente Convention:

a) L'établissement de comptes hors livres;

b) Les opérations hors livres ou insuffisamment identifiées;

c) L'enregistrement de dépenses inexistantes;

d) L'enregistrement d'éléments de passif dont l'objet n'est pas correctement identifié;

e) L'utilisation de faux documents; et

f) La destruction intentionnelle de documents comptables plus tôt que ne le prévoit la loi.

4. Chaque État Partie refuse la déductibilité fiscale des dépenses qui constituent des pots-de-vin, dont le versement est un des éléments constitutifs des infractions établies conformément aux articles 15 et 16 de la présente Convention et, s'il y a lieu, des autres dépenses engagées à des fins de corruption.

Article 13 *Participation de la société*

1. Chaque État Partie prend des mesures appropriées, dans la limite de ses moyens et conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, pour favoriser la participation active de personnes et de groupes n'appartenant pas au secteur public, tels que la société civile, les organisations non gouvernementales et les communautés de personnes, à la prévention de la corruption et à la lutte contre ce phénomène, ainsi que pour mieux sensibiliser le public à l'existence, aux causes et à la gravité de la corruption et à la menace que celle-ci représente. Cette participation devrait être renforcée par des mesures consistant notamment à:

a) Accroître la transparence des processus de décision et promouvoir la participation du public à ces processus;

b) Assurer l'accès effectif du public à l'information;

c) Entreprendre des activités d'information du public l'incitant à ne pas tolérer la corruption, ainsi que des programmes d'éducation du public, notamment dans les écoles et les universités;

d) Respecter, promouvoir et protéger la liberté de rechercher, de recevoir, de publier et de diffuser des informations concernant la corruption. Cette liberté peut être soumise à certaines restrictions, qui doivent toutefois être prescrites par la loi et nécessaires:

i) Au respect des droits ou de la réputation d'autrui;

ii) À la protection de la sécurité nationale ou de l'ordre public, ou de la santé ou de la moralité publiques.

2. Chaque État Partie prend des mesures appropriées pour veiller à ce que les organes de prévention de la corruption compétents mentionnés dans la présente Convention soient connus du public et fait en sorte qu'ils soient accessibles, lorsqu'il y a lieu, pour que tous faits susceptibles d'être considérés comme constituant une infraction établie conformément

à la présente Convention puissent leur être signalés, y compris sous couvert d'anonymat.

Article 14
Mesures visant à prévenir le blanchiment d'argent

1. Chaque État Partie:

a) Institue un régime interne complet de réglementation et de contrôle des banques et institutions financières non bancaires, y compris des personnes physiques ou morales qui fournissent des services formels ou informels de transmission de fonds ou de valeurs ainsi que, s'il y a lieu, des autres entités particulièrement exposées au blanchiment d'argent, dans les limites de sa compétence, afin de décourager et de détecter toutes formes de blanchiment d'argent. Ce régime met l'accent sur les exigences en matière d'identification des clients et, s'il y a lieu, des ayants droit économiques, d'enregistrement des opérations et de déclaration des opérations suspectes;

b) S'assure, sans préjudice de l'article 46 de la présente Convention, que les autorités administratives, de réglementation, de détection et de répression et autres chargées de la lutte contre le blanchiment d'argent (y compris, dans les cas où son droit interne le prévoit, les autorités judiciaires) sont en mesure de coopérer et d'échanger des informations aux niveaux national et international, dans les conditions définies par son droit interne et, à cette fin, envisage la création d'un service de renseignement financier faisant office de centre national de collecte, d'analyse et de diffusion d'informations concernant d'éventuelles opérations de blanchiment d'argent.

2. Les États Parties envisagent de mettre en œuvre des mesures réalisables de détection et de surveillance du mouvement transfrontière d'espèces et de titres négociables appropriés, sous réserve de garanties permettant d'assurer une utilisation correcte des informations et sans entraver d'aucune façon la circulation des capitaux licites. Il peut être notamment fait obligation aux particuliers et aux entreprises de signaler les transferts transfrontières de quantités importantes d'espèces et de titres négociables appropriés.

3. Les États Parties envisagent de mettre en œuvre des mesures appropriées et réalisables pour exiger des institutions financières, y compris des sociétés de transfert de fonds:

a) Qu'elles consignent sur les formulaires et dans les messages concernant les transferts électroniques de fonds des informations exactes et utiles sur le donneur d'ordre;

b) Qu'elles conservent ces informations tout au long de la chaîne de paiement; et

c) Qu'elles exercent une surveillance accrue sur les transferts de fonds non accompagnés d'informations complètes sur le donneur d'ordre.

4. Lorsqu'ils instituent un régime interne de réglementation et de contrôle en vertu du présent article, et sans préjudice de tout autre article de la présente Convention, les États Parties sont invités à s'inspirer des initiatives pertinentes prises par les organisations régionales, interrégionales et multilatérales pour lutter contre le blanchiment d'argent.

5. Les États Parties s'efforcent de développer et de promouvoir la coopération mondiale, régionale, sous-régionale et bilatérale entre les autorités judiciaires, les services de détection et de répression et les autorités de réglementation financière en vue de lutter contre le blanchiment d'argent.

CHAPITRE III. INCRIMINATION, DÉTECTION ET RÉPRESSION

Article 15

Corruption d'agents publics nationaux

Chaque État Partie adopte les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement:

a) Au fait de promettre, d'offrir ou d'accorder à un agent public, directement ou indirectement, un avantage indu, pour lui-même ou pour une autre personne ou entité, afin qu'il accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions officielles;

b) Au fait pour un agent public de solliciter ou d'accepter, directement ou indirectement, un avantage indu, pour lui-même ou pour une autre personne ou entité, afin d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions officielles.

Article 16

Corruption d'agents publics étrangers et de fonctionnaires d'organisations internationales publiques

1. Chaque État Partie adopte les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement, au fait de promettre, d'offrir ou d'accorder à un agent public étranger ou à un fonctionnaire d'une organisation internationale publique, directement ou indirectement, un avantage indu, pour lui-même ou pour une autre personne ou entité, afin qu'il accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions officielles, en vue d'obtenir ou de conserver un marché ou un autre avantage indu en liaison avec des activités de commerce international.

2. Chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement, au fait, pour un agent public étranger ou un fonctionnaire d'une organisation internationale publique, de solliciter ou d'accepter, directement ou indirectement, un avantage indu, pour lui-même ou pour une autre personne ou entité, afin d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir un acte dans l'exercice de ses fonctions officielles.

Article 17

*Soustraction, détournement ou autre usage illicite
de biens par un agent public*

Chaque État Partie adopte les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement, à la soustraction, au détournement ou à un autre usage illicite, par un agent public, à son profit ou au profit d'une autre personne ou entité, de tous biens, de tous fonds ou valeurs publics ou privés ou de toute autre chose de valeur qui lui ont été remis à raison de ses fonctions.

Article 18

Trafic d'influence

Chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement:

a) Au fait de promettre, d'offrir ou d'accorder à un agent public ou à toute autre personne, directement ou indirectement, un avantage indu afin que ledit agent ou ladite personne abuse de son influence réelle ou supposée en vue d'obtenir d'une administration ou d'une autorité publique de l'État Partie un avantage indu pour l'instigateur initial de l'acte ou pour toute autre personne;

b) Au fait, pour un agent public ou toute autre personne, de solliciter ou d'accepter, directement ou indirectement, un avantage indu pour lui-même ou elle-même ou pour une autre personne afin d'abuser de son influence réelle ou supposée en vue de faire obtenir d'une administration ou d'une autorité publique de l'État Partie un avantage indu.

Article 19

Abus de fonctions

Chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, au fait pour un agent public d'abuser de ses fonctions ou de son poste, c'est-à-dire d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir, dans l'exercice de ses fonctions, un acte en

violation des lois afin d'obtenir un avantage indu pour lui-même ou pour une autre personne ou entité.

Article 20
Enrichissement illicite

Sous réserve de sa constitution et des principes fondamentaux de son système juridique, chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque l'acte a été commis intentionnellement, à l'enrichissement illicite, c'est-à-dire une augmentation substantielle du patrimoine d'un agent public que celui-ci ne peut raisonnablement justifier par rapport à ses revenus légitimes.

Article 21
Corruption dans le secteur privé

Chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement dans le cadre d'activités économiques, financières ou commerciales:

a) Au fait de promettre, d'offrir ou d'accorder, directement ou indirectement, un avantage indu à toute personne qui dirige une entité du secteur privé ou travaille pour une telle entité, en quelque qualité que ce soit, pour elle-même ou pour une autre personne, afin que, en violation de ses devoirs, elle accomplisse ou s'abstienne d'accomplir un acte;

b) Au fait, pour toute personne qui dirige une entité du secteur privé ou travaille pour une telle entité, en quelque qualité que ce soit, de solliciter ou d'accepter, directement ou indirectement, un avantage indu, pour elle-même ou pour une autre personne, afin d'accomplir ou de s'abstenir d'accomplir un acte en violation de ses devoirs.

Article 22
Soustraction de biens dans le secteur privé

Chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque l'acte a été commis intentionnellement dans le cadre d'activités économiques, financières ou commerciales, à la soustraction par une personne qui dirige une entité du secteur privé ou travaille pour une telle entité, en quelque qualité que ce soit, de tous biens, de tous fonds ou valeurs privés ou de toute autre chose de valeur qui lui ont été remis à raison de ses fonctions.

Article 23
Blanchiment du produit du crime

1. Chaque État Partie adopte, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, les mesures législatives et autres

nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement:

- a) i) À la conversion ou au transfert de biens dont celui qui s'y livre sait qu'ils sont le produit du crime, dans le but de dissimuler ou de déguiser l'origine illicite desdits biens ou d'aider toute personne qui est impliquée dans la commission de l'infraction principale à échapper aux conséquences juridiques de ses actes;
- ii) À la dissimulation ou au déguisement de la nature véritable, de l'origine, de l'emplacement, de la disposition, du mouvement ou de la propriété de biens ou de droits y relatifs dont l'auteur sait qu'ils sont le produit du crime;

b) Sous réserve des concepts fondamentaux de son système juridique:

- i) À l'acquisition, à la détention ou à l'utilisation de biens dont celui qui les acquiert, les détient ou les utilise sait, au moment où il les reçoit, qu'ils sont le produit du crime;
- ii) À la participation à l'une des infractions établies conformément au présent article ou à toute association, entente, tentative ou complicité par fourniture d'une assistance, d'une aide ou de conseils en vue de sa commission.

2. Aux fins de l'application du paragraphe 1 du présent article:

a) Chaque État Partie s'efforce d'appliquer le paragraphe 1 du présent article à l'éventail le plus large d'infractions principales;

b) Chaque État Partie inclut dans les infractions principales au minimum un éventail complet d'infractions pénales établies conformément à la présente Convention;

c) Aux fins de l'alinéa b) ci-dessus, les infractions principales incluent les infractions commises à l'intérieur et à l'extérieur du territoire relevant de la compétence de l'État Partie en question. Toutefois, une infraction commise à l'extérieur du territoire relevant de la compétence d'un État Partie ne constitue une infraction principale que lorsque l'acte correspondant est une infraction pénale dans le droit interne de l'État où il a été commis et constituerait une infraction pénale dans le droit interne de l'État Partie appliquant le présent article s'il avait été commis sur son territoire;

d) Chaque État Partie remet au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies une copie de ses lois qui donnent effet au présent article ainsi que de toute modification ultérieurement apportée à ces lois ou une description de ces lois et modifications ultérieures;

e) Lorsque les principes fondamentaux du droit interne d'un État Partie l'exigent, il peut être disposé que les infractions énoncées au

paragraphe 1 du présent article ne s'appliquent pas aux personnes qui ont commis l'infraction principale.

Article 24
Recel

Sans préjudice des dispositions de l'article 23 de la présente Convention, chaque État Partie envisage d'adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement après la commission de l'une quelconque des infractions établies conformément à la présente Convention sans qu'il y ait eu participation auxdites infractions, au fait de dissimuler ou de retenir de façon continue des biens en sachant que lesdits biens proviennent de l'une quelconque des infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 25
Entrave au bon fonctionnement de la justice

Chaque État Partie adopte les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, lorsque les actes ont été commis intentionnellement:

a) Au fait de recourir à la force physique, à des menaces ou à l'intimidation ou de promettre, d'offrir ou d'accorder un avantage indu pour obtenir un faux témoignage ou empêcher un témoignage ou la présentation d'éléments de preuve dans une procédure en rapport avec la commission d'infractions établies conformément à la présente Convention;

b) Au fait de recourir à la force physique, à des menaces ou à l'intimidation pour empêcher un agent de la justice ou un agent des services de détection et de répression d'exercer les devoirs de leur charge en rapport avec la commission d'infractions établies conformément à la présente Convention. Rien dans le présent alinéa ne porte atteinte au droit des États Parties de disposer d'une législation destinée à protéger d'autres catégories d'agents publics.

Article 26
Responsabilité des personnes morales

1. Chaque État Partie adopte les mesures nécessaires, conformément à ses principes juridiques, pour établir la responsabilité des personnes morales qui participent aux infractions établies conformément à la présente Convention.

2. Sous réserve des principes juridiques de l'État Partie, la responsabilité des personnes morales peut être pénale, civile ou administrative.

3. Cette responsabilité est sans préjudice de la responsabilité pénale des personnes physiques qui ont commis les infractions.

4. Chaque État Partie veille, en particulier, à ce que les personnes morales tenues responsables conformément au présent article fassent l'objet de sanctions efficaces, proportionnées et dissuasives de nature pénale ou non pénale, y compris de sanctions pécuniaires.

Article 27
Participation et tentative

1. Chaque État Partie adopte les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, conformément à son droit interne, au fait de participer à quelque titre que ce soit, par exemple comme complice, autre assistant ou instigateur, à une infraction établie conformément à la présente Convention.

2. Chaque État Partie peut adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, conformément à son droit interne, au fait de tenter de commettre une infraction établie conformément à la présente Convention.

3. Chaque État Partie peut adopter les mesures législatives et autres nécessaires pour conférer le caractère d'infraction pénale, conformément à son droit interne, au fait de préparer une infraction établie conformément à la présente Convention.

Article 28
La connaissance, l'intention et la motivation
en tant qu'éléments d'une infraction

La connaissance, l'intention ou la motivation nécessaires en tant qu'éléments d'une infraction établie conformément à la présente Convention peuvent être déduites de circonstances factuelles objectives.

Article 29
Prescription

Lorsqu'il y a lieu, chaque État Partie fixe, dans le cadre de son droit interne, un long délai de prescription dans lequel des poursuites peuvent être engagées du chef d'une des infractions établies conformément à la présente Convention et fixe un délai plus long ou suspend la prescription lorsque l'auteur présumé de l'infraction s'est soustrait à la justice.

Article 30
Poursuites judiciaires, jugement et sanctions

1. Chaque État Partie rend la commission d'une infraction établie conformément à la présente Convention passible de sanctions qui tiennent compte de la gravité de cette infraction.

2. Chaque État Partie prend les mesures nécessaires pour établir ou maintenir, conformément à son système juridique et à ses principes

constitutionnels, un équilibre approprié entre toutes immunités ou tous privilèges de juridiction accordés à ses agents publics dans l'exercice de leurs fonctions, et la possibilité, si nécessaire, de rechercher, de poursuivre et de juger effectivement les infractions établies conformément à la présente Convention.

3. Chaque État Partie s'efforce de faire en sorte que tout pouvoir judiciaire discrétionnaire conféré par son droit interne et afférent aux poursuites judiciaires engagées contre des personnes pour des infractions établies conformément à la présente Convention soit exercé de façon à optimiser l'efficacité des mesures de détection et de répression de ces infractions, compte dûment tenu de la nécessité d'exercer un effet dissuasif en ce qui concerne leur commission.

4. S'agissant d'infractions établies conformément à la présente Convention, chaque État Partie prend des mesures appropriées, conformément à son droit interne et compte dûment tenu des droits de la défense, pour faire en sorte que les conditions auxquelles sont subordonnées les décisions de mise en liberté dans l'attente du jugement ou de la procédure d'appel tiennent compte de la nécessité d'assurer la présence du défendeur lors de la procédure pénale ultérieure.

5. Chaque État Partie prend en compte la gravité des infractions concernées lorsqu'il envisage l'éventualité d'une libération anticipée ou conditionnelle de personnes reconnues coupables de ces infractions.

6. Chaque État Partie, dans la mesure compatible avec les principes fondamentaux de son système juridique, envisage d'établir des procédures permettant, s'il y a lieu, à l'autorité compétente de révoquer, de suspendre ou de muter un agent public accusé d'une infraction établie conformément à la présente Convention, en gardant à l'esprit le respect du principe de la présomption d'innocence.

7. Lorsque la gravité de l'infraction le justifie, chaque État Partie, dans la mesure compatible avec les principes fondamentaux de son système juridique, envisage d'établir des procédures permettant de déchoir, par décision de justice ou par tout autre moyen approprié, pour une durée fixée par son droit interne, les personnes reconnues coupables d'infractions établies conformément à la présente Convention du droit:

a) D'exercer une fonction publique; et

b) D'exercer une fonction dans une entreprise dont l'État est totalement ou partiellement propriétaire.

8. Le paragraphe 1 du présent article s'entend sans préjudice de l'exercice des pouvoirs disciplinaires par les autorités compétentes à l'encontre des fonctionnaires.

9. Aucune disposition de la présente Convention ne porte atteinte au principe selon lequel la définition des infractions établies

conformément à celle-ci et des moyens juridiques de défense applicables ou autres principes juridiques régissant la légalité des incriminations relève exclusivement du droit interne d'un État Partie et selon lequel lesdites infractions sont poursuivies et punies conformément à ce droit.

10. Les États Parties s'efforcent de promouvoir la réinsertion dans la société des personnes reconnues coupables d'infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 31
Gel, saisie et confiscation

1. Chaque État Partie prend, dans toute la mesure possible dans le cadre de son système juridique interne, les mesures nécessaires pour permettre la confiscation:

a) Du produit du crime provenant d'infractions établies conformément à la présente Convention ou de biens dont la valeur correspond à celle de ce produit;

b) Des biens, matériels ou autres instruments utilisés ou destinés à être utilisés pour les infractions établies conformément à la présente Convention.

2. Chaque État Partie prend les mesures nécessaires pour permettre l'identification, la localisation, le gel ou la saisie de tout ce qui est mentionné au paragraphe 1 du présent article aux fins de confiscation éventuelle.

3. Chaque État Partie adopte, conformément à son droit interne, les mesures législatives et autres nécessaires pour réglementer l'administration par les autorités compétentes des biens gelés, saisis ou confisqués visés aux paragraphes 1 et 2 du présent article.

4. Si ce produit du crime a été transformé ou converti, en partie ou en totalité, en d'autres biens, ces derniers peuvent faire l'objet des mesures visées au présent article en lieu et place dudit produit.

5. Si ce produit du crime a été mêlé à des biens acquis légitimement, ces biens, sans préjudice de tout pouvoir de gel ou de saisie, sont confiscables à concurrence de la valeur estimée du produit qui y a été mêlé.

6. Les revenus ou autres avantages tirés de ce produit du crime, des biens en lesquels le produit a été transformé ou converti ou des biens auxquels il a été mêlé peuvent aussi faire l'objet des mesures visées au présent article, de la même manière et dans la même mesure que le produit du crime.

7. Aux fins du présent article et de l'article 55 de la présente Convention, chaque État Partie habilite ses tribunaux ou autres autorités compétentes à ordonner la production ou la saisie de documents

bancaires, financiers ou commerciaux. Un État Partie ne peut invoquer le secret bancaire pour refuser de donner effet aux dispositions du présent paragraphe.

8. Les États Parties peuvent envisager d'exiger que l'auteur d'une infraction établisse l'origine licite du produit présumé du crime ou d'autres biens confisquables, dans la mesure où cette exigence est conforme aux principes fondamentaux de leur droit interne et à la nature des procédures judiciaires et autres.

9. L'interprétation des dispositions du présent article ne doit en aucun cas porter atteinte aux droits des tiers de bonne foi.

10. Aucune disposition du présent article ne porte atteinte au principe selon lequel les mesures qui y sont visées sont définies et exécutées conformément aux dispositions du droit interne de chaque État Partie et sous réserve de celles-ci.

Article 32

Protection des témoins, des experts et des victimes

1. Chaque État Partie prend, conformément à son système juridique interne et dans la limite de ses moyens, des mesures appropriées pour assurer une protection efficace contre des actes éventuels de représailles ou d'intimidation aux témoins et aux experts qui déposent concernant des infractions établies conformément à la présente Convention et, s'il y a lieu, à leurs parents et à d'autres personnes qui leur sont proches.

2. Les mesures envisagées au paragraphe 1 du présent article peuvent consister notamment, sans préjudice des droits du défendeur, y compris du droit à une procédure régulière:

a) À établir, pour la protection physique de ces personnes, des procédures visant notamment, selon les besoins et dans la mesure du possible, à leur fournir un nouveau domicile et à permettre, s'il y a lieu, que les renseignements concernant leur identité et le lieu où elles se trouvent ne soient pas divulgués ou que leur divulgation soit limitée;

b) À prévoir des règles de preuve qui permettent aux témoins et experts de déposer d'une manière qui garantisse leur sécurité, notamment à les autoriser à déposer en recourant à des techniques de communication telles que les liaisons vidéo ou à d'autres moyens adéquats.

3. Les États Parties envisagent de conclure des accords ou arrangements avec d'autres États en vue de fournir un nouveau domicile aux personnes mentionnées au paragraphe 1 du présent article.

4. Les dispositions du présent article s'appliquent également aux victimes lorsqu'elles sont témoins.

5. Chaque État Partie, sous réserve de son droit interne, fait en sorte que les avis et préoccupations des victimes soient présentés et pris en

compte aux stades appropriés de la procédure pénale engagée contre les auteurs d'infractions d'une manière qui ne porte pas préjudice aux droits de la défense.

Article 33
Protection des personnes qui communiquent
des informations

Chaque État Partie envisage d'incorporer dans son système juridique interne des mesures appropriées pour assurer la protection contre tout traitement injustifié de toute personne qui signale aux autorités compétentes, de bonne foi et sur la base de soupçons raisonnables, tous faits concernant les infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 34
Conséquences d'actes de corruption

Compte dûment tenu des droits des tiers acquis de bonne foi, chaque État Partie prend, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, des mesures pour s'attaquer aux conséquences de la corruption. Dans cette perspective, les États Parties peuvent considérer la corruption comme un facteur pertinent dans une procédure judiciaire pour décider l'annulation ou la rescision d'un contrat, le retrait d'une concession ou de tout autre acte juridique analogue ou prendre toute autre mesure corrective.

Article 35
Réparation du préjudice

Chaque État Partie prend les mesures nécessaires, conformément aux principes de son droit interne, pour donner aux entités ou personnes qui ont subi un préjudice du fait d'un acte de corruption le droit d'engager une action en justice à l'encontre des responsables dudit préjudice en vue d'obtenir réparation.

Article 36
Autorités spécialisées

Chaque État Partie fait en sorte, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, qu'il existe un ou plusieurs organes ou des personnes spécialisés dans la lutte contre la corruption par la détection et la répression. Ce ou ces organes ou ces personnes se voient accorder l'indépendance nécessaire, conformément aux principes fondamentaux du système juridique de l'État Partie, pour pouvoir exercer leurs fonctions efficacement et à l'abri de toute influence indue. Ces personnes ou le personnel dudit ou desdits organes devraient avoir la formation et les ressources appropriées pour exercer leurs tâches.

Article 37
Coopération avec les services de détection
et de répression

1. Chaque État Partie prend des mesures appropriées pour encourager les personnes qui participent ou ont participé à la commission d'une infraction établie conformément à la présente Convention à fournir aux autorités compétentes des informations utiles à des fins d'enquête et de recherche de preuves, ainsi qu'une aide factuelle et concrète qui pourrait contribuer à priver les auteurs de l'infraction du produit du crime et à récupérer ce produit.

2. Chaque État Partie envisage de prévoir la possibilité, dans les cas appropriés, d'alléger la peine dont est passible un prévenu qui coopère de manière substantielle à l'enquête ou aux poursuites relatives à une infraction établie conformément à la présente Convention.

3. Chaque État Partie envisage de prévoir la possibilité, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, d'accorder l'immunité de poursuites à une personne qui coopère de manière substantielle à l'enquête ou aux poursuites relatives à une infraction établie conformément à la présente Convention.

4. La protection de ces personnes est assurée, *mutatis mutandis*, comme le prévoit l'article 32 de la présente Convention.

5. Lorsqu'une personne qui est visée au paragraphe 1 du présent article et se trouve dans un État Partie peut apporter une coopération substantielle aux autorités compétentes d'un autre État Partie, les États Parties concernés peuvent envisager de conclure des accords ou arrangements, conformément à leur droit interne, concernant l'éventuel octroi par l'autre État Partie du traitement décrit aux paragraphes 2 et 3 du présent article.

Article 38
Coopération entre autorités nationales

Chaque État Partie prend les mesures nécessaires pour encourager, conformément à son droit interne, la coopération entre, d'une part, ses autorités publiques ainsi que ses agents publics et, d'autre part, ses autorités chargées des enquêtes et des poursuites relatives à des infractions pénales. Cette coopération peut consister:

a) Pour les premiers à informer, de leur propre initiative, les secondes lorsqu'il existe des motifs raisonnables de considérer que l'une des infractions établies conformément aux articles 15, 21 et 23 de la présente Convention a été commise; ou

b) Pour les premiers à fournir, sur demande, aux secondes toutes les informations nécessaires.

Article 39
Coopération entre autorités nationales et secteur privé

1. Chaque État Partie prend les mesures nécessaires pour encourager, conformément à son droit interne, la coopération entre les autorités nationales chargées des enquêtes et des poursuites et des entités du secteur privé, en particulier les institutions financières, sur des questions concernant la commission d'infractions établies conformément à la présente Convention.

2. Chaque État Partie envisage d'encourager ses ressortissants et les autres personnes ayant leur résidence habituelle sur son territoire à signaler aux autorités nationales chargées des enquêtes et des poursuites la commission d'une infraction établie conformément à la présente Convention.

Article 40
Secret bancaire

Chaque État Partie veille, en cas d'enquêtes judiciaires nationales sur des infractions établies conformément à la présente Convention, à ce qu'il y ait dans son système juridique interne des mécanismes appropriés pour surmonter les obstacles qui peuvent résulter de l'application de lois sur le secret bancaire.

Article 41
Antécédents judiciaires

Chaque État Partie peut adopter les mesures législatives ou autres nécessaires pour tenir compte, dans les conditions et aux fins qu'il juge appropriées, de toute condamnation dont l'auteur présumé d'une infraction aurait antérieurement fait l'objet dans un autre État, afin d'utiliser cette information dans le cadre d'une procédure pénale relative à une infraction établie conformément à la présente Convention.

Article 42
Compétence

1. Chaque État Partie adopte les mesures nécessaires pour établir sa compétence à l'égard des infractions établies conformément à la présente Convention dans les cas suivants:

- a) Lorsque l'infraction est commise sur son territoire; ou
- b) Lorsque l'infraction est commise à bord d'un navire qui bat son pavillon ou à bord d'un aéronef immatriculé conformément à son droit interne au moment où ladite infraction est commise.

2. Sous réserve de l'article 4 de la présente Convention, un État Partie peut également établir sa compétence à l'égard de l'une quelconque de ces infractions dans les cas suivants:

a) Lorsque l'infraction est commise à l'encontre d'un de ses ressortissants; ou

b) Lorsque l'infraction est commise par l'un de ses ressortissants ou par une personne apatride résidant habituellement sur son territoire; ou

c) Lorsque l'infraction est l'une de celles établies conformément à l'alinéa b) ii) du paragraphe 1 de l'article 23 de la présente Convention et est commise hors de son territoire en vue de la commission, sur son territoire, d'une infraction établie conformément aux alinéas a) i) ou ii) ou b) i) du paragraphe 1 de l'article 23 de la présente Convention; ou

d) Lorsque l'infraction est commise à son encontre.

3. Aux fins de l'article 44 de la présente Convention, chaque État Partie prend les mesures nécessaires pour établir sa compétence à l'égard des infractions établies conformément à la présente Convention lorsque l'auteur présumé se trouve sur son territoire et qu'il n'extrade pas cette personne au seul motif qu'elle est l'un de ses ressortissants.

4. Chaque État Partie peut également prendre les mesures nécessaires pour établir sa compétence à l'égard des infractions établies conformément à la présente Convention lorsque l'auteur présumé se trouve sur son territoire et qu'il ne l'extrade pas.

5. Si un État Partie qui exerce sa compétence en vertu du paragraphe 1 ou 2 du présent article a été avisé, ou a appris de toute autre façon, que d'autres États Parties mènent une enquête ou ont engagé des poursuites ou une procédure judiciaire concernant le même acte, les autorités compétentes de ces États Parties se consultent, selon qu'il convient, pour coordonner leurs actions.

6. Sans préjudice des normes du droit international général, la présente Convention n'exclut pas l'exercice de toute compétence pénale établie par un État Partie conformément à son droit interne.

CHAPITRE IV. COOPÉRATION INTERNATIONALE

Article 43 *Coopération internationale*

1. Les États Parties coopèrent en matière pénale conformément aux articles 44 à 50 de la présente Convention. Lorsqu'il y a lieu et conformément à leur système juridique interne, les États Parties envisagent de se prêter mutuellement assistance dans les enquêtes et les procédures concernant des affaires civiles et administratives relatives à la corruption.

2. En matière de coopération internationale, chaque fois que la double incrimination est considérée comme une condition, celle-ci est réputée remplie, que la législation de l'État Partie requis qualifie ou

désigne ou non l'infraction de la même manière que l'État Partie requérant, si l'acte constituant l'infraction pour laquelle l'assistance est demandée est une infraction pénale en vertu de la législation des deux États Parties.

Article 44
Extradition

1. Le présent article s'applique aux infractions établies conformément à la présente Convention lorsque la personne faisant l'objet de la demande d'extradition se trouve sur le territoire de l'État Partie requis, à condition que l'infraction pour laquelle l'extradition est demandée soit punissable par le droit interne de l'État Partie requérant et de l'État Partie requis.

2. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1 du présent article, un État Partie dont la législation le permet peut accorder l'extradition d'une personne pour l'une quelconque des infractions visées par la présente Convention qui ne sont pas punissables en vertu de son droit interne.

3. Si la demande d'extradition porte sur plusieurs infractions distinctes, dont au moins une donne lieu à extradition en vertu du présent article et dont certaines ne donnent pas lieu à extradition en raison de la durée de l'emprisonnement mais ont un lien avec des infractions établies conformément à la présente Convention, l'État Partie requis peut appliquer le présent article également à ces infractions.

4. Chacune des infractions auxquelles s'applique le présent article est de plein droit incluse dans tout traité d'extradition en vigueur entre les États Parties en tant qu'infraction dont l'auteur peut être extradé. Les États Parties s'engagent à inclure ces infractions en tant qu'infractions dont l'auteur peut être extradé dans tout traité d'extradition qu'ils concluront entre eux. Un État Partie dont la législation le permet, lorsqu'il se fonde sur la présente Convention pour l'extradition, ne considère aucune des infractions établies conformément à la présente Convention comme une infraction politique.

5. Si un État Partie qui subordonne l'extradition à l'existence d'un traité reçoit une demande d'extradition d'un État Partie avec lequel il n'a pas conclu pareil traité, il peut considérer la présente Convention comme la base légale de l'extradition pour les infractions auxquelles le présent article s'applique.

6. Un État Partie qui subordonne l'extradition à l'existence d'un traité:

a) Au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion à la présente Convention, indique au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies s'il

considère la présente Convention comme la base légale pour coopérer en matière d'extradition avec d'autres États Parties; et

b) S'il ne considère pas la présente Convention comme la base légale pour coopérer en matière d'extradition, s'efforce, s'il y a lieu, de conclure des traités d'extradition avec d'autres États Parties afin d'appliquer le présent article.

7. Les États Parties qui ne subordonnent pas l'extradition à l'existence d'un traité reconnaissent entre eux aux infractions auxquelles le présent article s'applique le caractère d'infraction dont l'auteur peut être extradé.

8. L'extradition est subordonnée aux conditions prévues par le droit interne de l'État Partie requis ou par les traités d'extradition applicables, y compris, notamment, aux conditions concernant la peine minimale requise pour extradier et aux motifs pour lesquels l'État Partie requis peut refuser l'extradition.

9. Les États Parties s'efforcent, sous réserve de leur droit interne, d'accélérer les procédures d'extradition et de simplifier les exigences en matière de preuve y relatives en ce qui concerne les infractions auxquelles s'applique le présent article.

10. Sous réserve des dispositions de son droit interne et des traités d'extradition qu'il a conclus, l'État Partie requis peut, à la demande de l'État Partie requérant et s'il estime que les circonstances le justifient et qu'il y a urgence, placer en détention une personne présente sur son territoire dont l'extradition est demandée ou prendre à son égard d'autres mesures appropriées pour assurer sa présence lors de la procédure d'extradition.

11. Un État Partie sur le territoire duquel se trouve l'auteur présumé d'une infraction, s'il n'extrade pas cette personne au titre d'une infraction à laquelle s'applique le présent article au seul motif qu'elle est l'un de ses ressortissants, est tenu, à la demande de l'État Partie requérant l'extradition, de soumettre l'affaire sans retard excessif à ses autorités compétentes aux fins de poursuites. Lesdites autorités prennent leur décision et mènent les poursuites de la même manière que pour toute autre infraction grave en vertu du droit interne de cet État Partie. Les États Parties intéressés coopèrent entre eux, notamment en matière de procédure et de preuve, afin d'assurer l'efficacité des poursuites.

12. Lorsqu'un État Partie, en vertu de son droit interne, n'est autorisé à extradier ou remettre de toute autre manière l'un de ses ressortissants que si cette personne est ensuite renvoyée sur son territoire pour purger la peine prononcée à l'issue du procès ou de la procédure à l'origine de la demande d'extradition ou de remise, et lorsque cet État Partie et l'État Partie requérant s'accordent sur cette option et d'autres

conditions qu'ils peuvent juger appropriées, cette extradition ou remise conditionnelle est suffisante aux fins de l'exécution de l'obligation énoncée au paragraphe 11 du présent article.

13. Si l'extradition, demandée aux fins d'exécution d'une peine, est refusée parce que la personne faisant l'objet de cette demande est un ressortissant de l'État Partie requis, celui-ci, si son droit interne le lui permet, en conformité avec les prescriptions de ce droit et à la demande de l'État Partie requérant, envisage de faire exécuter lui-même la peine prononcée conformément au droit interne de l'État Partie requérant, ou le reliquat de cette peine.

14. Toute personne faisant l'objet de poursuites en raison de l'une quelconque des infractions auxquelles le présent article s'applique se voit garantir un traitement équitable à tous les stades de la procédure, y compris la jouissance de tous les droits et de toutes les garanties prévus par le droit interne de l'État Partie sur le territoire duquel elle se trouve.

15. Aucune disposition de la présente Convention ne doit être interprétée comme faisant obligation à l'État Partie requis d'extrader s'il a de sérieuses raisons de penser que la demande a été présentée aux fins de poursuivre ou de punir une personne en raison de son sexe, de sa race, de sa religion, de sa nationalité, de son origine ethnique ou de ses opinions politiques, ou que donner suite à cette demande causerait un préjudice à cette personne pour l'une quelconque de ces raisons.

16. Les États Parties ne peuvent refuser une demande d'extradition au seul motif que l'infraction est considérée comme touchant aussi à des questions fiscales.

17. Avant de refuser l'extradition, l'État Partie requis consulte, s'il y a lieu, l'État Partie requérant afin de lui donner toute possibilité de présenter ses opinions et de fournir des informations à l'appui de ses allégations.

18. Les États Parties s'efforcent de conclure des accords ou arrangements bilatéraux et multilatéraux pour permettre l'extradition ou pour en accroître l'efficacité.

Article 45

Transfèrement des personnes condamnées

Les États Parties peuvent envisager de conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux relatifs au transfèrement sur leur territoire de personnes condamnées à des peines d'emprisonnement ou autres peines privatives de liberté du fait d'infractions établies conformément à la présente Convention afin qu'elles puissent y purger le reliquat de leur peine.

Article 46
Entraide judiciaire

1. Les États Parties s'accordent mutuellement l'entraide judiciaire la plus large possible lors des enquêtes, poursuites et procédures judiciaires concernant les infractions visées par la présente Convention.

2. L'entraide judiciaire la plus large possible est accordée, autant que les lois, traités, accords et arrangements pertinents de l'État Partie requis le permettent, lors des enquêtes, poursuites et procédures judiciaires concernant les infractions dont une personne morale peut être tenue responsable dans l'État Partie requérant, conformément à l'article 26 de la présente Convention.

3. L'entraide judiciaire qui est accordée en application du présent article peut être demandée aux fins suivantes:

- a) Recueillir des témoignages ou des dépositions;
- b) Signifier des actes judiciaires;
- c) Effectuer des perquisitions et des saisies, ainsi que des gels;
- d) Examiner des objets et visiter des lieux;
- e) Fournir des informations, des pièces à conviction et des estimations d'experts;
- f) Fournir des originaux ou des copies certifiées conformes de documents et dossiers pertinents, y compris des documents administratifs, bancaires, financiers ou commerciaux et des documents de société;
- g) Identifier ou localiser des produits du crime, des biens, des instruments ou d'autres choses afin de recueillir des éléments de preuve;
- h) Faciliter la comparution volontaire de personnes dans l'État Partie requérant;
- i) Fournir tout autre type d'assistance compatible avec le droit interne de l'État Partie requis;
- j) Identifier, geler et localiser le produit du crime, conformément aux dispositions du chapitre V de la présente Convention;
- k) Recouvrer des avoirs, conformément aux dispositions du chapitre V de la présente Convention.

4. Sans préjudice du droit interne, les autorités compétentes d'un État Partie peuvent, sans demande préalable, communiquer des informations concernant des affaires pénales à une autorité compétente d'un autre État Partie, si elles pensent que ces informations pourraient aider celle-ci à entreprendre ou à mener à bien des enquêtes et des poursuites pénales, ou amener ce dernier État Partie à formuler une demande en vertu de la présente Convention.

5. La communication d'informations conformément au paragraphe 4 du présent article se fait sans préjudice des enquêtes et poursuites pénales dans l'État dont les autorités compétentes fournissent les informations. Les autorités compétentes qui reçoivent ces informations accèdent à toute demande tendant à ce que lesdites informations restent confidentielles, même temporairement, ou à ce que leur utilisation soit assortie de restrictions. Toutefois, cela n'empêche pas l'État Partie qui reçoit les informations de révéler, lors de la procédure judiciaire, des informations à la décharge d'un prévenu. Dans ce dernier cas, l'État Partie qui reçoit les informations avise l'État Partie qui les communique avant la révélation, et s'il lui en est fait la demande, consulte ce dernier. Si, dans un cas exceptionnel, une notification préalable n'est pas possible, l'État Partie qui reçoit les informations informe sans retard de la révélation l'État Partie qui les communique.

6. Les dispositions du présent article n'affectent en rien les obligations découlant de tout autre traité bilatéral ou multilatéral régissant ou devant régir, entièrement ou partiellement, l'entraide judiciaire.

7. Les paragraphes 9 à 29 du présent article sont applicables aux demandes faites conformément au présent article si les États Parties en question ne sont pas liés par un traité d'entraide judiciaire. Si lesdits États Parties sont liés par un tel traité, les dispositions correspondantes de ce traité sont applicables, à moins que les États Parties ne conviennent d'appliquer à leur place les dispositions des paragraphes 9 à 29 du présent article. Les États Parties sont vivement encouragés à appliquer ces paragraphes s'ils facilitent la coopération.

8. Les États Parties ne peuvent invoquer le secret bancaire pour refuser l'entraide judiciaire prévue au présent article.

9. a) Lorsqu'en application du présent article il répond à une demande d'aide en l'absence de double incrimination, un État Partie requis tient compte de l'objet de la présente Convention tel qu'énoncé à l'article premier;

b) Les États Parties peuvent invoquer l'absence de double incrimination pour refuser de fournir une aide en application du présent article. Toutefois, un État Partie requis, lorsque cela est compatible avec les concepts fondamentaux de son système juridique, accorde l'aide demandée si elle n'implique pas de mesures coercitives. Cette aide peut être refusée lorsque la demande porte sur des questions mineures ou des questions pour lesquelles la coopération ou l'aide demandée peut être obtenue sur le fondement d'autres dispositions de la présente Convention;

c) Chaque État Partie peut envisager de prendre les mesures nécessaires pour lui permettre de fournir une aide plus large en application du présent article, en l'absence de double incrimination.

10. Toute personne détenue ou purgeant une peine sur le territoire d'un État Partie, dont la présence est requise dans un autre État Partie à des fins d'identification ou de témoignage ou pour qu'elle apporte de toute autre manière son concours à l'obtention de preuves dans le cadre d'enquêtes, de poursuites ou de procédures judiciaires relatives aux infractions visées par la présente Convention, peut faire l'objet d'un transfèrement si les conditions ci-après sont réunies:

a) Ladite personne y consent librement et en toute connaissance de cause;

b) Les autorités compétentes des deux États Parties concernés y consentent, sous réserve des conditions que ces États Parties peuvent juger appropriées.

11. Aux fins du paragraphe 10 du présent article:

a) L'État Partie vers lequel la personne est transférée a le pouvoir et l'obligation de la garder en détention, sauf demande ou autorisation contraire de la part de l'État Partie à partir duquel elle a été transférée;

b) L'État Partie vers lequel la personne est transférée s'acquitte sans retard de l'obligation de la remettre à la garde de l'État Partie à partir duquel elle a été transférée, conformément à ce qui aura été convenu au préalable ou autrement décidé par les autorités compétentes des deux États Parties;

c) L'État Partie vers lequel la personne est transférée ne peut exiger de l'État Partie à partir duquel elle a été transférée qu'il engage une procédure d'extradition pour qu'elle lui soit remise;

d) Il est tenu compte de la période que la personne a passée en détention dans l'État Partie vers lequel elle a été transférée aux fins du décompte de la peine à purger dans l'État Partie à partir duquel elle a été transférée.

12. À moins que l'État Partie à partir duquel une personne doit être transférée en vertu des paragraphes 10 et 11 du présent article ne donne son accord, ladite personne, quelle que soit sa nationalité, n'est pas poursuivie, détenue, punie ni soumise à d'autres restrictions de sa liberté personnelle sur le territoire de l'État Partie vers lequel elle est transférée à raison d'actes, d'omissions ou de condamnations antérieurs à son départ du territoire de l'État Partie à partir duquel elle a été transférée.

13. Chaque État Partie désigne une autorité centrale qui a la responsabilité et le pouvoir de recevoir les demandes d'entraide judiciaire et, soit de les exécuter, soit de les transmettre aux autorités compétentes pour exécution. Si un État Partie a une région ou un territoire spécial doté d'un système d'entraide judiciaire différent, il peut désigner une autorité centrale distincte qui aura la même fonction pour ladite région ou ledit territoire. Les autorités centrales assurent l'exécution ou la transmission

rapide et en bonne et due forme des demandes reçues. Si l'autorité centrale transmet la demande à une autorité compétente pour exécution, elle encourage l'exécution rapide et en bonne et due forme de la demande par l'autorité compétente. L'autorité centrale désignée à cette fin fait l'objet d'une notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies au moment où chaque État Partie dépose son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation ou d'adhésion à la présente Convention. Les demandes d'entraide judiciaire et toute communication y relative sont transmises aux autorités centrales désignées par les États Parties. La présente disposition s'entend sans préjudice du droit de tout État Partie d'exiger que ces demandes et communications lui soient adressées par la voie diplomatique et, en cas d'urgence, si les États Parties en conviennent, par l'intermédiaire de l'Organisation internationale de police criminelle, si cela est possible.

14. Les demandes sont adressées par écrit ou, si possible, par tout autre moyen pouvant produire un document écrit, dans une langue acceptable pour l'État Partie requis, dans des conditions permettant audit État Partie d'en établir l'authenticité. La ou les langues acceptables pour chaque État Partie sont notifiées au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies au moment où ledit État Partie dépose son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation ou d'adhésion à la présente Convention. En cas d'urgence et si les États Parties en conviennent, les demandes peuvent être faites oralement mais doivent être confirmées sans délai par écrit.

15. Une demande d'entraide judiciaire doit contenir les renseignements suivants:

- a) La désignation de l'autorité dont émane la demande;
- b) L'objet et la nature de l'enquête, des poursuites ou de la procédure judiciaire auxquelles se rapporte la demande, ainsi que le nom et les fonctions de l'autorité qui en est chargée;
- c) Un résumé des faits pertinents, sauf pour les demandes adressées aux fins de la signification d'actes judiciaires;
- d) Une description de l'assistance requise et le détail de toute procédure particulière que l'État Partie requérant souhaite voir appliquée;
- e) Si possible, l'identité, l'adresse et la nationalité de toute personne visée; et
- f) Le but dans lequel le témoignage, les informations ou les mesures sont demandés.

16. L'État Partie requis peut demander un complément d'information lorsque cela apparaît nécessaire pour exécuter la demande conformément à son droit interne ou lorsque cela peut en faciliter l'exécution.

17. Toute demande est exécutée conformément au droit interne de l'État Partie requis et, dans la mesure où cela ne contrevient pas au droit interne de l'État Partie requis et lorsque cela est possible, conformément aux procédures spécifiées dans la demande.

18. Lorsque cela est possible et conforme aux principes fondamentaux du droit interne, si une personne qui se trouve sur le territoire d'un État Partie doit être entendue comme témoin ou comme expert par les autorités judiciaires d'un autre État Partie, le premier État Partie peut, à la demande de l'autre, autoriser son audition par vidéoconférence s'il n'est pas possible ou souhaitable qu'elle comparaisse en personne sur le territoire de l'État Partie requérant. Les États Parties peuvent convenir que l'audition sera conduite par une autorité judiciaire de l'État Partie requérant et qu'une autorité judiciaire de l'État Partie requis y assistera.

19. L'État Partie requérant ne communique ni n'utilise les informations ou les éléments de preuve fournis par l'État Partie requis pour des enquêtes, poursuites ou procédures judiciaires autres que celles visées dans la demande sans le consentement préalable de l'État Partie requis. Rien dans le présent paragraphe n'empêche l'État Partie requérant de révéler, lors de la procédure, des informations ou des éléments de preuve à décharge. Dans ce cas, l'État Partie requérant avise l'État Partie requis avant la révélation et, s'il lui en est fait la demande, consulte ce dernier. Si, dans un cas exceptionnel, une notification préalable n'est pas possible, l'État Partie requérant informe sans retard l'État Partie requis de la révélation.

20. L'État Partie requérant peut exiger que l'État Partie requis garde le secret sur la demande et sa teneur, sauf dans la mesure nécessaire pour l'exécuter. Si l'État Partie requis ne peut satisfaire à cette exigence, il en informe sans délai l'État Partie requérant.

21. L'entraide judiciaire peut être refusée:

a) Si la demande n'est pas faite conformément aux dispositions du présent article;

b) Si l'État Partie requis estime que l'exécution de la demande est susceptible de porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité, à son ordre public ou à d'autres intérêts essentiels;

c) Au cas où le droit interne de l'État Partie requis interdirait à ses autorités de prendre les mesures demandées s'il s'agissait d'une infraction analogue ayant fait l'objet d'une enquête, de poursuites ou d'une procédure judiciaire dans le cadre de sa propre compétence;

d) Au cas où il serait contraire au système juridique de l'État Partie requis concernant l'entraide judiciaire d'accepter la demande.

22. Les États Parties ne peuvent refuser une demande d'entraide judiciaire au seul motif que l'infraction est considérée comme touchant aussi à des questions fiscales.

23. Tout refus d'entraide judiciaire doit être motivé.

24. L'État Partie requis exécute la demande d'entraide judiciaire aussi promptement que possible et tient compte dans toute la mesure possible de tous délais suggérés par l'État Partie requérant et qui sont motivés, de préférence dans la demande. L'État Partie requérant peut présenter des demandes raisonnables d'informations sur l'état d'avancement des mesures prises par l'État Partie requis pour faire droit à sa demande. L'État Partie requis répond aux demandes raisonnables de l'État Partie requérant concernant les progrès réalisés dans l'exécution de la demande. Quand l'entraide demandée n'est plus nécessaire, l'État Partie requérant en informe promptement l'État Partie requis.

25. L'entraide judiciaire peut être différée par l'État Partie requis au motif qu'elle entraverait une enquête, des poursuites ou une procédure judiciaire en cours.

26. Avant de refuser une demande en vertu du paragraphe 21 du présent article ou d'en différer l'exécution en vertu du paragraphe 25, l'État Partie requis étudie avec l'État Partie requérant la possibilité d'accorder l'entraide sous réserve des conditions qu'il juge nécessaires. Si l'État Partie requérant accepte l'entraide sous réserve de ces conditions, il se conforme à ces dernières.

27. Sans préjudice de l'application du paragraphe 12 du présent article, un témoin, un expert ou une autre personne qui, à la demande de l'État Partie requérant, consent à déposer au cours d'une procédure ou à collaborer à une enquête, à des poursuites ou à une procédure judiciaire sur le territoire de l'État Partie requérant ne sera pas poursuivi, détenu, puni ni soumis à d'autres restrictions de sa liberté personnelle sur ce territoire à raison d'actes, d'omissions ou de condamnations antérieurs à son départ du territoire de l'État Partie requis. Cette immunité cesse lorsque le témoin, l'expert ou ladite personne ayant eu, pendant une période de 15 jours consécutifs ou toute autre période convenue par les États Parties à compter de la date à laquelle ils ont été officiellement informés que leur présence n'était plus requise par les autorités judiciaires, la possibilité de quitter le territoire de l'État Partie requérant, y sont néanmoins demeurés volontairement ou, l'ayant quitté, y sont revenus de leur plein gré.

28. Les frais ordinaires encourus pour exécuter une demande sont à la charge de l'État Partie requis, à moins qu'il n'en soit convenu autrement entre les États Parties concernés. Lorsque des dépenses importantes ou extraordinaires sont ou se révèlent ultérieurement nécessaires pour exécuter la demande, les États Parties se consultent pour

fixer les conditions selon lesquelles la demande sera exécutée, ainsi que la manière dont les frais seront assumés.

29. L'État Partie requis:

a) Fournit à l'État Partie requérant copie des dossiers, documents ou renseignements administratifs en sa possession et auxquels, en vertu de son droit interne, le public a accès;

b) Peut, à son gré, fournir à l'État Partie requérant intégralement, en partie ou aux conditions qu'il estime appropriées, copie de tous dossiers, documents ou renseignements administratifs en sa possession et auxquels, en vertu de son droit interne, le public n'a pas accès.

30. Les États Parties envisagent, s'il y a lieu, la possibilité de conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux qui servent les objectifs du présent article, mettent en pratique ses dispositions ou les renforcent.

Article 47
Transfert des procédures pénales

Les États Parties envisagent la possibilité de se transférer mutuellement les procédures relatives à la poursuite d'une infraction établie conformément à la présente Convention dans les cas où ce transfert est jugé nécessaire dans l'intérêt d'une bonne administration de la justice et, en particulier lorsque plusieurs juridictions sont concernées, en vue de centraliser les poursuites.

Article 48
*Coopération entre les services de détection
et de répression*

1. Les États Parties coopèrent étroitement, conformément à leurs systèmes juridiques et administratifs respectifs, en vue de renforcer l'efficacité de la détection et de la répression des infractions visées par la présente Convention. En particulier, les États Parties prennent des mesures efficaces pour:

a) Renforcer les voies de communication entre leurs autorités, organismes et services compétents et, si nécessaire, en établir afin de faciliter l'échange sûr et rapide d'informations concernant tous les aspects des infractions visées par la présente Convention, y compris, si les États Parties concernés le jugent approprié, les liens avec d'autres activités criminelles;

b) Coopérer avec d'autres États Parties, s'agissant des infractions visées par la présente Convention, dans la conduite d'enquêtes concernant les points suivants:

- i) Identité et activités des personnes soupçonnées d'implication dans lesdites infractions, lieu où elles se trouvent ou lieu où se trouvent les autres personnes concernées;
- ii) Mouvement du produit du crime ou des biens provenant de la commission de ces infractions;
- iii) Mouvement des biens, des matériels ou d'autres instruments utilisés ou destinés à être utilisés dans la commission de ces infractions;
- c) Fournir, lorsqu'il y a lieu, les pièces ou quantités de substances nécessaires à des fins d'analyse ou d'enquête;
- d) Échanger, lorsqu'il y a lieu, avec d'autres États Parties des informations sur les moyens et procédés spécifiques employés pour commettre les infractions visées par la présente Convention, tels que l'usage de fausses identités, de documents contrefaits, modifiés ou falsifiés ou d'autres moyens de dissimulation des activités;
- e) Faciliter une coordination efficace entre leurs autorités, organismes et services compétents et favoriser l'échange de personnel et d'experts, y compris, sous réserve de l'existence d'accords ou d'arrangements bilatéraux entre les États Parties concernés, le détachement d'agents de liaison;
- f) Échanger des informations et coordonner les mesures administratives et autres prises, comme il convient, pour détecter au plus tôt les infractions visées par la présente Convention.

2. Afin de donner effet à la présente Convention, les États Parties envisagent de conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux prévoyant une coopération directe entre leurs services de détection et de répression et, lorsque de tels accords ou arrangements existent déjà, de les modifier. En l'absence de tels accords ou arrangements entre les États Parties concernés, ces derniers peuvent se baser sur la présente Convention pour instaurer une coopération en matière de détection et de répression concernant les infractions visées par la présente Convention. Chaque fois que cela est approprié, les États Parties utilisent pleinement les accords ou arrangements, y compris les organisations internationales ou régionales, pour renforcer la coopération entre leurs services de détection et de répression.

3. Les États Parties s'efforcent de coopérer, dans la mesure de leurs moyens, pour lutter contre les infractions visées par la présente Convention commises au moyen de techniques modernes.

Article 49
Enquêtes conjointes

Les États Parties envisagent de conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux en vertu desquels, pour les affaires qui font l'objet d'enquêtes, de poursuites ou de procédures judiciaires dans un ou plusieurs États, les autorités compétentes concernées peuvent établir des instances d'enquête conjointes. En l'absence de tels accords ou arrangements, des enquêtes conjointes peuvent être décidées au cas par cas. Les États Parties concernés veillent à ce que la souveraineté de l'État Partie sur le territoire duquel l'enquête doit se dérouler soit pleinement respectée.

Article 50
Techniques d'enquête spéciales

1. Afin de combattre efficacement la corruption, chaque État Partie, dans la mesure où les principes fondamentaux de son système juridique interne le permettent et conformément aux conditions prescrites par son droit interne, prend, dans la limite de ses moyens, les mesures nécessaires pour que ses autorités compétentes puissent recourir de façon appropriée, sur son territoire, à des livraisons surveillées et, lorsqu'il le juge opportun, à d'autres techniques d'enquête spéciales, telles que la surveillance électronique ou d'autres formes de surveillance et les opérations d'infiltration, et pour que les preuves recueillies au moyen de ces techniques soient admissibles devant ses tribunaux.

2. Aux fins des enquêtes sur les infractions visées par la présente Convention, les États Parties sont encouragés à conclure, si nécessaire, des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux appropriés pour recourir aux techniques d'enquête spéciales dans le cadre de la coopération internationale. Ces accords ou arrangements sont conclus et appliqués dans le plein respect du principe de l'égalité souveraine des États et ils sont mis en œuvre dans le strict respect des dispositions qu'ils contiennent.

3. En l'absence d'accords ou d'arrangements visés au paragraphe 2 du présent article, les décisions de recourir à des techniques d'enquête spéciales au niveau international sont prises au cas par cas et peuvent, si nécessaire, tenir compte d'ententes et d'arrangements financiers quant à l'exercice de leur compétence par les États Parties concernés.

4. Les livraisons surveillées auxquelles il est décidé de recourir au niveau international peuvent inclure, avec le consentement des États Parties concernés, des méthodes telles que l'interception de marchandises ou de fonds et l'autorisation de la poursuite de leur acheminement, sans altération ou après soustraction ou remplacement de la totalité ou d'une partie de ces marchandises ou fonds.

CHAPITRE V. RECOUVREMENT D'AVOIRS

*Article 51
Disposition générale*

1. La restitution d'avoirs en application du présent chapitre est un principe fondamental de la présente Convention, et les États Parties s'accordent mutuellement la coopération et l'assistance la plus étendue à cet égard.

*Article 52
Prévention et détection des transferts du produit
du crime*

1. Sans préjudice de l'article 14 de la présente Convention, chaque État Partie prend, conformément à son droit interne, les mesures nécessaires pour que les institutions financières relevant de sa juridiction soient tenues de vérifier l'identité des clients et de prendre des mesures raisonnables pour déterminer l'identité des ayants droit économiques des fonds déposés sur de gros comptes, ainsi que de soumettre à une surveillance accrue les comptes que des personnes qui exercent, ou ont exercé, des fonctions publiques importantes et des membres de leur famille et de leur proche entourage cherchent à ouvrir ou détiennent directement ou cherchent à faire ouvrir ou font détenir par un intermédiaire. Cette surveillance est raisonnablement conçue de façon à détecter les opérations suspectes afin de les signaler aux autorités compétentes et ne devrait pas être interprétée comme un moyen de décourager les institutions financières – ou de leur interdire – d'entretenir des relations d'affaires avec des clients légitimes.

2. Afin de faciliter l'application des mesures prévues au paragraphe 1 du présent article, chaque État Partie, conformément à son droit interne et en s'inspirant des initiatives pertinentes prises par les organisations régionales, interrégionales et multilatérales pour lutter contre le blanchiment d'argent:

a) Publie des lignes directrices concernant les types de personne physique ou morale sur les comptes desquels les institutions financières relevant de sa juridiction devront exercer une surveillance accrue, les types de compte et d'opération auxquels elles devront prêter une attention particulière, ainsi que les mesures à prendre concernant l'ouverture de tels comptes, leur tenue et l'enregistrement des opérations; et

b) S'il y a lieu, notifie aux institutions financières relevant de sa juridiction, à la demande d'un autre État Partie ou de sa propre initiative, l'identité des personnes physiques ou morales dont elles devront surveiller plus strictement les comptes, en sus des personnes que les institutions financières pourront par ailleurs identifier.

3. Dans le contexte de l'alinéa a) du paragraphe 2 du présent article, chaque État Partie applique des mesures afin que ses institutions financières tiennent des états adéquats, pendant une durée appropriée, des comptes et opérations impliquant les personnes mentionnées au paragraphe 1 du présent article, lesquels états devraient contenir, au minimum, des renseignements sur l'identité du client ainsi que, dans la mesure du possible, de l'ayant droit économique.

4. Dans le but de prévenir et de détecter les transferts du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention, chaque État Partie applique des mesures appropriées et efficaces pour empêcher, avec l'aide de ses organismes de réglementation et de contrôle, l'établissement de banques qui n'ont pas de présence physique et qui ne sont pas affiliées à un groupe financier réglementé. En outre, les États Parties peuvent envisager d'exiger de leurs institutions financières qu'elles refusent d'établir ou de poursuivre des relations de banque correspondante avec de telles institutions et se gardent d'établir des relations avec des institutions financières étrangères permettant que leurs comptes soient utilisés par des banques qui n'ont pas de présence physique et qui ne sont pas affiliées à un groupe financier réglementé.

5. Chaque État Partie envisage d'établir, conformément à son droit interne, pour les agents publics appropriés, des systèmes efficaces de divulgation de l'information financière et prévoit des sanctions adéquates en cas de non-respect. Chaque État Partie envisage également de prendre les mesures nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes de partager cette information avec les autorités compétentes d'autres États Parties lorsque celles-ci en ont besoin pour enquêter sur le produit d'infractions établies conformément à la présente Convention, le réclamer et le recouvrer.

6. Chaque État Partie envisage de prendre, conformément à son droit interne, les mesures nécessaires pour que ses agents publics appropriés ayant un droit ou une délégation de signature ou tout autre pouvoir sur un compte financier domicilié dans un pays étranger soient tenus de le signaler aux autorités compétentes et de conserver des états appropriés concernant ces comptes. Il prévoit également des sanctions appropriées en cas de non-respect de cette obligation.

Article 53

Mesures pour le recouvrement direct de biens

Chaque État Partie, conformément à son droit interne:

a) Prend les mesures nécessaires pour permettre à un autre État Partie d'engager devant ses tribunaux une action civile en vue de voir reconnaître l'existence d'un droit de propriété sur des biens acquis au moyen d'une infraction établie conformément à la présente Convention;

b) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses tribunaux d'ordonner aux auteurs d'infractions établies conformément à la présente Convention de verser une réparation ou des dommages-intérêts à un autre État Partie ayant subi un préjudice du fait de telles infractions; et

c) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses tribunaux ou autorités compétentes, lorsqu'ils doivent décider d'une confiscation, de reconnaître le droit de propriété légitime revendiqué par un autre État Partie sur des biens acquis au moyen d'une infraction établie conformément à la présente Convention.

Article 54
Mécanismes de recouvrement de biens
par la coopération internationale aux fins
de confiscation

1. Afin d'assurer l'entraide judiciaire prévue à l'article 55 de la présente Convention concernant les biens acquis au moyen d'une infraction établie conformément à la présente Convention ou utilisés pour une telle infraction, chaque État Partie, conformément à son droit interne:

a) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes de donner effet à une décision de confiscation d'un tribunal d'un autre État Partie;

b) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes, lorsqu'elles ont compétence en l'espèce, d'ordonner la confiscation de tels biens d'origine étrangère, en se prononçant sur une infraction de blanchiment d'argent ou une autre infraction relevant de sa compétence, ou par d'autres procédures autorisées par son droit interne; et

c) Envisage de prendre les mesures nécessaires pour permettre la confiscation de tels biens en l'absence de condamnation pénale lorsque l'auteur de l'infraction ne peut être poursuivi pour cause de décès, de fuite ou d'absence ou dans d'autres cas appropriés.

2. Afin d'accorder l'entraide judiciaire qui lui est demandée en application du paragraphe 2 de l'article 55, chaque État Partie, conformément à son droit interne:

a) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes de geler ou de saisir des biens, sur décision d'un tribunal ou d'une autorité compétente d'un État Partie requérant ordonnant le gel ou la saisie, qui donne à l'État Partie requis un motif raisonnable de croire qu'il existe des raisons suffisantes de prendre de telles mesures et que les biens feront ultérieurement l'objet d'une ordonnance de confiscation aux fins de l'alinéa a) du paragraphe 1 du présent article;

b) Prend les mesures nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes de geler ou de saisir des biens sur la base d'une demande

donnant à l'État Partie un motif raisonnable de croire qu'il existe des raisons suffisantes de prendre de telles mesures et que les biens feront ultérieurement l'objet d'une ordonnance de confiscation aux fins de l'alinéa a) du paragraphe 1 du présent article; et

c) Envisage de prendre des mesures supplémentaires pour permettre à ses autorités compétentes de préserver les biens en vue de leur confiscation, par exemple sur la base d'une arrestation ou d'une inculpation intervenue à l'étranger en relation avec leur acquisition.

Article 55
Coopération internationale aux fins
de confiscation

1. Dans toute la mesure possible dans le cadre de son système juridique interne, un État Partie qui a reçu d'un autre État Partie ayant compétence pour connaître d'une infraction établie conformément à la présente Convention une demande de confiscation du produit du crime, des biens, des matériels ou autres instruments visés au paragraphe 1 de l'article 31 de la présente Convention, qui sont situés sur son territoire:

a) Transmet la demande à ses autorités compétentes en vue de faire prononcer une décision de confiscation et, si celle-ci intervient, de la faire exécuter; ou

b) Transmet à ses autorités compétentes, afin qu'elle soit exécutée dans les limites de la demande, la décision de confiscation prise par un tribunal situé sur le territoire de l'État Partie requérant conformément au paragraphe 1 de l'article 31 et à l'alinéa a) du paragraphe 1 de l'article 54 de la présente Convention, pour autant qu'elle porte sur le produit du crime, les biens, les matériels ou autres instruments visés au paragraphe 1 de l'article 31, qui sont situés sur son territoire.

2. Lorsqu'une demande est faite par un autre État Partie qui a compétence pour connaître d'une infraction établie conformément à la présente Convention, l'État Partie requis prend des mesures pour identifier, localiser et geler ou saisir le produit du crime, les biens, les matériels ou les autres instruments visés au paragraphe 1 de l'article 31 de la présente Convention, en vue d'une confiscation ultérieure à ordonner soit par l'État Partie requérant soit, comme suite à une demande formulée en vertu du paragraphe 1 du présent article, par l'État Partie requis.

3. Les dispositions de l'article 46 de la présente Convention s'appliquent *mutatis mutandis* au présent article. Outre les informations visées au paragraphe 15 de l'article 46, les demandes faites en application du présent article contiennent:

a) Lorsque la demande relève de l'alinéa a) du paragraphe 1 du présent article, une description des biens à confisquer, y compris, dans la

mesure du possible, le lieu où ceux-ci se trouvent et, selon qu'il convient, leur valeur estimative et un exposé des faits sur lesquels se fonde l'État Partie requérant qui soit suffisant pour permettre à l'État Partie requis de demander une décision de confiscation sur le fondement de son droit interne;

b) Lorsque la demande relève de l'alinéa b) du paragraphe 1 du présent article, une copie légalement admissible de la décision de confiscation émanant de l'État Partie requérant sur laquelle la demande est fondée, un exposé des faits et des informations indiquant dans quelles limites il est demandé d'exécuter la décision, une déclaration spécifiant les mesures prises par l'État Partie requérant pour aviser comme il convient les tiers de bonne foi et garantir une procédure régulière, et une déclaration selon laquelle la décision de confiscation est définitive;

c) Lorsque la demande relève du paragraphe 2 du présent article, un exposé des faits sur lesquels se fonde l'État Partie requérant et une description des mesures demandées ainsi que, lorsqu'elle est disponible, une copie légalement admissible de la décision sur laquelle la demande est fondée.

4. Les décisions ou mesures prévues aux paragraphes 1 et 2 du présent article sont prises par l'État Partie requis conformément à son droit interne et sous réserve des dispositions dudit droit, et conformément à ses règles de procédure ou à tout accord ou arrangement bilatéral ou multilatéral le liant à l'État Partie requérant.

5. Chaque État Partie remet au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies une copie de ses lois et règlements qui donnent effet au présent article ainsi qu'une copie de toute modification ultérieurement apportée à ces lois et règlements ou une description de ces lois, règlements et modifications ultérieures.

6. Si un État Partie décide de subordonner l'adoption des mesures visées aux paragraphes 1 et 2 du présent article à l'existence d'un traité en la matière, il considère la présente Convention comme une base conventionnelle nécessaire et suffisante.

7. La coopération en vertu du présent article peut aussi être refusée ou les mesures conservatoires peuvent être levées si l'État Partie requis ne reçoit pas en temps voulu des preuves suffisantes ou si le bien est de valeur minime.

8. Avant de lever toute mesure conservatoire prise en application du présent article, l'État Partie requis donne, si possible, à l'État Partie requérant la faculté de présenter ses arguments en faveur du maintien de la mesure.

9. Les dispositions du présent article ne doivent pas être interprétées comme portant atteinte aux droits des tiers de bonne foi.

Article 56
Coopération spéciale

Sans préjudice de son droit interne, chaque État Partie s'efforce de prendre des mesures lui permettant, sans préjudice de ses propres enquêtes, poursuites ou procédures judiciaires, de communiquer, sans demande préalable, à un autre État Partie des informations sur le produit d'infractions établies conformément à la présente Convention lorsqu'il considère que la divulgation de ces informations pourrait aider ledit État Partie à engager ou mener une enquête, des poursuites ou une procédure judiciaire ou pourrait déboucher sur la présentation par cet État Partie d'une demande en vertu du présent chapitre de la Convention.

Article 57
Restitution et disposition des avoirs

1. Un État Partie ayant confisqué des biens en application de l'article 31 ou 55 de la présente Convention en dispose, y compris en les restituant à leurs propriétaires légitimes antérieurs, en application du paragraphe 3 du présent article et conformément aux dispositions de la présente Convention et à son droit interne.

2. Chaque État Partie adopte, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, les mesures législatives et autres nécessaires pour permettre à ses autorités compétentes de restituer les biens confisqués, lorsqu'il agit à la demande d'un autre État Partie, conformément à la présente Convention, et compte tenu des droits des tiers de bonne foi.

3. Conformément aux articles 46 et 55 de la présente Convention et aux paragraphes 1 et 2 du présent article, l'État Partie requis:

a) Dans les cas de soustraction de fonds publics ou de blanchiment de fonds publics soustraits, visés aux articles 17 et 23 de la présente Convention, lorsque la confiscation a été exécutée conformément à l'article 55 et sur la base d'un jugement définitif rendu dans l'État Partie requérant, exigence à laquelle il peut renoncer, restitue les biens confisqués à l'État Partie requérant;

b) Dans le cas du produit de toute autre infraction visée par la présente Convention, lorsque la confiscation a été exécutée conformément à l'article 55 de la présente Convention et sur la base d'un jugement définitif dans l'État Partie requérant, exigence à laquelle il peut renoncer, restitue les biens confisqués à l'État Partie requérant, lorsque ce dernier fournit des preuves raisonnables de son droit de propriété antérieur sur lesdits biens à l'État Partie requis ou lorsque ce dernier reconnaît un préjudice à l'État Partie requérant comme base de restitution des biens confisqués;

c) Dans tous les autres cas, envisagé à titre prioritaire de restituer les biens confisqués à l'État Partie requérant, de les restituer à ses propriétaires légitimes antérieurs ou de dédommager les victimes de l'infraction.

4. S'il y a lieu, et sauf si les États Parties en décident autrement, l'État Partie requis peut déduire des dépenses raisonnables encourues pour les enquêtes, poursuites ou procédures judiciaires ayant abouti à la restitution ou à la disposition des biens confisqués en application du présent article.

5. S'il y a lieu, les États Parties peuvent aussi envisager en particulier de conclure, au cas par cas, des accords ou des arrangements mutuellement acceptables pour la disposition définitive des biens confisqués.

Article 58
Service de renseignement financier

Les États Parties coopèrent dans le but de prévenir et de combattre le transfert du produit des infractions établies conformément à la présente Convention, ainsi que de promouvoir les moyens de recouvrer ledit produit et, à cette fin, envisagent d'établir un service de renseignement financier qui sera chargé de recevoir, d'analyser et de communiquer aux autorités compétentes des déclarations d'opérations financières suspectes.

Article 59
*Accords et arrangements bilatéraux
et multilatéraux*

Les États Parties envisagent de conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux afin de renforcer l'efficacité de la coopération internationale instaurée en application du présent chapitre de la Convention.

CHAPITRE VI. ASSISTANCE TECHNIQUE ET ÉCHANGE
D'INFORMATIONS

Article 60
Formation et assistance technique

1. Chaque État Partie établit, développe ou améliore, dans la mesure des besoins, des programmes de formation spécifiques à l'intention de ses personnels chargés de prévenir et de combattre la corruption. Ces programmes pourraient porter notamment sur ce qui suit:

a) Mesures efficaces de prévention, de détection, d'investigation, de répression et de lutte dirigées contre la corruption, y compris l'utilisation des méthodes de rassemblement de preuves et d'investigation;

- b) Renforcement des capacités d'élaboration et de planification de stratégies contre la corruption;
- c) Formation des autorités compétentes à l'établissement de demandes d'entraide judiciaire qui répondent aux exigences de la présente Convention;
- d) Évaluation et renforcement des institutions, de la gestion du service public et des finances publiques (y compris des marchés publics), et du secteur privé;
- e) Prévention des transferts du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention, lutte contre ces transferts, et recouvrement de ce produit;
- f) Détection et gel des transferts du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention;
- g) Surveillance des mouvements du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention, ainsi que des méthodes de transfert, de dissimulation ou de déguisement de ce produit;
- h) Mécanismes et méthodes judiciaires et administratifs appropriés et efficaces pour faciliter la restitution du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention;
- i) Méthodes employées pour la protection des victimes et des témoins qui coopèrent avec les autorités judiciaires; et
- j) Formation aux réglementations nationales et internationales et formation linguistique.

2. Les États Parties envisagent, dans leurs plans et programmes nationaux de lutte contre la corruption, de s'accorder, selon leurs capacités, l'assistance technique la plus étendue, en particulier au profit des pays en développement, y compris un appui matériel et une formation dans les domaines mentionnés au paragraphe 1 du présent article, ainsi qu'une formation et une assistance, et l'échange mutuel de données d'expérience pertinentes et de connaissances spécialisées, ce qui facilitera la coopération internationale entre États Parties dans les domaines de l'extradition et de l'entraide judiciaire.

3. Les États Parties renforcent, autant qu'il est nécessaire, les mesures prises pour optimiser les activités opérationnelles et de formation au sein des organisations internationales et régionales et dans le cadre des accords ou des arrangements bilatéraux et multilatéraux pertinents.

4. Les États Parties envisagent de s'entraider, sur demande, pour mener des évaluations, des études et des recherches portant sur les types, les causes, les effets et les coûts de la corruption sur leur territoire, en vue

d'élaborer, avec la participation des autorités compétentes et de la société, des stratégies et plans d'action pour combattre la corruption.

5. Afin de faciliter le recouvrement du produit d'infractions établies conformément à la présente Convention, les États Parties peuvent coopérer en se communiquant les noms d'experts susceptibles d'aider à atteindre cet objectif.

6. Les États Parties envisagent de mettre à profit des conférences et séminaires sous-régionaux, régionaux et internationaux pour favoriser la coopération et l'assistance technique et stimuler les échanges de vues sur les problèmes communs, y compris les problèmes et les besoins particuliers des pays en développement et des pays à économie en transition.

7. Les États Parties envisagent d'établir des mécanismes à caractère volontaire en vue de contribuer financièrement, par des programmes et projets d'assistance technique, aux efforts des pays en développement et des pays à économie en transition pour appliquer la présente Convention.

8. Chaque État Partie envisage de verser des contributions volontaires à l'Office des Nations Unies contre la drogue et le crime afin d'encourager, par l'intermédiaire de ce dernier, des programmes et projets dans les pays en développement visant à appliquer la présente Convention.

Article 61
Collecte, échange et analyse d'informations
sur la corruption

1. Chaque État Partie envisage d'analyser, en consultation avec des experts, les tendances de la corruption sur son territoire ainsi que les circonstances dans lesquelles les infractions de corruption sont commises.

2. Les États Parties envisagent de développer et de mettre en commun, directement entre eux et par le biais d'organisations internationales et régionales, leurs statistiques et leur connaissance analytique de la corruption ainsi que des informations en vue d'élaborer, dans la mesure du possible, des définitions, normes et méthodes communes, et des informations sur les pratiques les mieux à même de prévenir et de combattre la corruption.

3. Chaque État Partie envisage d'assurer le suivi de ses politiques et mesures concrètes de lutte contre la corruption et d'évaluer leur mise en œuvre et leur efficacité.

Article 62
Autres mesures: application de la Convention
par le développement économique et l'assistance technique

1. Les États Parties prennent des mesures propres à assurer l'application optimale de la présente Convention dans la mesure du

possible, par la coopération internationale, compte tenu des effets négatifs de la corruption sur la société en général et sur le développement durable en particulier.

2. Les États Parties font des efforts concrets, dans la mesure du possible et en coordination les uns avec les autres ainsi qu'avec les organisations régionales et internationales:

a) Pour développer leur coopération à différents niveaux avec les pays en développement, en vue de renforcer la capacité de ces derniers à prévenir et combattre la corruption;

b) Pour accroître l'assistance financière et matérielle apportée aux pays en développement afin d'appuyer les efforts qu'ils déploient pour prévenir et combattre efficacement la corruption et de les aider à appliquer la présente Convention avec succès;

c) Pour fournir une assistance technique aux pays en développement et aux pays à économie en transition afin de les aider à répondre à leurs besoins aux fins de l'application de la présente Convention. Pour ce faire, les États Parties s'efforcent de verser volontairement des contributions adéquates et régulières à un compte établi à cet effet dans le cadre d'un mécanisme de financement des Nations Unies. Les États Parties peuvent aussi envisager en particulier, conformément à leur droit interne et aux dispositions de la présente Convention, de verser à ce compte un pourcentage des fonds ou de la valeur correspondante du produit du crime ou des biens confisqués conformément aux dispositions de la présente Convention;

d) Pour encourager et amener d'autres États et des institutions financières, selon qu'il convient, à s'associer aux efforts qu'ils déploient conformément au présent article, notamment en faisant bénéficier les pays en développement de davantage de programmes de formation et de matériel moderne afin de les aider à atteindre les objectifs de la présente Convention.

3. Autant que possible, ces mesures sont prises sans préjudice des engagements existants en matière d'aide extérieure ou d'autres arrangements de coopération financière aux niveaux bilatéral, régional ou international.

4. Les États Parties peuvent conclure des accords ou des arrangements bilatéraux ou multilatéraux sur l'aide matérielle et logistique, en tenant compte des arrangements financiers nécessaires pour assurer l'efficacité des moyens de coopération internationale prévus par la présente Convention et pour prévenir, détecter et combattre la corruption.

CHAPITRE VII. MÉCANISMES D'APPLICATION

*Article 63**Conférence des États Parties à la Convention*

1. Une Conférence des États Parties à la Convention est instituée pour améliorer la capacité des États Parties à atteindre les objectifs énoncés dans la présente Convention et renforcer leur coopération à cet effet ainsi que pour promouvoir et examiner l'application de la présente Convention.

2. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies convoquera la Conférence des États Parties au plus tard un an après l'entrée en vigueur de la présente Convention. Par la suite, la Conférence des États Parties tiendra des réunions ordinaires conformément au règlement intérieur qu'elle aura adopté.

3. La Conférence des États Parties adopte un règlement intérieur et des règles régissant le fonctionnement des activités énoncées dans le présent article, y compris des règles concernant l'admission et la participation d'observateurs et le financement des dépenses encourues au titre de ces activités.

4. La Conférence des États Parties arrête des activités, des procédures et des méthodes de travail en vue d'atteindre les objectifs énoncés au paragraphe 1 du présent article, notamment:

a) Elle facilite les activités menées par les États Parties en vertu des articles 60 et 62 et des chapitres II à V de la présente Convention, y compris en encourageant la mobilisation de contributions volontaires;

b) Elle facilite l'échange d'informations entre États Parties sur les caractéristiques et tendances de la corruption et les pratiques efficaces pour la prévenir et la combattre et pour restituer le produit du crime, notamment par la publication des informations pertinentes visées dans le présent article;

c) Elle coopère avec les organisations et mécanismes régionaux et internationaux, et les organisations non gouvernementales compétents;

d) Elle utilise de manière appropriée les informations pertinentes produites par d'autres mécanismes internationaux et régionaux visant à combattre et prévenir la corruption afin d'éviter une répétition inutile d'activités;

e) Elle examine périodiquement l'application de la présente Convention par les États Parties;

f) Elle formule des recommandations en vue d'améliorer la présente Convention et son application;

g) Elle prend note des besoins d'assistance technique des États Parties en ce qui concerne l'application de la présente Convention et recommande les mesures qu'elle peut juger nécessaires à cet égard.

5. Aux fins du paragraphe 4 du présent article, la Conférence des États Parties s'enquiert des mesures prises et des difficultés rencontrées par les États Parties pour appliquer la présente Convention en utilisant les informations que ceux-ci lui communiquent et par le biais des mécanismes complémentaires d'examen qu'elle pourra établir.

6. Chaque État Partie communique à la Conférence des États Parties, comme celle-ci le requiert, des informations sur ses programmes, plans et pratiques ainsi que sur ses mesures législatives et administratives visant à appliquer la présente Convention. La Conférence des États Parties examine le moyen le plus efficace de recevoir des informations et d'y réagir, y compris, notamment, d'États Parties et d'organisations internationales compétentes. Les contributions reçues d'organisations non gouvernementales compétentes, dûment accréditées conformément aux procédures devant être arrêtées par la Conférence des États Parties, peuvent aussi être pris en compte.

7. Conformément aux paragraphes 4 à 6 du présent article, la Conférence des États Parties crée, si elle le juge nécessaire, tout mécanisme ou organe approprié pour faciliter l'application effective de la Convention.

Article 64 *Secrétariat*

1. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies fournit les services de secrétariat nécessaires à la Conférence des États Parties à la Convention.

2. Le secrétariat:

a) Aide la Conférence des États Parties à réaliser les activités énoncées à l'article 63 de la présente Convention, prend des dispositions et fournit les services nécessaires pour les sessions de la Conférence des États Parties;

b) Aide les États Parties, sur leur demande, à fournir des informations à la Conférence des États Parties comme le prévoient les paragraphes 5 et 6 de l'article 63 de la présente Convention; et

c) Assure la coordination nécessaire avec le secrétariat des organisations régionales et internationales compétentes.

CHAPITRE VIII. DISPOSITIONS FINALES

*Article 65**Application de la Convention*

1. Chaque État Partie prend les mesures nécessaires, y compris législatives et administratives, conformément aux principes fondamentaux de son droit interne, pour assurer l'exécution de ses obligations en vertu de la présente Convention.

2. Chaque État Partie peut prendre des mesures plus strictes ou plus sévères que celles qui sont prévues par la présente Convention afin de prévenir et de combattre la corruption.

*Article 66**Règlement des différends*

1. Les États Parties s'efforcent de régler les différends concernant l'interprétation ou l'application de la présente Convention par voie de négociation.

2. Tout différend entre deux États Parties ou plus concernant l'interprétation ou l'application de la présente Convention qui ne peut être réglé par voie de négociation dans un délai raisonnable est, à la demande de l'un de ces États Parties, soumis à l'arbitrage. Si, dans un délai de six mois à compter de la date de la demande d'arbitrage, les États Parties ne peuvent s'entendre sur l'organisation de l'arbitrage, l'un quelconque d'entre eux peut soumettre le différend à la Cour internationale de Justice en adressant une requête conformément au Statut de la Cour.

3. Chaque État Partie peut, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation de la présente Convention ou de l'adhésion à celle-ci, déclarer qu'il ne se considère pas lié par le paragraphe 2 du présent article. Les autres États Parties ne sont pas liés par le paragraphe 2 du présent article envers tout État Partie ayant émis une telle réserve.

4. Tout État Partie qui a émis une réserve en vertu du paragraphe 3 du présent article peut la retirer à tout moment en adressant une notification au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

*Article 67**Signature, ratification, acceptation, approbation
et adhésion*

1. La présente Convention sera ouverte à la signature de tous les États du 9 au 11 décembre 2003 à Mérida (Mexique) et, par la suite, au Siège de l'Organisation des Nations Unies, à New York, jusqu'au 9 décembre 2005.

2. La présente Convention est également ouverte à la signature des organisations régionales d'intégration économique à la condition qu'au moins un État membre d'une telle organisation l'ait signée conformément au paragraphe 1 du présent article.

3. La présente Convention est soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Une organisation régionale d'intégration économique peut déposer son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation si au moins un de ses États membres l'a fait. Dans cet instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, cette organisation déclare l'étendue de sa compétence concernant les questions régies par la présente Convention. Elle informe également le dépositaire de toute modification pertinente de l'étendue de sa compétence.

4. La présente Convention est ouverte à l'adhésion de tout État ou de toute organisation régionale d'intégration économique dont au moins un État membre est Partie à la présente Convention. Les instruments d'adhésion sont déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Au moment de son adhésion, une organisation régionale d'intégration économique déclare l'étendue de sa compétence concernant les questions régies par la présente Convention. Elle informe également le dépositaire de toute modification pertinente de l'étendue de sa compétence.

Article 68
Entrée en vigueur

1. La présente Convention entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour suivant la date de dépôt du trentième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion. Aux fins du présent paragraphe, aucun des instruments déposés par une organisation régionale d'intégration économique n'est considéré comme un instrument venant s'ajouter aux instruments déjà déposés par les États membres de cette organisation.

2. Pour chaque État ou organisation régionale d'intégration économique qui ratifiera, acceptera ou approuvera la présente Convention ou y adhérera après le dépôt du trentième instrument pertinent, la présente Convention entrera en vigueur le trentième jour suivant la date de dépôt de l'instrument pertinent par ledit État ou ladite organisation ou à la date à laquelle elle entre en vigueur conformément au paragraphe 1 du présent article, si celle-ci est postérieure.

Article 69
Amendement

1. À l'expiration d'un délai de cinq ans à compter de l'entrée en vigueur de la présente Convention, un État Partie peut proposer un amendement et le transmettre au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Ce dernier communique alors la proposition d'amendement aux États Parties et à la Conférence des États Parties à la Convention en vue de l'examen de la proposition et de l'adoption d'une décision. La Conférence des États Parties n'épargne aucun effort pour parvenir à un consensus sur tout amendement. Si tous les efforts en ce sens ont été épuisés sans qu'un accord soit intervenu, il faudra, en dernier recours, pour que l'amendement soit adopté, un vote à la majorité des deux tiers des États Parties présents à la Conférence des États Parties et exprimant leur vote.

2. Les organisations régionales d'intégration économique disposent, pour exercer, en vertu du présent article, leur droit de vote dans les domaines qui relèvent de leur compétence, d'un nombre de voix égal au nombre de leurs États membres Parties à la présente Convention. Elles n'exercent pas leur droit de vote si leurs États membres exercent le leur, et inversement.

3. Un amendement adopté conformément au paragraphe 1 du présent article est soumis à ratification, acceptation ou approbation des États Parties.

4. Un amendement adopté conformément au paragraphe 1 du présent article entrera en vigueur pour un État Partie quatre-vingt-dix jours après la date de dépôt par ledit État Partie auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies d'un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation dudit amendement.

5. Un amendement entré en vigueur a force obligatoire à l'égard des États Parties qui ont exprimé leur consentement à être liés par lui. Les autres États Parties restent liés par les dispositions de la présente Convention et tous amendements antérieurs qu'ils ont ratifiés, acceptés ou approuvés.

Article 70
Dénonciation

1. Un État Partie peut dénoncer la présente Convention par notification écrite adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Une telle dénonciation prend effet un an après la date de réception de la notification par le Secrétaire général.

2. Une organisation régionale d'intégration économique cesse d'être Partie à la présente Convention lorsque tous ses États membres l'ont dénoncée.

Article 71
Dépositaire et langues

1. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies est le dépositaire de la présente Convention.

2. L'original de la présente Convention, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe font également foi, sera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés, à ce dûment autorisés par leurs gouvernements respectifs, ont signé la présente Convention.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 8 września 2006 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Kaczyński*

L.S.

Prezes Rady Ministrów: *J. Kaczyński*